2006. ápr.
42

kapocs

XXXV évfolyam, 42.szám 2006 április 15, Vancouver, BC

A SOPRON ALUMNI IDÕSZAKOS KÖZLEMÉNYE

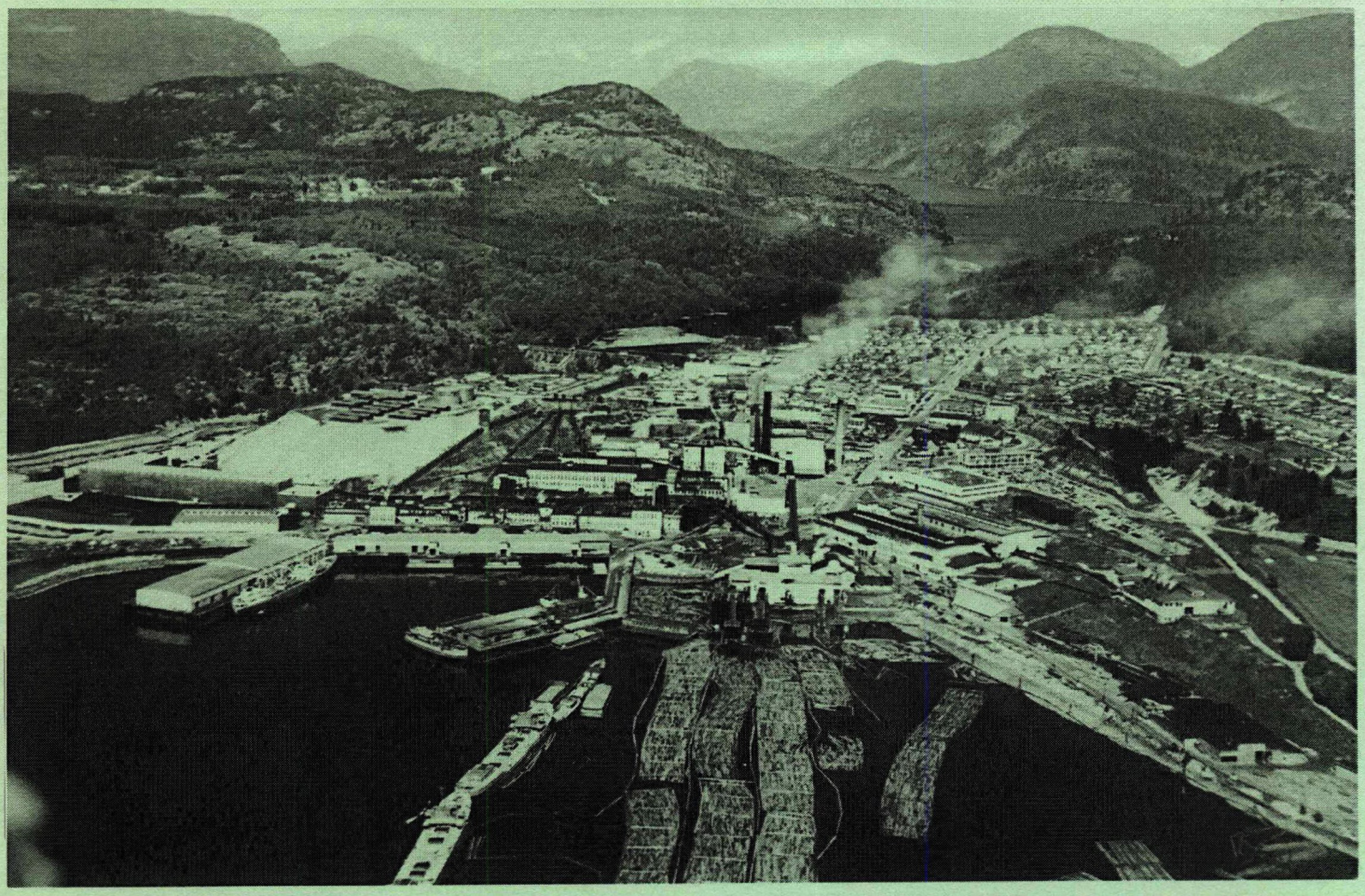

Powell River, BC. Papirgyár és az épitkezési telep, (a bal felső sarokban), 1956 elején, ahol az elmenekült Soproni Egyetem erdőmérnök hallgatói és oktatói első ideiglenes otthonukra találtak

A TARTALOMBÓL

HONORIS CAUSA
Megtiszteltetés....2
IN MEMORIAM
Gyászjelentések....2
Megemlékezések....3
VISSZATEKINTÉSEK
Régmúlt....9
Közelmúlt....10
1956 Sopron....12
Kezdetek az újvilágbsn....20
Életutak/életpályák....23
Anekdótáink....31
IROGATÁSOK
Reflekciók....33
Egyéb....35
Vélemények....36
KÖZÖS ÜGYEINK
Ügyes-bajos dolgaink....38
Hirek/közlemények....39

HONORIS CAUSA

MEGTISZTELTETÉS

Kópjafa Calgaryban, a Bow folyó partján

(Fafaragó Sopron Alumni társunk, ***Józsa László*** *hirneve tovább öregedett, amikor a Calgary-i magyarok megtisztelték meghivásukkal, hogy faragjon nevükben egy kópjafát, amit centenáriumi ajándékként állitottak fel a városban, a Bow folyó melletti parkban. Fafaragó művész kollegánknak méretileg ez volt a legnagyobb kópjafa alkotása és szerinte ez a legmagasabb kópjafa, ami az Észak-Amerikai kontinensen található. A Szerk.)*

The Hungarian Arts and Heritage Foundation of Alberta (est.1996) donated a large 'Kópjafa'to the City of Calgary, as part of Alberta's Centennial Celebrations, on September 2, 2005, as a symbol of their appreciation to their adopted homeland. The design and carving of the tall wooden structure was carried out by László Józsa, forester and woodcarver, on commission from the donors. At the unveiling ceremony of the 'Centennial Kopjafa', in the presence of various local dignitaries, including the Hungarian Ambassador to Canada, Dénes Tomaj and the artist, the program notes, handed to the attendees, included the following information:

"The story of kópjafa. The kópjafa is a Hungarian symbol of respect and honor. This western red cedar column was carved out of a single piece of heartwood and is the largest of its kind on this continent . Some of the motifs originate from before 896 A.D., the year of Hungary's birth as a nation. In ancient times the kópjafa's original functions were that of a simple hunting, fighting instrument or a banner pole. Over the centuries, however, it evolved into a cultural phenomenon, prominently featured in a wide variety public celebrations and private ceremonies. The progression of motifs usually recounts a story of the occasion for which the kopjafa was created.

The ten symbols on this column represent the values Hungarians embraced since their existence and have brought it to Alberta. They are from top to bottom: birth, youth, heritage, providence, universal symbiosis, spirituality, virtue and valor, variety of the arts, embodiment of motherhood, home and guardianship.

The wild rose at the bottom symbolizes, that Alberta has the capacity to absorb and contain all of these values, to go forth and flourish with vigor. Throughout the ages each kópjafa represented a sign of nobility, reverence, dignity, honor, peace, friendship and gratitude. It is in this spirit that we donate this monument to the City of Calgary"

IN MEMORIAM

GYÁSZJELENTÉSEK

2005. október 29.-én , rövid de súlyos betegség után elhúnyt Kirkland, WA-ban, Sopron Alumni társunk, volt oktatónk, **Szablya János** elektromérnök, életének 83. évében.

2005. november 20.-án, hosszan tartó betegség után elhúnyt Kempsey, NSW, Australiában, **Veres Janet**, Sopron Alumni társunk Veres Gábor felesége, életének 67. évében

2005. December 25.-én, hosszan tartó gyengélkedés után elhúnyt Victoria, BC-ben, Sopron Alumni társunk, **Bige Zsolt** erdőmérnök (Okl.em.'49), életének 83. évében.

2006. február 21.-én, hosszan tartó súlyos betegség után elhúnyt Saltspring Island, BC-ben, Sopron Alumni társunk, **Zoltay Endre** erdőmérnök (Class of '61), életének 71.évében

Őszinte részvétünk a gyászoló családoknak!

M E G E M L É K E Z É S E K

Szablya János (1924-2005)

Born in Budapest, Hungary, he was the only child of János Szablya and Alexandra Huszár. His father was a distinguished industrialist, organizer and collector of Hungarian industrial and folk art; his mother an artist and feminist. Janos grew up among art, artists, thinkers, doers, books and music. He learned that men and women should share domestic chores as well. In 1939, he traveled with his parents to the United States, where his father brought the Hungarian Exhibition to the New York Worlds Fair - a collection of Hungarian industrial arts. He completed all his formal education in Hungary. He held degrees from József Nádor Technical and Economics University of Budapest in Electrical-Mechanical Engineering, in Education, and in Economics. He began his career at the Ganz Electrical Works and was involved in reestablishing the country's electric power base. Subsequently he joined his Alma Mater as part time assistant, later as full time associate and did research and consulting as well

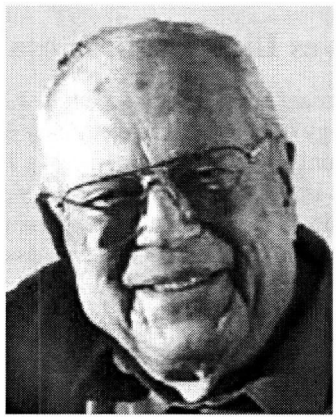

In 1951, he wed Helen M. Bartha-Kovács. Throughout their life, a devoted partnership of equals developed. In the fall of 1956, after the Soviets crushed the Hungarian Revolution, John and Helen left Hungary with three small children. In Austria, the family joined the escaped and reorganized part of the Sopron School of Forest Engineering as that institution transplanted itself to Vancouver BC, Canada. John thought the Sopron students for two years and later joined the Department of Electrical Engineering at UBC. In 1963 he accepted a position at Washington State University (WSU) in Pullman WA, where he became professor of electrical engineering in 1965 and a US citizen in 1979. In 1981 he joined, a large engineering firm (EBASCO) in Seattle and retired as Manager, Electrical, Instrumentation and Control Department in 1990. Dr. Szablya was involved in developing electric power throughout Western North America. He developed a general theory of electromechanical energy conversion processes and did fundamental studies on non-linear electromagnetic forces. He was member of the first group of faculty conducting environmental studies at WSU while developing the first course in the discipline. He was Professor Emeritus of WSU, Affiliate Professor at the U.of Washington, Fellow of the Institute of Electrical and Electronics Engineers, External Member of the Hungarian Academy of Sciences, Member of Árpád Academy and Árpád Gold Medalist, Full Member of the Sigma Xi Scientific Research Society and Active (Professional) Member of the American Translators Association. He was visiting professor at the Technical University of Braunschweig, Germany, the University of the West Indies, Trinidad and at Seattle University, WA. He lectured widely on the subject of energy and its relation to culture He was a Registered Professional Engineer in seven States and two Canadian Provinces. He published more than 140 scientific and engineering papers.

Dr.János Szablya considered his family as his greatest contribution to the world. He is survived by his wife Helen, seven children and sixteen grandchildren. The Szablya family was named 'Hungarian Family of the Year' by the Cleveland based Hungarian Congress in 1981. He and his wife mentored students and student families; they gave personal and financial support to political refugees even when it took food off their own table.

(A Szerk, based on information provided by H.Szablya)

Búcsúztató beszéd

Már mindnyájan tudjuk, hogy kedves János professzor úr eltávozott tőlünk tíz hónapos kemény harc után, melyet leukemiával vívott. Búcsúztatása Kirkland városkában volt, 2005 november 4.-én, a Holy Family római katolikus templomban. János Pullman városban, a WSU-n tanított, de nyugalmazása után Kirklandba költöztek és így kerültünk közelebbi kapcsolatba, mert feleségem lánya szintén ott él családjával.Tavaly tavasszal meglátogattuk őket Kirkland központjában lévõ gyönyörû otthonukban. Akkor már János nem hagyta el lakásukat, mert lly féltette őt esetleges fertőzésektől. Akkor mondta János, hogy a Kapocs számait gondosan őrizgeti.

A templomi búcsúztatáson több, mint 200 résztvevő volt. A közelebbi Sopron Családot a nagyszámú Szablya család mellett, Adamovich Andrea és Márta, Dibúz Jenõ és mi, feleségemmel képviseltük, de volt ott még egy fiatalabb soproni diák is, Hegyi Attila, aki a '80-as évek óta él Washington államban feleségével. Õ waldenje viselésével tisztelte meg Jánost. A búcsúztatás tulajdonképpen János életének ünneplése volt. János legidősebb fia mondta a család részérõl a búcsúztató beszédet és apja piros brokát bocskaiját viselve. A 16 unoka kórust alakítva énekeltek búcsú éneket. Az Ave Maria-t Záborszky Borbála , helyi magyar operaénekesnő énekelte gyönyörûen. János egyik diákja a Pullman-i egyetemről nagyszerű elismerő beszédet mondott, mutatva, hogy Jánost nem csak mi tartottuk kiváló tanárnak és odaadó embertársnak. Mikor felszólították az ünneplõ közönséget, hogy járuljunk hozzá a búcsúztatáshoz összeszedtem bátorságomat és a következőket mondtam

"On behalf of the Sopron Alumni in Vancouver, I'd like to express our condolences to the Szablya family and like to bring them our traditional greeting:'Jó Szerencsét', that simply means 'Good luck'. A bit of history first. The predecessor of Sopron University was founded about 250 years ago by Emperess Maria Theresia in a small mining town of Selmec in northern Hungary, now Slovakia, that was a mining centre of precious ores for the Habsburg Empire. First the university was established as a mining engineering school. The ores had to be refined, so a metallurgical engineering school had to be started, then the mine shafts had to be secured and stabilized with mine timbers, so there was a need for forest engineers to select, construct and eventually to grow high quality mine timber. Throughout the history, these three faculties were closely linked. The students and teaching staff developed strong traditions. In the Carpatian Basin the traditional greeting between miners was to wish each other 'Good luck'; i.e. 'Jó szerencsét'. That became the traditional greeting between all students and staff of the three schools in Selmec and later in the town of Sopron. This Good Luck brought János and his family among us in 1957, when we all fled Hungary, when the Soviet Union decided to crush the 1956 Hungarian Revoltion. The Sopron School of Forest Engineering received an invitation from the Canadian Government to join the University of British Columbia. Soon, negotiations started to affiliate our school with the Forestry Faculty of the University of British Columbia in

Vancouver. János was the only one among us, who could speak English. He became the official translator, during the difficult negotiations. Those of you who know Hungarians, would know that, during negotiations the Hungarian tempers rise to high levels. We could scarcely appreciate, how many thanks we owe to János for his diplomatic and translation skills during those negotiations. The result was that between 1957 and 1961, 141 of us graduated from the Forestry Faculty of UBC. The Szablya family remained with us throughout those years. János taught physics and electronics We all settled in this beautiful part of the world and raised our families.. We have kept close contact ever since. This is the legacy of János and the Sopron Alumni. Traditionally, when one departs from us we sing an old farewell song of the miners, but this song is too sad, although it ends with the greeting of 'Good luck'. I'd rather sing a student drinking song instead, that János sang with us during our gatherings". (Rövid bevezetõ fordítás után elénekeltem a 'Mindnyájan voltunk egyszer.az Akadémián').

Egy röved héttel János halála előtt még volt alkalmunk beszélgetni kétszer is telefonon. Az első beszélgetésünk rövidre sikerült, mert pont akkor készülődtek Ilyvel a kórházba. Következő nap a beszélgetésünk érzésem szerint már egy búcsúzás volt, amelyet János így fejezett be: "Köszönöm, hogy hívtál, jó volt beszélgetni, te sokkal találkozol a régiek közül, kérlek add át nekik szeretetteljes üdvözletem és kívánok mindnyájatoknak Jó Szerencsét!" *(Andy Jákoy, RPF (retired), MSc. (soils) Starboat sailor):*

Kedves Ili és Szablya család

Szomorú szívvel olvastam János gyászjelentését. Jánossal egy igazi soproni tanárt vesztettünk el, annak ellenére, hogy csak a menekülésünk alatt csatlakozott hozzánk mint a soproni csoport mentora és később mint tanára. János számomra több is volt: barát, pártfogó és segítőtárs. Meleg egyénisége, gondoskodása és önzetlensége életem végéig velem marad. Annak ellenére, hogy az utolsó pár évben nem tartottunk folyamatos személyes kapcsolatot, a Szablya család és János mindíg közel maradt hozzám és gondolom, sok soproni öregdiákhoz is. Halálával egy jó barát, szeretett tanár és kolléga veszett el számunkra. Biztos vagyok abban, hogy a Jó Isten meleg szeretettel öleli most magához, aközben, hogy János félszemmel a mi sorsunkat követi és igazgatja onnan felülről is. Ili és Család, kérem fogadják őszinte részvétemet és eggyüttérzésemet a Kováts család és sok soproni öregdiák nevében is.

(Kováts Miklós Class of '58, Victoria,BC, Nov.8, '05)

Tribute to Dr. Szablya

I would like to thank Helen and all of the family for allowing me to say a few words at this celebration of John's life. My name is Jake Hardy and I was a student of John in the late 70's. My wife Ann and I have remained close to the Szablyas throughout the years and I have always considered John as a lifelong mentor and dearest friend.

As a former student of Dr. Szablya or Dr.'S'as we called him, I cannot begin to explain the depth to which he touched me and those students around him. His dedication to his teaching and to his profession was an inspiration to all of us. He was our first professor to take the theory we were learning and apply it to the outside world that we were preparing for. Dr.'S' was also a very practical man. He made our engineering studies interesting and relevant even as he pushed us to learn the most difficult subjects. And when we would complain to him about the long assignments he would hand out, he offered us a perplexing explanation that I still use today when one of my staff question whether a task can be accomplished in the time allowed. John' response to us was: 'Gentlemen, you know there are twenty four hours in the day but then you have the evening'. This was the attitude that he wanted us to learn, that nothing was impossible so long as you applied yourself.

I also cannot talk about John without including Helen in the conversation because they were always together and always supporting each other. Our particular class had many returning veterans who came to WSU with wives and children. John and Helen were always there for us opening their home and family to each of us as well as the other students in our class. This formed a friendship with the Szablya family that still exists today. Helen was the mentor for the 'EE'(double E) wives & girlfriend's club that met to discuss the trials and tribulations of marriage to an electrical engineer. Many evenings were at their house with the husbands included, which led to many hours sitting around their huge dining room table listening to wonderful stories about Hungry and their miraculous escape from the Communists. And we all remember Thursday nights at Rico's. I believe there was a study class scheduled before we headed down there but the highlight was the socializing with John and Helen and the rest of the engineering students and their significant others.

All of these things created a unique relationship between John and Helen and their adopted students that remains strong today. This was evidenced in April of this year when his students established the **'Dr. John and Helen Szablya Scholarship in Power Engineering.'** This endowed scholarship will ensure that Dr.'S' is remembered for all time at the University he loved.

John and Helen taught us many valuable lessons during our time in Pullman. However, the most important lesson John taught me and the other students around him was that we should not take ourselves too seriously. His advice was to recognize that our families were our most precious gift and that we should spend our lives focusing on our families first and our careers second. We saw that in his approach to his family then and see it today with this celebration of his life. Thank you Helen and thank you all.

Bige Zsolt (1924 - 2005)

(Búcsúztató a Viktóriai Magyar Kulturális Otthonban) A Bige család Nagyvárad környékéről származik és emlékeik 1627-re nyúlnak vissza. Az ország megcsonkításakor a család átköltözik Magyarországra de, 1938-ban visszatérnek Nagyváradra. Zsolt Derecskén született 1924 szeptember 18-án. Ő volt a harmadik a négy fiú között. Iskoláit Nagyváradon végezte, majd 1942 őszén a soproni erdőmérnöki karra iratkozott be. Ott a céllövő csapatnak volt állandó tagja Szy Furival együtt. A háború végén kikerült Ausztriába, majd szülei halála után alkalmi munkával tartotta fenn magát, így csak 1949-ben szerezte meg erdőmérnöki diplomáját. Az akkori gazdasági és politikai helyzet nem volt kedvező számára, ezért egy évfolyam társával nyugatra mentek. Télen, sítalpon, a hótakarta Fertő tavon, hogy elkerüljék az aknazárat, lépték át a határt.

Hogy meddig volt Ausztriában azt nem tudjuk, de 1952-ben torontói nagybátyja, Benedek Elek meghívására Kanadába vándorolt, majd Vancouverbe utazott, hogy az erdészetben keressen alkalmazást. Ott meglátogatta a UBC erdészeti karát, ahol Wellwood professzor tanácsára, beiratkozott angol nyelvtanulásra és postgraduális továbbképzésre. Ott munkát is kapott, ami biztosította szerény megélhetését. A végzés utáni évben a Scott Paper gyárban kapott mérnöki állást, ahol ti évig dolgozott. Zsolt 1955-beni házasságából három gyerek született, Linda, Márton és Tamás.

A hatvanas években munkát változtat és a McMillan Bloedel Co. Parksvillei részlegénél, mint erdőmérnök lett alkalmazva, ahol út és hídépítéssel , farönk szállitással és új területek feltárásával foglalkozott. Mivel családja Vancouverben élt, ő, pedig Vancouver szigetén dolgozott, családját csak hétvégeken látta.

1967-ben tagja lett a Brit Columbiai Mérnöki Kamarának, mint Professional Engineer. A hetvenes években ismét új munkakört keresett, hogy közelebb kerüljön családjához. A BC Forest Service mérnöki osztályán kapott állást Victoriában, ahová családja is követte. Először a feltárási részlegnél dolgozott, ahol nagy gyakorlata révén fontos munkakörök elvégzésével bízták meg. Ilyen volt például a Stein Folyó völgyének feltárási terve. A völgyért és magas természeti értékeiért nagy harc alakult ki a környezetvédők, First Nations és a fakitermelő vállalatok között. Zsolt nagyszerű tanulmánya három dolgozatban jelent meg és annak alapján jött létre a Stein River Moratórium, amelyet minden fél elfogadott. A nyolcvanas években a feltárási részlegen belül a mechanikai csoport vezetője lett, ahol főleg új facsemeteültető gépek tervezésével, legyártásának ellenőrzésével és azok különböző terepeken való használhatóságával foglalkozott. Zsolt nagyon jó és széles látókörű mérnök volt. Felettesei és kollegái egyaránt szerették, és mindig méltányolták javaslatait. 1988-ban vonult nyugalomba.

Zsolt sokat dolgozott és tett a magyarokért. 1957-ben a Vancouverbe érkező magyarságot segítette, mint hivatalos tolmács és az egyházon keresztül, különösen családosoknak segített munkaszerzésben. Victoriában aktivan belekapcsolódott a magyar körbe. Válása 1980-ban megviselte, de tovább folytatta tevékenységét. Ott volt minden lángos sütésen. legyen az a Folk Fest vagy a Saanich Fair. Nagy támogatója volt a nyugdijasok Bartók Csoportjának és az első énekkarnak is nagy támogatója és oszlopos tagja volt. Zsolt nagyon szeretett vadászni.

Leggyakoribb vadásztársa és egyben legjobb barátja is Kassai Viktor volt, aki kb. 1 évvel ezelőtt ment el közülünk. Én a Magyar Társas Körben ismertem meg Zsoltot a 80-as évek elején s hamarosan jó barátok lettünk, amikor együtt szolgáltunk a vezetőségben. Akkoriban a Magyar Ház/Kultúr Otthon vételéről úgy beszéltünk, mint egy álomról. 1988-ban ő lett a Magyar Társas Kör elnöke. Feleségével, Zsuzsával 1990-ben találkoztak és még az évben meg házasodtak. Egészsége kezdett romlani. 1996-ban szívműtéten esett át, de az orvosságokat nem szedte rendszeresen és tovább gyengült. 1999-es korházi kezelése után már állandó ápolásra szorult s hátralévő éveit egy elfekvő otthonban töltötte. Amikor meglátogattam, a szeme mindig felragyogott és nagy mosoly tűnt fel az arcán. Ilyenkor megkérdeztem tőle, hogy emlékszik-e rám? Zsolt 'igen'-t mondott, de csak rövidebb- hosszabb idő után tette hozzá, 'Imre'. Talán a fokhagymás lángosnak örült legjobban, amit rendszeresen ajándékba vittünk.

Legutoljára a karácsonyi mise után látogattam meg. A széken aludva találtam. Amikor a vállát gyengén érintve felébresztettem, egy pár másodpercbe telt mire felnézett rám. Akkor is elmosolyodott, de mintha a szemében nem lett volna ott a régi csillogás. Most is mondta, hogy megismer, de nevemre már nem emlékezett. Szépen fel volt öltözve zakóban, nyakkendővel, ahogy később megtudtam az ápolónők segítségével, ahogy nekik mondta: „mert neki menni kell valahova". Kezdeményezésére, a 'mákos tekercs' elfogyasztása után, egy párszor végig sétáltunk a folyosón, majd leült. Úgy hagytam ott ülve és mosolyogva. Zsolt barátom, az erdész kollegák, barátok és a Victoriai Magyar Társas Kör tagjai nevében búcsúzom tőled, az Isten vezéreljen odaát az örök és végleges hazában.

(Ötvös Imre, Class of '61, 2005 január 15)

Sivák Béla 70-éves életútja

A Budapest-Hatvan-Miskolc vasútvonalon, vagy ugyanazon irányban az E96-os országúton haladva megérkezünk Hidasnémetibe, ahonnan a vasút átmegy Kassára, Szlovákiába. Hidasnémetitől csak hat kilométerre van Gönc. Ott született Bódig József. Tovább haladva a Zsujta-Abaújvári úton megérkezünk Kékedre, Farkas Sándor szülőhelyére, majd Hollóházára, ahol a világhírű porcelángyár van. Onnan már messziről lehet látni a híres Füzéri várat. Rónay Sándor Füzéren született. Gönctől kb.10 km-re, délre van Hudák János szülőhelye, Vilmány. Kabobik Béla, a közeli Nyiriről való. Ők ketten már eltávoztak tőlünk. Béke poraikra. Rácz József szintén a közeli Felsővadászra való s ne feledkezzünk meg Király Ilonáról, aki Miskolcon született. Az Abaújvári-Kékedi útról jobbra térve található Pányok. Onnan származik Sivák Béla és jómagam. Mindannyian a felvidéki erdőmérnök gárda büszke tagjai vagyunk.

2005. június 20-án megszólalt a harang a pányoki templom tornyában, amely messziről látható a hegyek alatt. „Ki halt meg?"

Pányok

kérdezősködtek kíváncsian a pányoki asszonyok. „A Sivák Béla Kanadában" – válaszolt a harangozó bácsi. Mindenki jól ismerte, tisztelte és szerette a Bélát, így igen szomorú hír volt ez mindenkinek. Béla nővére, Bözsi s férje Ráski Imre voltak a legmélyebben érintve. Béla is mindig nagy szeretettel szólt róluk. A többi testvéreiről is beszélt velem s terve volt meglátogatni Mariska húgát Ausztráliában. Én áprilisban beszéltem vele telefonon utoljára s akkor ígértem, hogy ezután gyakrabban hívom. „Én is foglak hívni téged Zolikám" voltak az utolsó szavai hozzám. Végül is Grozdits Gyurkától kaptam meg a rossz irt. Az elmúlt pár évben Béla szoros kapcsolatot tartott fenn Bódig Jóskával is.

Az 1930-as években kb. 450 lakosa volt Pányoknak, 98 házban. Amellett volt egy kultúrház, bolt, kocsma, iskola és református templom. A lakosság földműveléssel foglalkozott, de volt ott 'suszter mester' is, szabó, bíró, kisbíró, tanító és református pap, postás, harangozó és volt egy erdőőr is. Az utóbbi élte a leghosszabb életet. Sivák Béla 1935. május 20-án született Pányokon s a református templomban keresztelték meg. Ott is konfirmált 12 éve korában. Jól emlékszem, mert egy nagy ebéd követte az eseményt. Szülei, János bácsi és Maris néni keresztény hitben nevelték gyerekeiket s mindannyian a 'tízparancsolat' szerint éltek. Minden vasárnap eljártak a templomba és nagy figyelemmel halgatták Matyus tisztelendő úr prédikációit.

Béla 70 évet és 24 napot élt. Az első 17 évet Pányokon, 4 évet Sopronban és 49 évet Kanadában, majdnem egészében Vancouverben. Pányoki évei alatt sok élményünk volt együtt, együtt jártunk általános iskolába, ami csak egy teremből állt és egy tanító, 'Palágyi tanító úr' tanította mind a négy osztályt. Sokszor gyakoroltuk a szorzást hangosan, amig tanítónk elment egy kávéra a kocsmába, de lehet hogy fröccsöt ivott helyette - "hétszer hét negyvenkilenc, nyolcszor hét ötvenhat" - amikor a végére értünk, kezdtük elölről. Tanítónk többször szervezett érdekes kirándulásokat számunkra. Egy alkalommal szalonnasütésre mentünk a hegyecskére, ahol tanítónk megmutatta, hogyan kell a zsirt 'csöpögtetni' a puha kenyérre. Akkor még nem hallottunk a 'koleszterin' szóról. Voltunk a szerencsi cukorgyárban is, de talán legemlékezetesebb kirándulásunk a II. Világháború előtti Kassára volt. Ott kóstoltuk meg az első fagylaltot – milyen finom volt a hideg fagylalt a forró nyári napon! A kirándulást a 'Mercel Lila földesúr', más néven 'méltóságos úr' szervezte meg számunkra. Jótettéért az egész iskola diákjai gondozni mentek a végtelenül nagy búzaföldjére. Ahhoz képest szüleink földjei 'nadrágszíj' földek voltak. A földesúr ispánja sorba állított minket a föld szélére s ott kezdtük kiszurkálni a gordonyt a kis búzaszálak közül. Béla mindig lelkesen vett részt azokon a kirándulásokon.

A világháború évei is eseménydúsak voltak. Sokszor kellett futnunk az óvóhelyre, amikor ellenséges repülők alacsonyan húztak el a pányoki templom felett, s amikor felhangzott a sziréna. Élelem hiányról nem is kell beszélnünk! Karácsonyt az iskolánkban ünnepelték a német katonák, a 'felszabadulás' után az orosz katonák foglalták el helyüket. Béla édesapját az enyémmel együtt az oroszok elhurcolták s fogságban tartották évekig. Sok más fiatalember hasonló sorsra jutott a falunkban. A mezőgazdasági munka a családra szakadt s így Bélának is alkalma volt 10 évesen megkóstolni a nehéz fizikai munkát. Apáink valamikor 1947-ben kerültek haza az orosz fogságból de sok fiatal társuk odaveszett örökre. Nehéz idők voltak ezek mindannyiinknak. Pányoki viszonylatban is, Béla egy nagy, kilenc-gyerekes családból származott. Hat fiú és három lány. Csak Sivák Pali bácsinak volt nagyobb családja a faluban, ahol 13 lány volt. Fiút akart ő és a felesége is, de a végén feladták a 'harcot'. Béla édesapja jómódú földművelő ember volt, aki egész családjával szorgalmasan dolgozott napkeltétől napnyugtáig. Este az állatokat kellett megetetni, mielőtt vacsorára került volna a sor. Szántással kezdődött a munka tavasszal, majd jött a boronálás, búzavetés, krumpli ültetés, kapálás, aratás, gépelés, krumpli ásás, kukoricatörés, favágás és így tovább. Se eleje se vége nem volt a munkának. Szerencsére, a szentírás szerint vasárnap az istentisztelet napja volt s nem kellett dolgozni a földeken. Béla családja templomba járók voltak s az istentisztelet után több fogásos ünnepi ebédet tálaltak. Ebéd után még szórakozásra is volt alkalom. Mi, legtöbbször Kékedre mentünk a strandra, meleg fürdőre, vagy pedig a nyári búcsúra. Sokszor volt alkalmunk meghallgatni a híres Elemér bácsit cimbalmozni ott. Na és a gyakori lakodalmak, cigányzene mellett, a disznótoros vacsorák, egy-egy bál a kultúrházban, foci meccsek, színdarabok. Ezek voltak a könnyű napok a nehéz munka mellett az év minden szakában.

Az elemi iskola felsőbb éveit Sátoraljaújhelyen, majd Sárospatakon végezte Béla, távol családjától. Édesapja előre látta, hogy nehéz lesz elosztani az egy parcella földet kilenc gyerek között, ezért, igen nagy áldozattal, tanítatta gyerekeit képességeikhez képest. Béla volt az egyik ilyen szerencsés gyerek a családban. Sopronban négy évet töltöttünk együtt, 1952-54-ben az Agrár Szakérettségit végeztük el, majd 1954-56-ban az Erdőmérnöki Főiskola első két évét. Mindketten a templom-utcai kollégiumban laktunk. Az 1956-os forradalom vége felé Ausztriába menekültünk, de Béla visszament szerelméért, Piroskáért. Milyen erős érzés és bátorság kellett ehhez részéről. Kanadába érkezésünk után két évet töltöttünk el a UBC egyetem s 1959-ben kaptuk meg erdőmérnöki diplománkat. Közben Béla elvette Piroskát feleségül és született nekik, 1960-ban, egy aranyos kis lányuk, Sajnos egy idő múlva Béla elvesztette szerető családját. Nehéz elképzelni, milyen fájdalmat okozott Bélának az esemény. Szerető apa ás férj volt. Milyen óriási csalódás! Mindezek ellenére Béla összeszedte magát és folytatta tanulmányait. 1962-ben megszerezte a MSc fokozatot, erdészeti ökológiából. Köztünk ekkor megszűnt a rendszeres kapcsolat, mivel én Syracuse-ba mentem tovább tanulni. Ezután Jákóy Bandi lett Béla közvetlen munkatársa (lásd Kapocs 41:3-4). Távolról is tartottuk a kapcsolatot s így tudtam meg, hogy 1970-ben megszerezte a PhD fokozatot, ismét megnősült s két fiúgyermeknek (Christopher, 1982, Timothy 1984) lett az apja. Arról is hallottam, hogy sok helyre meghívták előadást tartani, s hogy jó hírnevet szerzett a BCIT iskolának. Hallottam hogy több cikke jelent meg tudományos folyóiratokban, hogy részt vett tudományos konferenciákon, hogy példamutató tanár volt és hogy szerették a diákjai.

Összefoglalva, Béla, te is úgy, mint szüleid, jó ember voltál. Jószívű, öntudatos, bátor, kitartó, segítőkész. Őszinte, tele ambícióval és szeretettel mindenki iránt. Példamutató férj és családapa voltál. Kedves pajtás, nagyon sajnálom, hogy el kellett távoznod tőlünk, bele kellett lépned az ötödik évszakba, a végtelenség évszakába, a negyedik dimenzióba, amely számunkra egy ismeretlen világ. Mindannyian oda tartunk, de az igazságtalanság, hogy neked hamarabb oda kellett menned. Nehéz belenyugodni, de így döntött a sors.

Gyászolnak téged hozzátartozóid, barátaid, diáktársaid, tanáraid, munkatársaid, diákjaid, ismerőseid világszerte és nem utolsó sorban falubelid, barátod és osztálytársad 16 éven át, aki figyelte életutadat közel 70 éven át. Búcsúzunk tőled, emlékedet szívünkben őrizzük, míg vagyunk. Isten áldjon, nyugodjál békében, áldás poraidra.

(Korán Zoltán, Class of '59).

Rudy

Rudy Rab passed away in the spring of 2005. After a long struggle with cancer Rudy died in Kincardine, Ontario leaving behind two children Marika of Toronto and Rudy Junior of Ottawa. He was sixty-nine years old when he died.

Rudy came to Canada after the Hungarian Revolution. Rudy was a student in -Sopron during the revolution and shared many stories of his part in the uprising against Russian control of Hungary. Rudy was proud of his Hungarian heritage. He never forgot where he came from.

Once Rudy arrived in Canada, he initially settled in British Columbia where he studied forest engineering.

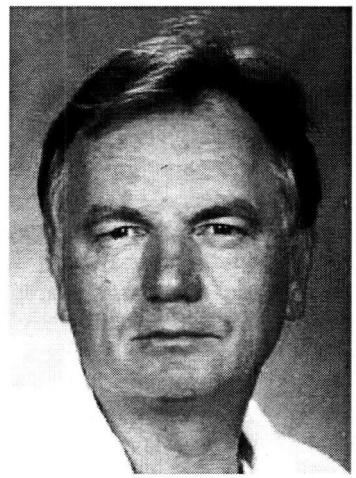

While he was a student his summers were often spent in the BC interior working in the logging industry. Lumber camps were not a place for 'the feint of heart'. It was here that Rudy developed his determination and iron will, that helped him in his courageous fight against the disease that racked his body.

Rudy valued education and stressed the importance of education to his children and his students. Both his children went on to earn academic degrees at the Masters level. Many of his students have gone to postgraduate education and indeed, many students have publicly acknowledged Rudy as the source of their inspiration both in their work and their education.

Rudy taught science for many years at Kincardine and District Secondary School in Kincardine. During that time he became head of the Science Department and guided the department through a series of changes, including the redesign of the entire teaching area and associated classrooms. Before his retirement in 1996 Rudy lead his department through many changes in curriculum and other major restructuring. Through all of this Rudy was known by staff and students alike as expecting and demanding only the very best from those who came under his care.

His interests were many and varied but during his career as a high school teacher Rudy supported athletics, especially volleyball. He coached many interscholastic volleyball teams over the years. He also enjoyed table tennis and brought the sport of detent to the extra curricular activities of the school. He spent many hours as well supervising and teaching the mental athletics of chess. He could often be found after school hours assisting and playing chess with students in his classroom. Personal fitness was very important to Rudy and to this end he practiced yoga on a daily basis. Even while he was ill Rudy spent time with his mat laid out on the floor stretching himself into the poses familiar to those who keep fit following this discipline. In later years after retirement it is said that he was seen on the local golf course chasing the little white ball. Part of his personal well-being was the enjoyment he experienced each time the Canadian hockey team defeated the Russians.

One could call Rudy an explorer in life. He was an avid reader and even when he was very ill he was still looking for new ideas and knowledge. He was very interested in mythology, foreign affairs, politics, philosophy, psychology, religion and literature. He had a great knowledge and collection of jazz and classical music. He had traveled widely to Asia, Europe and South America. He brought back with him many cultural icons of the various places he visited. To say he was interested in what made us different would minimize his enthusiasm — he was engaged with life and the world.

The simpler things also held his attention including the many species of birds that inhabited his back yard. He took delight in plants and was especially proud of his advocacy in the area of environmental protection, which included planting trees. He was somewhat of a pioneer in the recycling effort locally. He was certainly a minimalist when it came to the local landfill site.

The art of laughter did not escape Rudy either. He was always ready with a good joke and equally as ready to appreciate one. He often saw humor in things like examinations, where his students would often find either a question or cartoon that would break the tension of the moment.

One thing he was not humorous about was bridge. Bridge was not to be taken lightly and Rudy did not often suffer those who did not bid the proper conventions. He was known in the community as the bridge guru and often taught adults and students alike to play the game - maybe in hopes of finding a partner that could play with him.

Hungary was never far from Rudy's mind. Whether he was helping his family in Hungary or helping students by sending text books at his own expense, Rudy knew where he came from. Rudy may have come from Hungary but his colleagues and students will always consider him one of us .

(Mark Ciavaglia, former colleague).

Andrew Zoltay (1935-2006)

I had the pleasure of knowing Andy and calling him a friend for 60 years. We kids played together in the late 1940s in Sopron's 'Felső-Lőverek' district. We were eagerly reading the Karl May books about the adventures of frontier men and Indians in North America. Andy created an Indian Village in a corner of their garden. What got me, even at the time, were the meticulous tiny rock gardens and other tiny garden plots created among the teepee sites by this not even teenaged boy. My family moved away from Sopron in 1950 and our paths did not cross again for seven years.

In 1956, Andy was attending the Agriculture University in Mosonmagyaróvár when the Hungarians rose up against the Soviet supported regime. Andy was among the demonstrators on October 26 when the security forces opened fire on them. Andy was lying on the road, his body pressed against the curb, as bullets whistled around him. He survived the massacre but 85 young men, women and children were not so lucky. After the uprising was crushed, the Zoltay family escaped to Austria and eventually ended up in Canada.

Andy joined the Sopron Forestry Faculty in 1957, at the University of British Columbia. During his university years he was a member of various clubs. He participated in UBC's sport activities as an accomplished hammer thrower, enjoyed nature while roaming with members of the Varsity Outdoor Club, and was active in the Film Society . Andy loved photography and excelled in it. George Draskóy and I often visited Andy at his home where he had set up a darkroom. We 'orphans' were always welcomed at the Zoltay's home and on more than one occasion were treated to home made cookies by Andy's mom. As the last class of the now legendary Sopron Division, we graduated in 1961. Andy was the best man at my first wedding in 1964.

In 1964, Andy started to work for Rayonier Canada Ltd, first as a compass man, then as a logging engineer in the Jeune Landing – Holberg area on Vancouver Island. It was here he met Sheila Innes, a nurse at the Holberg Hospital. Sheila was also an avid photographer. They got married in Vancouver in 1965. Their son, Hugh Andrew, was born in 1967.Andy changed companies in 1967 and began working as a construction and development engineer with Eurocan Pulp and Paper Co. in Kitimat.

The Zoltays and the Báthys started to make annual visits after we moved to Prince George in 1969. Naturally, Andy had a lovely rock garden in their yard, its pride being Edelweiss. No doubt the only one in Kitimat. I still lived in Vancouver when Andy asked me to secure him a lot in a new recreation subdivision in Green Lake, near Whistler. Andy spent his holidays and most of his spare time hauling building material and eventually build an 'A' frame on this property. In 1971, Andy was transferred to Burns Lake, practically 'next door' to us (226 km away). It was here, that we gathered to celebrate Andrew junior's 4th birthday and had an unforgettable family picnic at Uncha Lake's Moosehorn Lodge in June. Millions of mosquitoes welcomed the fresh blood supply. It was the shortest picnic ever.

The Zoltays moved into their Green Lake 'A' frame in 1972 when Andy got a job as a forestry engineer with Weldwood of Canada in their Squamish Division. Eventually they sold the Green Lake property and moved to Squamish. Naturally, the house in Squamish had a large green house producing vegetables, flowers and other plants. I know it was hard on Andy to sell the place at Green Lake that he spent so many hours building. However, being Andy he started to dream about working on his next project, a home on acreage, on Saltspring Island. Weekends and holidays were spent on Saltspring working on the home. After a short stint in Comox, while working in Weldwood's Campbell River Division, the Zoltays retired to their Saltspring home. It was anything but retirement for Andy. After the greenhouse was going he started to cultivate rhododendron shrubs. Andy traveled to various places, including the States, to pick up plants and attend international conferences. He toiled all day long and, as the years went by, established a fantastic rhododendron collection that contained many variants.

Andy, Sheila, and their visitors from overseas had time to attend Margaret and my wedding in 1992, giving the event an international flavor. Every time Margaret and I visited the Zoltays, Andy took us out into the 'plantation' and talked about his plants lovingly. Through all these years Sheila faithfully stood by him, though Andy's obsession with his building projects put her nerves to strong tests.

Fate, however, was unkind to Andy. He was diagnosed with Alzheimer. He cared for his Rhodos as long as he was able to do. Eventually, they had to sell the property and move into a small home in Ganges. A selection of his prize rhododendrons was transplanted into the Rhododendron Gardens at the University of Victoria. Andy gave us a small plant. Which he told us was a variant from Finland and that it would survive the Prince George winter. We planted this shrub in our backyard. A couple of years later the plant blossomed. These beautiful, delicate pink flowers always will remind us of Andy.

I visited Andy last August at the hospital's Extended Care facility. He was in good spirits. By now he was blind. I was not sure how aware he was of what was going on around him. I talked to him in Hungarian and it seemed to register. Noticing that he was fidgeting in his wheelchair I asked him: "WC-re kell menned? (Do you have to go to the bathroom?)" Andy started to laugh and firmly said: "Nem (No)." When the time came to say good-bye, Andy, after a long effort clearly said: "Kár, hogy elmész. (It's too bad you are leaving.)"

On February 21st you left us, Andy. No doubt you are already establishing a rhododendron garden where there is no suffering, Eternal Light shines and one does not need a flash to take pictures. Rest in peace Bandi, my dear Friend.

Dear Sheila and Andrew. May memories of olden days bring you comfort and peace. *(Steve Báthy, Class of '61)*

RÉGMÚLT

Árpádhon, Louisiana

In April 1999, Charlie, and I drove all the way to the US Southeast to visit George Grozdits and his family in Rushton, Louisiana. There we decided to visit New Orleans on the weekend, where the 30th annual Jazz Festival was in full swing. On the way down, we had passed the state's largest pine forests and seen creels laid out for trapping crayfish, and flocks of pelicans, doing a good job of catching the crayfish without any devices. We drove through Baton Rouge, past bayous, with Spanish moss hanging from swamp cypress. In New Orleans, after having sailed on a paddle-wheeler, I had fulfilled one of my lifelong dreams, to take a riverboat on the Mississippi. Later, we walked to the French Quarter and dined on Cajun food. When we walked along Bourbon Street and listened to the music, it was impossible to stand still as a band of Black, White and Filipino musicians played 'The Dark Town Strutter's Ball'. Tourists began to dance in the streets.

On our return trip to Rushton, George suggested to take the back roads and try to find the Árpádhon Hungarian settlement. We asked for directions at a service station and were directed to the Hungarian Heritage Winery. By the time we arrived, it was closed for tours, but George drove up to the house, anyway. A dark-haired, mustached man of medium height came out to talk to us. Although this handsome young man looked like a typical Hungarian, he sounded nothing like one. His voice had that pleasant, musical twang that I had heard in people's voices since Kentucky, and then some additional southern drawl. When he found out that we came all the way from BC, he graciously offered to take us on a tour. He introduced himself as David Kovach Arceneaux, carrying on his grandparent's tradition. I thought," how interesting, an American of Cajun and Hungarian descent" In a spotless building, he showed us the crusher and press, which were exactly like my husband's, back home in Squamish, only on a larger scale. Then he took us into the tasting room where George and Charlie began to sample about six of the ten wines available. Since I do not drink, I made my way slowly around the tasting room, reading blown-up newspaper articles that were pasted on the walls. When he poured the 'Harvest Dance-Sweet', I had to stop reading. The heavenly scent of ripe, sweet strawberries so filled the air that it reminded me of when we used to make strawberry jam. Both George and Charlie paid it the highest compliment by comparing it to Tokaji Aszu and bought several bottles. I was not surprised to read that that wine had won medals in an international competition.

Whenever I had the opportunity, I asked our guide the about the settlement's history. In 1896, lumber mill owner Charles Brackenridge advertised for workers in Hungary. He offered logged-over pine forest lands at affordable prices (one dollar per acre). For landless Hungarian peasants, he presented the opportunity-of-a-lifetime. Later, Árpádhon, as the settlement became known grew to be the largest rural Hungarian settlement in the US. Until the late 1930s and 1940s, the settlers married within their ethnic group, and many older members of the settlement never did learn to speak English. They did not have to, as they had their own churches, one Catholic and one Prebyterian side-by-side, as Hungarians of one denomination would attend all the festivities of the other. When a hurricane destroyed one of the churches, members of both congregations helped to rebuild it. It was good to hear of such close co-operation in a community. Proudly, the Hungarians maintained the customs, traditions and language of their native land. Not until World War II did they begin to assimilate. Then, residents joined the military or moved away to work in defense plants and started intermingling and marrying other Americans. By the 1970s, young people within the community, among them our guide, had begun to lose the language and customs of their forefathers.

In 1976, the American Bicentennial spurred a cultural awareness that brought a revival of customs, traditions and language. Dancers in traditional costumes from Árpádhon, traveled to Washington, DC, to participate in celebrations. David Arceneaux proudly showed me large color photos from newspapers of the local dancers. In an attached article, I read that some of those dancers' costumes now are on display at the Smithsonian. He asked if all of us could speak Hungarian. He admitted to understand Hungarian, but he speaks only a few words. I estimated that he must have been a contemporary of our eldest daughter, who also understands a lot of Hungarian, but is afraid to speak it.

His wine list was impressive. A day earlier, I had asked George if grapes are grown in Louisiana, and for once, I had stumped him. That night, David Arceneaux answered my question. He imports some 'Nobles and Carlos Muscadines', he makes all his other wines from local strawberries, raspberries, blueberries, blackberries, and mayhaw berries (hawthorn berries). He also makes syrups from all these berries. After the Hungarians found themselves landowners in Louisiana, they began to grow strawberries, for which there was a good market in the Eastern US, until California and Mexico began to flood the markets with their cheaper fruit. With all the berries on their hands, they began to make wine instead.

While the men drank, I looked at the gifts available in the shop. The first item I picked up was a small booklet by V.A. Mocsáry: Árpádhon: An Early History of Hungarian Settlement in Livingston Parish, Louisiana. There was a cookbook, with basic recipes, that would make, I thought, a perfect birthday present for our middle daughter. Mugs with lettering of 'Boldog születésnapot' and 'Árpádhon', ceramic pitchers with grapes cascading down their sides and. small pieces of 'kalocsai' embroidery, the handiwork of local ladies and Hungarian made cassette tapes rounded out the available merchandise. I almost bought a bread basket in the shape of Louisiana, but found it a bit highly priced. The fruit syrups came in neat jugs. Thinking my brother-in-law might appreciate mayhaw syrup on his pancakes, I bought one for him. When leaving we signed his guestbook and I wrote, "Today, in Louisiana's Bayou country, we found a little bit of Hungary - an American-Hungarian treasure." He invited us to their annual grape harvest ball (Szüreti bál) in October, where there would be plenty of pork and liver sausage at a bargain price.

(Uzonka Deminger, Garibaldi Heights, BC, June 1999)

Életek, emberek... (folytatás)

A gyulaji 'Paradicsomból', amit én leginkább vagy az istállóból, vagy valamelyik fa tetejéröl figyeltem, elég sok emlékem megmaradt. Anyám, az Erdélyből menekült szolgabiró lánya, a háztartást vezette. Nem volt kis dolog. A csaknem állandó vadászvendégség, a vidéki intellektüel kötelező társadalmi élete, a gondnokság reprezentációs funkciói, a háztáji gazdaság vezetése, a cselédség irányítása állandó figyelmet, jó szervezést kívánt, s a pici asszony,- apámnak a válláig sem ért-, kézben tartotta az egészet. Nagyon szép asszony volt és nagyon okos. Érettségi után színésznő szeretett volna lenni, de nem engedték. (Egy úri lány színésznő? Nahát! Ki hallott ilyet?) Pedig tehetséges volt. De így volt jól, mert így lett az én anyám. Apámat imádta. Nagyon jól éltek, szegénységben, gazdagságban, sok megpróbáltatáson át, hálistennek sokáig. Most 97 éves, mindig jókedvű, csaknem állandóan énekel, szép magyar nótákat, régi slágereket, és még mindig szépen. Jóformán semmire nem emlékszik, és ez is így van jól. Még alig őszül, a tartása egyenes, mindenkihez kedves, közvetlen, mint mindíg volt, és fölötte van az egésznek.

A családja? - Nem sokat tudok róla. Nagyapámra, Szandház Ferencre nem emlékszem. Jogot végzett és a Bánátba került. Ott vette feleségül Vizy Adolfint, a székely Altorjai és Jenőfalvi Vizy család szásszal kevert ivadékát. Később Dettán és Temesvárott volt szolgabíró. A románok feketelistáján volt, így Erdély elvesztésekor el kellett menekülniük. Barcsra kerültek, azután itt ment nyugdijba mint főszolgabíró. A menekülés során mindenüket elvesztették. Nem lehetett könnyű négy lányt felnevelni, tanitatni, férjhez adni, de a végén ment minden. A család szeretetben, békességben élt. Nyugodt estéken, nagyapám hegedűn, nagyanyám zongorán, egymást kisérve játszottak akkoriban divatos pesti zenét, dalokat, itt ott egy kis Schubertet vagy Lehárt . Nagyapám kiépittetett egy szép strandot a Dráva parton, evezős klubbot szervezett, volt nagy vízi élet. A lányok és társaságuk élték a vidéki úri életet.

Anyám nővérei közül kettő óvónő lett, férjhez mentek, de egyiknek se lett gyereke. A harmadik, Magdus néném, tehetséges zongorista, beleszerelmesedett egy fiatal barcsi ügyvédbe, lecsukta a zongora tetejét, és férjez ment. Baján laktak, két lányuk lett. Anyám Sopronban az Állami Leány Gimnáziumban érettségizett, majd színművészeti főiskola helyett Pécsett tanitónő képzőt végzett, aztán megismerkedett apámmal. Nagy volt a szerelem. Vagy négy évig vártak mig a hercegségi hivatal megadta apámnak a házasodási engedélyt. Mikor össze házasodtak Gyulajra kerültek. Apám akkor segéd tiszt volt. A gondnoságí épületben apám principálisa, Löv Gyurka bácsi lakott, szüleim a Kurdi utcában, a faluvégétől a második házban béreltek lakást. Pici kis vályogból épült döngölt föld padlós paraszthaz volt, villany és vívezeték nélkül, az egyik cigánytelep szomszédságában. Itt született a bátyám. Itt rendezgette apám, esténként, petróleum lámpa mellett a Buprestida gyüjteményét, ami világviszonylatban is az elsők között volt. A gyüjteményt később megvette a Nemzeti Muzeum. Most is ott van a rovartani osztályon. A kis ház is megvan még. Ha néha Gyulajon járok megnézem, csak úgy kívülről. Anyámék mindig szeretettel emlegették közös életüknek ezt a kezdőpontját. Mesélték, hogy egy helyen apám kilukaszttatta a falat, hogy a kis ülőkádból a vizet kiereszthessék, csak úgy az eresz alá. Mikor a szomszéd bácsi érdeklődésére megmondták, hogy mire való az a luk, azt mondta az öreg, hogy "Jajj, lelekeim, maguk förösznek? Ne tegyék azt. Egyszer én is megföröttem az olasz fronton az Isonzóba, azúta is fáj a derekam". Néprajzi adat? Igen. Nem fürödtek. Nem voltak piszkosak. Mosakodtak. Ember szaguk az volt, dehát milyen szaga legyen az embernek, he nem emberszaga.

A szembeni ház úgynevezett cseléd ház volt, olyan mint a többi paraszthaz. Oldalt, a ház közepén egy ajtó a nyitott kéményes konyhába vezetett, innen jobbra balra egy egy szoba. Egy ilyen cselédházban sokszor négy sokgyerekes család lakott. Nincstelenek voltak. A család apraja nagyja mint alkalmi cseléd dolgozott a falusi nagygazdáknál, sokszor igen kegyetlen körülmények között. 1992-ben találkoztam egy Sipos Ferenc nevű emberrel Szekszárdon. Nyugdijas rendőr volt. Kedves, tudásvágyó ember. A Vosinszki lakótelepen volt szép kis öröklakása. Eljártam hozzájuk, összeberátkoztunk. Kisült, hogy ő Gyulajon, abban a szemközti kis házban volt kisgyerek. Neki jót hozott a 45-ös változás. Apámat 1937 eljén felhelyezték Sopronba, a rendezőségi osztályra. Amikor már érkezőben voltam anyám lement Barcsra a családhoz és ott várt. Az idő elérkeztével bement Szigetvárra a kórházba és tovább várt. Még két hetet. Aztán elfogyott a kórházra való pénz, hát hazament Barcsra. A szolgabirósági épület szomszédjában egy öreg zsidó néninél béreltek neki egy kis szobát. Én ott születtem. Amikor Löv nyugdijba ment apámat kinevezték Gyulajra erdőgondnoknak. Nyolc hónapos voltam amikor odakerültünk a gondnokságra, a gyulaji 'Paradicsomba', 1938 elején. Édesapámnak az elsők között volt egy 8mm-es mozi gépje, amivel a harmincas évek végétől sokat filmezett. Falusi vásárok, búcsúk, erdő, vad, vadászat, vadász vendégek, család, cséplés, emberek, a falusi élet sok kis részlete ma is megvan a néma filmeken. Akkoriban a falukban még népviseletben jártak az emberek, ami falvanként is változott, de különösen más volt sváb falvakben meg magyar falvakban. Jól látni ezt egy felvételről, a Nagykónyi búcsúból, ahogy a ringlispielen a pári sváblányok elütnek a sokszoknyás 'pufándlis' helyi lányoktól. Nagyritkán nézegetjük a filmeket. Nem is tudom elválasztani, hogy mi az amire eredetiből emlékszem, és mi az ami csak a filmek útján maradt meg, de nem számít, a lényeg, hogy megmaradt. A filmekről emlékszem Rejhelt Laci bácsira, a lengyel katonatisztre, aki vagy négy évet töltött nálunk, mint 'hadifogoly'. A nagy német offenziva során fogságba került lengyel tisztek nagy részét kiadták vidéki családokhoz, mintegy szobafogságra. Igy ette nálunk Laci bácsi a fogság 'keserű nyúlpástétomát', majdnem mint családtag. A falun belül teljesen szabadon mozgott, mindig elegánsan, nyakkendősen. Jól beszélt németül, művelt ember volt, apámmal igen jó barátok lettek. Amikor elment, hagyott emlékbe egy Ferenc József tíz koronást. Most is megvan a szép nagy arany pénz.

□

Gyulajon, a mi időnkben, még sok régi szokás volt életben. Amire emlékszem, a még pogány eredetű Luca napi 'kotyulás', aprószentekkor a 'korbácsolás', betlehemezés meg disznóöléskor a 'maskarázás'. A maskarázást úgy mondták, „maszkába mennek". Disznóvágáskor, már este vacsora időben, barátok vagy közelebbi ismerősök gyerekei, mindenféle ruhába, ringy-rongyba felöltözve megjelentek, mókáztak, verseket mondtak, amit a háziak finom falatokkal honoráltak. A kotyulásnál gyerekek, de néha legények is, kis zsámoly szerű 'lucaszéket' vagy egy darab fát vittek a hónuk alatt, bekopogtak a házakba és megkérdezték, hogy „szabad-e kotyúni" , az igenlő válasz után leültek a

lucaszékre vagy fadarabra, kinek mi volt, és a családra meg az évi termésre vonatkozó jókívánságokat versbe elmondták. Még emlékszem valamennyire a szokásos szövegekből: ..."kity-koty, kity-koty ...keeteknek akkora ómája teremgyen mind a fejem....kity-koty...keetek tiktya annyi tojást tojjon mind égen a csillag...keeteknek annyi birkája legyen mint fődön a fűszál - megazután - kity-koty...keetek lányának akkora csöcse legyen mind a boroskorsó... stb. stb". A kotyulásért a gyerekek diót, mogyorót, a legények meg egy kupica pálinkát kaptak. A 'korbácsulás'-kor is verses jókívánságokat mondtak, de főleg jó egészséget kívánva. Gyenge fűzfa vesszőből „kötöttünk" korbácsot, mi kisgyerekek hármas, a nagyobbja meg szép négyes fonással. Engedély kérés után, ezekkel szimbólikusan korbácsolva a ház népét, mondták a verset. A versre már alig emlékszem de úgy kezdődött, hogy: „ Jó légy, friss légy, egszséges légy, kellése ne légy, 'csúsz' ne járja fejedet, tetű a hajadat...". Azután itt is valami jutalmat kaptak a korbácsolók. Volt még egy szokás a faluban, amiről másutt nam hallottam. Husvétkor a gyerekek 'kókányoltak'. Ez abból állt, hogy a hímes tojásokat hegyükkel összekocogtattuk addig, amíg az egyik megrepedt. Az erősebb tojás tulajdonosa nyert, és megkapta a repedtet, amit rendszerint azonnal meg is evett. Hímes tojást írtam, mert mifelénk csak az volt. A kihűlt főtt tojást olvasztott gyertya viaszba mártott kicsi ecsettel, vagy fadarabkával 'megírták', mintákkal berajzolták és utánna vörös hagyma héjjából készített sűrű lébe rakták, amitől a tojás szép vörösbarna színt kapott, csak a viasszal készített írás maradt világos sárga. A tojás írás a kézimunka egy formája volt, és volt aki igazán művészi szinten folytatta. Az igazán pirosra festett tojás akkor még városi huncutságnak számított.

A faluban névnapot tartottak az emberek. A születésnap nem számított nagy dolognak. A naptárba (a 'kalendárium'-ba) minden napra be volt írva, hogy melyik szentnek a napja, így mindenki tudta, hogy a sok Jóskának, Pistának, Máriának meg Erzsébetnek mikor van a nevenapja, és a barátok ismerősök hívás nélkül is megjelentek névnapot köszönteni. A háziak is tudták ezt és előre felkészültek a vendéglátásra. Nálunk november 16, Ödön napja volt a nagy ünnep. Kollégák, gazdatisztek, katonatisztek, vadásztársak jelentek meg, sokszor elég távoli helyekről, kocsizva, vagy lóháton. Gosztonyi Géza bácsi például Lengyelből jött le, és mulattatta a társaságot. Megkövesedett agglegény, 'heccmáker' volt, mindíg valami frappáns szellemességel a kabátujjában. Odahaza volt vagy hat tacskója, és a lakásban szanaszéjjel, szőnyegen, székeken, fotelokban, porcelánból készült, igen élethű kutyagumi rakásokat szórt széjjel, s amikor egy hellyel kínált vendég nagy megrökönyödéssel hőkölt vissza a foteltól, Géza bácsi bocsánatkért, fejcsoválással mondta, hogy „ejnye ezek a tacskók" és szépen zsebrevágva a kutyagumit, kézzel lesimítgatta az ülőalkalmatosságot, s udvariasan helyet mutatott rajta. A vicc, a humor állandó része volt az életnek. Egyszer egyik katonatiszt vendég mesélt el egy kiváló zsidó humort tükröző esetet Az illető tiszt valamelyik tolnamegyei kiegészítő parancsnoságon szolgált és egy alkalommal több zsidó ujjonc volt a században. Tudni kell, hogy Tolna megyében, mint mindenütt, voltak nagyobb zsidó közösségek. Például, Pakson nagy ortodox hitközség volt, mig Ozorán neológusok laktak. Husvét volt és nagyszombaton a század díszőrséget adott a szentsírhoz. Tiszt ismerősünk kiválasztott négy ozorai zsidógyereket, hogy menjenek Krisztust őrizni. Az egyikük engedély kért, hogy beszélhessen, s megmondta, hogy ők zsidók, nekik a husvét nem ünnep. A tiszt az mondta nekik „büdösök, ha megfeszítettétek, őrizzétek is!" Erre a közlegény azt felete, hogy „alázatosan jelentem, azok nem mi voltunk, hanem a paksiak!". Hogy megúszták-e az őrségállást, azt nem tudom, de hogy jó pontot szereztek maguknak a századnál, az biztos. Ödönnapra apám rendszerint hozatott cigányokat is, mert az anekdótázás mellett nagy magyarnótázás is volt. Értényben volt két hárfás cigány. Az egyik primet játszot, a másik harmonizált. Jó muzsikusok voltak. Az urak nagyon értettek a cigányzenéhez, úgy, hogy jónak kellett lenniük, Sajnos én nem emlékszem a játékukra, s bár néma filmen megvannak, ahogy a verendán muzsikálnak, de házi hangfelvétel abban az időben még nem volt. Kár! Sohasem hallottam, vagy olvastam más hárfás cigányról. Jó lenne tudni, hogyan is hangzik a magyarnóta háfán. Így teltek az Ödönnapok, jó Bak sör, villányi 'kisburgundi' meg badacsonyi kéknyelű ládaszámra, parádi víz, anekdóták, nótázás reggelig. A Parádivíz-ről még valamit. Palackozott forrásvíz volt, elég erős kéndioxid szaggal. Apám jobb szerette mint a szódát a fehérboros spriccerhez. Egyszer a kocsisok kibontottak egy üveggel, megkóstolták, és nagy köpködés közben megjegyezte az egyik, hogy „na ,ezt nem gondútam vóna, hogy az urak üvegbő isszák a fingot". Amíg bent folyt a mulatság, addig az udvar meg a konyha környékén is volt vigadalom. Kár, hogy kisgyerek voltam, s mindezt végig kellett aludnom.

□

Volt egy érdekes figura a környéken, a 'szakcsi hírvers író'. Említettem már, hogy az emberek nem igen olvastak újságot Mifelénk a helyi híreket, pletykákat egy falusi költő szedte rímbe és piacokon, malom udvarokban vagy másutt, ahol több ember összejött árulta a 'hírverseit'. Az egyik néhány oldalas közleményen a képe is rajta volt, alája írva :" A szép menyecskének erős a tormája, Itt a lap elején a költő formája" Egy falusi csetepatéról így tudósított: „Nagypénteken kelepeltek, Az asszonyok verekedtek, Egyik a másikat úgy derékon csapta, Hogy nem izlett neki a tejfölös laska". Amikor egyszer az értényi malomba feltehetőleg nem engedték be verset árusítani így írt: „Az értényi gőzhenger malomban, A portás műveletlen azonban".Sajnos több strófájára nem emlékszem. Érdemes volna kicsit kutatagatni, hátha megmaradt valami valamelyik faluban. Sok szép, civilzált emberi vonás volt abban a rendszerben, az osztály társadalom sok kegyetelnsége és igazságtalansága mellett. Nem csak nálunk, hanem általában, az embereket a tisztességük, megbízhatóságuk, szorgalmuk alapján ítélték meg. Persze volt alja nép akkor is, de a többség saját magát is becsülete, emberi méltósága alapján tisztelte vagy nem. Irott szerződést nem igen kötöttek. Egy kézfogás elég volt akármilyen adásvétel vagy elkötelezettség lezárására. Ivás, verekedés, bicskázás, kocsmai gyilkosság volt akkor is, egy-egy lány vagy menyecske miatt, de ritkán, és más bűnözés nem igen akadt. Finta Rozika, szakácsnő volt nálunk. A Finta család Gyulaj elitjébe tartozott, nem a vagyonuk, hanem az emberségük alapján. Rozi néni úgy került hozzánk, hogy az ura (nálunk a 'férj' szót nem használták) részegen gyilkosságba keveredett, bezárták hat évre, s az asszonynak el kellett szegődnie, hogy a fiukat eltartsa. Senki nem nézte le emiatt. Tovább tisztelték, azért ami volt. Mi nagyon szerettük. Fia, a Gyuszi, ma Kaposváron állatorvos, végig jó barátunk volt, szinte testvér, sok csibészségben, jóban-rosszban velünk töltötte az idő nagy részét, bár a nagyszüleinél lakott. Rozi nénivel utoljára '95-ben találkoztam Kaposváron. Még akkor is mesélte, amikor a bátyám kihordott egy csomó paxit patront a raktárból az üvegházba, valamelyik szokásos kísérletéhez segédezköznek. Szerencsére a Rozika észrevette és közbelépett, éppen mielőtt fölrobbantottuk az üvegházat és vele együtt magunkat is. Apám véletlenül meglátta, amikor a kötényében

vitte vissza a tuskó robbantáshoz használatos patronokat, hogy vissza csempéssze a raktárba. Én nem emlékszem rá, de állítólag nem igen állt meg a lábán, aki hanyagságból nyitva hagyta a raktár ajtót.

□

Apámat nagyon szerették. Kemény gernicű, szigorú, de igazságos főnök volt, és nagyon jó ember. Gondnok úrnak, vagy mérnök úrnak szólították, de ha beszéltek róla csak úgy mondták, hogy az Úr. Az volt. Abszolút Úr. Gondolkodásra, viselkedésre. Olyan integritással, aminél különbet nem láttam.

Adonyban született, 1901 január 30.-án. Édesapja, szintén Ödön, ott volt szolgabíró. Édes anyja, Gözsi Irén, szekszárdi ügyvéd lánya, fölbirtokos sarj volt. A régi Gözsi család nagyanyámmal kihalt. Apai nagyapámat nem ismertem, csak hallásból, úgyis csak kicsit. Azt hiszem Pesten született. Jól beszélt angolul, ami akkoriban ritkaság volt. Volt valamelyes birtokuk, amit nagyapám eladott, akkor amikor bekerült Székesfehérvárra főszolgabírónak. A birtok ára aztán hadi kölcsönként elveszett. Nagyanyám, a fehérvári nagymama, a 'méltóságos asszony', kis száraz, egyenes hátú, büszke öregasszony volt. Az a fajta, akire Gyulajon azt mondták, hogy a "pallásra jár nevetni". Pedig mosolygott ő, csak a tekintélyt igen tartotta. Apám nem igen beszélt a családjáról. Négy gyerek volt. Három fiú egy lány. Nagyapám fizetéséből éltek, ami nagyrészt ráment nagynéném tanittatására. Nagyapám zenekedvelő ember volt. Hegedült. Apám is hegedült, Kamill nagybátyám csellózott, Feri nagybátyám pedig violán játszott. Dudus néném, Irén, zongorázott. Megvolt a családi kamara zenekar, ami persze a fehérvári szinfonikusokkal is játszott, amikor egy egy koncertet rendeztek. Igy adódott, hogy bátyám meg én klasszikus zenén, főleg hegedűversenyeken nőttünk fel. Nagyapámról nem is igen tudok többet Dudus néném, aki Londonban is tanult, perfekt bírta az angolt. Sose ment férjhez. Nagyon szép lány volt, volt is udvarlója elég, de mindenkit elmart maga mellől. Anyám szerint senkit nem talált elég jónak magához. Elmúltam ötven éves, amikor megtudtam, hogy honnan jött a család angol orientációja, és Dudus néném tragikus felsőbbrendűségi komplexuma. Tragikusnak mondom, mert apám két fivérének az élete is igen hányatott volt, gondolom ugyanabból az okból kifolyólag. Apám is úgy végezte az egyetemet, hogy közben Buzsákon valami grófságnak dolgozott, mint segéderdész. Onnan járt fel Sopronba tanulni meg éhezni. Pedig egy Fényes Miklós nevű nagybácsitól mesés vagyont örököltek a háború alatt, amikor még mind a négy gyerek kiskorú volt, s így az örökséget nem vehette át. A fejenkint hatvanezer arany korona az árvaszéknél volt a háború utánig. Mire megkapták, a Monarchia elvesztette a háborút, a korona tönkrement, és az örökségből fejenkint egy-egy skatulya gyufát lehetett venni. Édesapám gimnazista korában a nyári vakációkat Erdőtagyoson, nagyanyja rokonai birtokán, azokban az izgalmas években, amikor minden csillagász szupernóvákat meg pulzárokat kezdett keresni a különböző ködfoltokban, azt próbálva eldönteni, hogy vajon a világegyetem szigetjellegű vagy a heliocentrikus. Tejút az egyetlen galaxis, amin kívül csak gázfelhők vannak. Ebben az időben az értelmiségbe átfajuló dzsentri nagyon élénk szellemi életet élt. Descartes, Darwin, Newton, Kant, Einstein, meg a többiek vívtak csatát az ebédlő asztalok fölött meg a dohányzóban a pipafüst alatt, talán még a tarokk komoly mesterségébe is beleavatkoztak néha. A gondolkodás széles műveltségre, nem szakosított tudásra alapult. Gondolom ezek a vakációk is hozzájárultak apám gondolkodásmódjának a kifejlesztéshez. Polihisztor volt, kiváló ésszel és szinte hihetetlen memóriával. Élete nagy passzióját, a bogárgyűjtést gyerek korában kezdte, és harminc éves korára a világ egyik legjobb bupresztida gyűjteményét hozta össze. Ezt a gyűjteményt akkor kellett eladni, amikor a bátyám Rákosi börtönében volt, 1955-ben, és ügyvédre kellett a pénz. A British Museum és egy borneói misszionárius voltak apám fő cserélő partnerei. Több új fajt talált és írt le, és világviszonylatban elismert szaktekintély volt. Ugyanakkor, minden érdekelte, fizika, matematika, kémia, biológia, irodalom, történelem, mitológia, az élet és az élet mögötti értelem, az Isten. Nem volt vallásos, sőt! Azt tartotta, hogy a vallás uniformizált világnézet, amit különbözö hatalmi törekvések fejlesztenek és használnak uralkodásuk szolgálatára. A filozófiát csak alkalmazott formájában tisztelte. Az elméleti filozófiára azt mondta, hogy szellemi önfertőzés. Sokat olvasott, lépést tartott a különbözö tudományágak fejlődésével, és nehéz volt kérdezni tőle valamit, amit nem tudott. Kevés beszédű, de jókedvű ember volt, teli viccel, homorral. Szerette a bort, a nótát, az erdőt, az emberséges embert. Tudását soha nem fitogtatta. Ha kérdezték felelt, ha nem tudott valamit, megmondta. Nekem sokat mesélt. Amikor a kocsin jártuk az erdőt, vagy amikor horgászáskor vagy a szöllőbén körülötte lábatlankodtam. Este a csillagokról, nappal meg minden másról, amit láttunk. Nem volt szigorú apa, de a tekintély sugárzott belőle. A hazudást nem tűrte. Az egy életfilozófiai elem, amit fontosnak tartott a becsület volt.

(Apt Kamill, Class of '61)

1956. SOPRON

Segélyszállítmányok Budapestre.

Az 1956-os soproni forradalmi napok legfontosabb eseményei közt az egyetemi diákság által szervezett és végrehajtott Nyugat-Európai segély szállimányok Budapestre juttatása volt. Sokan vettek benne részt s a résztvevőknek más és más volt a megpróbáltatása s az abból eredő tapasztalata. Ezek összegyűjtésére vállalkozott a Nyugat-Magyarországi Egyetem fiatal történész-könyvtárosa, hogy emléket állítson a sok eddig névtelen résztvevőnek. Ezen visszaemlékezések az ő kezdeményezését próbálják elősegíteni.Az irásokat beérkezési sorrendjében közöljük (A Szerk.)

Az 1956-os soproni forradalmi napok eseményeit kutató próbálkozásaim (Erdészettörténeti Közlemények 49: 231-99, Kapocs 41: 8-14) alkalmával fájóan jött előtérbe az emlékezés megkopása, foghijassága és nem kevésbé annak egyedi formája, úgy azoknál, akiket faggattam emlékeik felidézésére, mint saját magamnál. Ötven év hosszú idő és a közbe eső napjaink munkával, családdal, az élet rendszeresen felbukkanó kihívásainak 'megbirkózásával' voltak telve. Érdekessége a visszaemlékezéseknek, ami magában is egy kutatási téma lehetne, hogy egyes dolgok kristálytisztán megmaradtak agysejtjeink összeköttetéseiben, míg mások, sajnos a többség és a fontosabbak, elhalványultak, elkoptak, összekuszálódtak. Egy másik fontos tényező, amit figyelembe kell venni, az emlékezők emlékeinek megbízhatatlansága, mivel azokat az idő elteltével, öntudatlanul is, átszínezte, kiegészítette másoktól hallott részletekkel, hogy azok megfeleljenek személyi beállítottságának. Sokszor nem képek, hanem csak érzések maradtak fenn, s amikor azokat emlékezés formájában visszajátsszuk, a megmaradt

érzéseket újabbkori képekkel egészítjük ki. No, ennyit röviden az emlékek felhasználhatóságáról.
Egyáltalán nem emlékszem, hogy lettem, kik által, kiszemelve MEFESz-megbizott autókísérőnek az 1956.októberi forradalmi napokban. Most tudom, hogy olyanokat kereshettek, akik járatosak voltak Budapesten, de jómagam se odavalósi, se benne

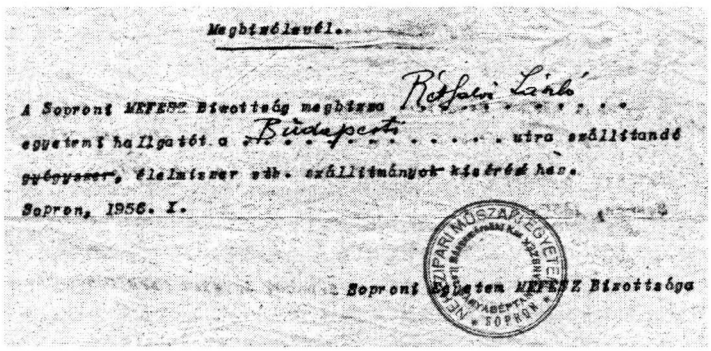
Megbízólevél.

A Soproni MEFESZ Bizottság megbízza Rétfalvi László
egyetemi hallgatót a Budapesti ... utra szállítandó
gyógyszer, élelmiszer stb. szállítmányok kísérésével.
Sopron, 1956. X.

Soproni Egyetem MEFESZ Bizottsága

járatos nem voltam. Nagyon ködösen előjön egy kép, hogy valaki felsőbb éves, a diákszálláson, ajánlott engem, mert megjártam már Budapestet és bátyám akkor, ott is lakott. Az nem lehet kérdés, hogy jelentkeztem-e vagy megkértek, mert az akkori lelkes hangulatban mindent, bármikor, mindenhol megtettünk volna. Nagyon fontos most kiemelnünk, hogy fegyverrel ellátott MEFESz megbízott voltam, akinek a szállítmány védelme volt elsődleges feladata, hogy az a célba érjen. Másodlagosan én lehettem a 'hivatalos szállítólevél', mert akkoriban középkorú sofőrök gyanúba keveredhettek, de fiatal egyetemi hallgatóknak kifogástalan volt a renoméjuk. Nem volt katonai gyakorlatom, de volt gimnáziumi fegyveres kiképzésem, 'leventepuskával', ami gondolom, de nem emlékszem, szerepet játszhatott fegyverrel való ellátottságomban. Volt írásos megbízó levelem, de akkor még nem volt kifejezett 'fegyverviselési engedélyem'. Meg kell azt is említenem, hogy kiutalt fegyveremet sohasem próbáltam ki. A zárat talán nyitogattam s bár töltényem is volt, azt soha nem tettem a csőbe. Valahogy úgy gondolhattam, hogy szállítmányunk biztonságára elegendő a fegyver jelenléte.
Első utamra, amelyet csak most tudtam pontosítani, október 30.-án került sor. A teherautó sofőrje tudhatta az utat, útirányt és az úti- célunkat. Éjszaka 2 órakor indultunk s mivel szállítmányunk túlnyomóan kórházaknak szánt anyag volt, annak egy részét a balatonfüredi korház szívklinikai részlegéhez irányítva, délnek vettük utunkat. Csak futó kép-emlék foszlányok jönnek elő s a többszörösen ismételt köszönetek az ottani orvos gárda részéről. Mivel az alkalommal láttam először a 'magyar tengert', annak elémtáruló képe, viszont élesen megmaradt emlékezetemben. Onnan Budapestre nem a legrövidebb úton, hanem kerülővel, Dorogon át, a Vörösvári úton mentünk. Ez a kerülőút csak újabban nyert jelentőséget számomra, amikor a soproni forradalmi napok eseményeinek kutatása alkalmával, két volt diáktársam figyelmembe hozta annak valószínű okait. Először Masznyik László (III. évf. bányamérnök hallgató 1956-ban) kérdezett rá a kerülőút miértjére, majd évf. társa, zádorlaki Stettner Miklós, aki a sajátoméhoz hasonló körülmények közt lett a szállítások irányítója, világosított fel, hogy a korábbi szállítmányok kísérőitől kapott információk alapján, minden új szállítmány résztvevőinek javasolták a legbiztonságosabb útirányt. Nem mintha az utunk bökkenő-mentes lett volna, de bajunk nem történt. Budapesthez közeledve több alkalommal láttunk tankokat az útról félre állva, de fegyverzetüket az útra irányitva s több alkalommal mentünk át forradalmárok által felállított 'checkpoint'-okon. Csak egy alkalommal állított meg bennünket egy fiatal fegyveres, akinek fontoskodónak vélt kérdéseire elég türelmetlenül válaszoltam. Egy futó pillanatig kialakult közöttünk egy potenciálisan veszélyes feszültség, de megbízó levelem láttára, amit csak az idősebb sofőr biztatására mutattam meg, megenyhült a helyzet. Most a pesti események tudatában látom igazán akkori keményfejűségem veszélyességét. Nem emlékszem milyen meggondolásból, kinek a tanácsára, de a 'Korvin-közi' forradalmi góchoz igyekeztünk szállitmányunkkal, aminek majdnem felét a korházi anyag mellett ruhaneműk és élelemféleségek tették ki. Az Árpád hídon áthaladva a Nagykörúton közelítettük meg célpontunkat s valószínűleg a Práter utcán fordultunk le a körútról. Fogadtatásunkra csak homályosan emlékszem, de mivel előttünk már jártak ott hasonló szállítmányokkal, az ott tartózkodók tudták miről van szó és a lerakodás gyorsan és rendezetten ment. Szintén homályos emlékem arra, hogy a kórháznak szánt anyagot előbb vagy a Práter utcai lerakodás után adtuk le. A kórházra sem emlékszem, de rémlik hogy szintén szívkórral volt kapcsolatos. Viszont erősen megmaradt bennem az a rendkívül felemelő érzés, ami áthatott akkor a 'bajtársinak' nevezhető környezetben, sürgölődő, mosolygó orvosok-ápolók között. Mi jöttünk nekik segíteni, de ők nem tudtak eleget tenni, hogy a kedvünkbe járjanak, koszttal, elszállásolással.
A Korvin-köz egészen más képet hagyott meg emlékemben. Nem történésekre emlékszem, hanem fiatal fegyveresek tumultusának felvillanó képeire, hátborzongató érzésekre a kiégett és összeroncsolt orosz tankok és más járművek láttán, és fülsüketítő géppisztolyropogásokra, amiket tőlem méternyire fiatal forradalmárok 'eresztettek' a levegőbe, kurjongatások közepett, a már egy vagy két napja tartó győzelmi mámorukban.
Korai indulásunk okán még fiatal volt az idő, elegendő arra, hogy megpróbáljam felkeresni testvérbátyámat, aki mint fiatal MÁV-os a ferencvárosi pályaudvaron, valahol a Nagyvárad téren lakott albérletben. Címmel a zsebemben, a 'korvinköziek' biztatásával, hogy nincs mitől tartanom, elindultam a kihalt Üllői úton délkeletnek. Megdöbbentő volt a látvány, ami elém került. A kilőtt és kiégett páncélos járművek sokasága a Kilián laktanya környékén nemhogy gyérült volna, de majdnem hogy gyarapodott. Behunyt szemeim előtt ma is látom a szénné égett hullákat vagy azok maradványait a tankok mellett. De ma már, sok korhű leírás és fényképekkel illusztrált magazin cikkek olvasása után, nem vagyok biztos emlékeimben s lehet, hogy október 30.-án délután már az orosz 'szanitécek' a legtöbb holttestet elszállították vagy azok el lettek földelve a közelben, tiszteletadó helyi lakosok által, és a lelki szemeim előtt megjelenő kép a visszaemlékező agy játéka csupán. Nem tudom, hogy volt-e akkor busz vagy villamos járat az Üllői úton (ma nincs, mert alatta megy a metró) de emlékszem a leszakadt villamos vezetékek sokaságára s hogy milyen gyakran kellet átlépnem hasonló 'akadályok' fölött. Ha lett is volna buszjárat, azon a napon ott jármű nem közlekedhetett. Nagyon tiszta, de csak képzeletbeli, képet látok magamról, amikor kifakult világos viharkabátomban, svájci sapkában, piros-fehér-zöld karszalaggal a bal karomon, 48-as mintájú 'dióverővel' a vállamon, haladtam erőltetett menetben célom felé. A téren hamar megtaláltam a házszámot s sietve felgyalogoltam az emeletre. Kopogtatásomat az ajtón, hosszúnak tűnő csend követte, majd egy nagyon félénk hang kiszólt, hogy mit akarok. Nem emlékszem, hogy volt-e 'kukucskáló' az ajtón, de ha volt s azon kinéztek, akkor érthető a félénk és barátságtalan fogadtatás. Érdeklődésemre azt válaszolták, hogy bátyám aznap reggel leutazott Jászberénybe szüleinkhez. Kissé csalódottan fordultam meg s indultam vissza

oda, ahonnan jöttem. Most lemértem, talán egy és háromnegyed kilométer az út, amit megtettem egy irányban, tehát az egész 'kirándulásom' lejátszódhatott egy óra leforgása alatt. Mindenesetre még világosban visszaértem s minden további nélkül rátaláltam azokra, akikkel korábban kapcsolatot teremtettünk. Arra nem emlékszem, hogy sofőrünk mit tett távollétem alatt, de arra van halvány emlékem, hogy mindketten ott aludtunk a korábban felajánlott szálláshelyen, ami vagy a Práter utcai iskolában volt, vagy valamelyik közeli korház alagsorában. Másnap reggel indultunk vissza Sopronba s utunk annyira élmény mentes lehetett, vagy talán én félig átaludtam az utat, hogy semmi más emlékem nem maradt, csak annak a fiatalasszonynak a 'közelsége', aki köztem és a sofőr között ült. Hogy hol és mikor vettük őt fel arra nem emlékszem, de hogy ő 'nyugatra' igyekezett, arra igen. Lehet, hogy sofőrünknek ismerőse volt s már Pest óta velünk volt, nem tudom. Szintén magyarázatlan emlékezetem kihagyása egy felnőtt férfivel kapcsolatban, aki, újabban felfedezett dokumentumok szerint, velünk utazott Sopronból előző nap, de valahol, a Balatonnál, vagy Pesten lemaradhatott. Négyen semmiképpen nem fértünk volna be a vezetői fülkébe.

Visszaérkezésem után, Sopronba, a diákvezetőség egyes tagjai különös feladatban vetettek velem részt. Alig értem be az egyetemre teherautónkkal, amikor kértek, hogy azonnal menjek velük egy tanterembe, ahol Budapestről utazó gyanús alakokat, akiket a határnál tartóztattak le, tartottak ideiglenes fogságban. Feladatom az lett volna, bármilyen bizarrnak is hangzik ma, hogy felismerjek közöttük 'kiöltözött ávós'-okat. Egyedüli elképzelhető képesítésem a feladatra az volt, hogy pont akkor érkeztem Pestről. Természetesen fogalmam se volt hogy ki kicsoda, csak egy jó pár halálra ijedt emberi arcra emlékszem. A 'vezetők' csalódottan engedtek haza aludni.

Jól végezhettem munkámat, mert egy nap pihenő után ismét kaptam megbízást Budapestre teherautó szállítmányt kísérni. Első utam óta 'rendeződhetett' a helyzet, mert ezúttal, a megbízólevéllel egyetemben, kaptam formális 'fegyverviselési engedélyt' is a 'MEFESz katonai parancsnokság'-ától. Formálisnak mondható az akkori felajzott helyzetben, de legitimitása nem volt több mint a fegyvert ragadó forradalmár igazsága a kibirhatatlan önkény ellen. Mindenesetre, az 'engedély' hasznos lehetett olyan helyzetben, amikor valakitől számon kérték a fegyver hordozását. Nem hogy akkor ilyesmitől félnünk kellett, hiszen a forradalom akkor már győzelmének harmadik napját élte s a fegyvert-ragadó fiatalokat, mint hősöket ünnepelték szerte az országban. Fegyverem maradt az öreg 'dióverő', hiszen a derékszíjon hordozható pisztolyok kellettek a tárgyalóasztalok körül sereglett 'vezetőknek' s a kisebb de hatásosabb géppisztolyok, pedig már el voltak 'ígérkezve' a fegyverraktárhoz közel álló firmáknak. Kísérő társat is kaptam a III. éves emh. Ronyecz József személyében. A helyzet fonáksága az volt, hogy én voltam a megbízott szállítmányvezető, de az akkori és mindenkori szokás szerint a nekem 'firmának' számító harmad évesnek járt volna ki a vezető szerep. Én nem nagyon érzékeltem azt akkor s Jóska barátom, isten nyugosztalja, nem formált belőle problémát.

Újonnan szerzett információm szerint reggel nyolckor indultunk. Nem emlékszem, de nem hiszem, hogy gépkocsivezetőnk ugyan az a személy lett volna, mint aki volt korábbi utamon. Lehet hogy utazott velünk egy másik 'civil' is, aki a sofőr személyes ismerőse lehetett, s akinek szerepére már csak budapesti tartózkodásunk alatt emlékszem. A lehetőség abból ered, hogy nem volt minkettőnknek, kocsikísérőknek helye a fülkében s így R. Jóskával felváltva, hol a fülke melegében, hol a huzatos és hideg platón tettük meg az utat. A helyzet azért alakulhatott úgy, mert addigra, a forradalmi győzelmi napokban, a sofőrnek annyira megnőtt az önbizalma, hogy önhatalmúlag vitt magával egy, a szállítmányhoz semmiben sem tartozó 'havert' s azt előnyben részesítette velünk szemben. Hatáskörünk meg volt, hogy felülbíráljuk, de úgy Jóska, mint jómagam jól nevelt fiatalok voltunk s engedtünk az 'öregebbnek'. Utunk egyenesen Győrön keresztül, Budapestre vezetett s útközben nem emlékszem semmi különös eseményre. Nem túl kora délután érkeztünk fel Pestre s a Margit hídon, majd a Nagykörúton mentünk a Vásárcsarnok felé. Arra sem emlékszem, hogy hol váltunk meg szállítmányunktól, de előjönnek képemlékek arról, hogy a kocsi tetejéről osztunk szét 'veknibe' sült kenyereket, az autónkat körülvevő, nem túl tolongó tömegnek. Maradt annyi az autón, hogy azt valahol a Vásárcsarnokban, vagy annak közelében osztottuk szét aznap, esetleg másnap reggelén. Akkor már nem lehetett túl nagy hiány élelemben, mert nincsenek emlékeim vetélkedő vagy könyörgő emberekről. Sőt, nem éreztem magam bűnösnek, amikor két veknit s talán valami egzotikus konzervet félre tettem másnapra, meglátogatandó

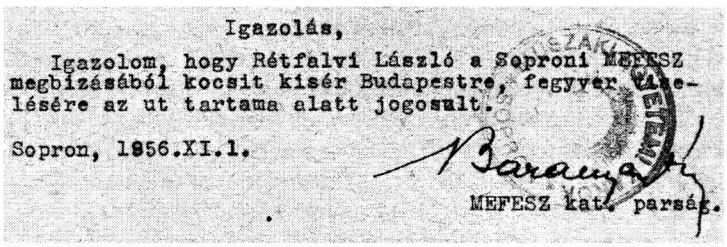

Igazolás,

Igazolom, hogy Rétfalvi László a Soproni MEFESZ megbízásából kocsit kisér Budapestre, fegyver viselésére az ut tartama alatt jogosult.

Sopron, 1956.XI.1.

MEFESZ kat. parsé[illegible].

rokonaim javára. Hogy mi hol, mikor s mit ettünk egyáltalán nem emlékszem, de nem csodálkoznám, ha mi egyszerűen elfeledkeztünk magunkról az adakozás eufóriájában. Estére, sofőrünk példáját követve a Révay utcai Opera Szállóban szálltam meg s fizettem vékony diák pénztárcámból 20.70 Forintot a kényelemért. Nem tudom R. Jóska ott szállt-e meg, de sofőrünk, haverjával, eltűnt estére valahová 'tárgyalni szakszervezet ügyben'. Reggel megegyeztünk, hogy kora délután találkozunk az Országház előtti téren, közben, pedig menjünk mindannyian saját ügyeinket intézni. Két nagynéném lakott Pesten akkoriban s mindkettőt nagyon kedveltem. A veknikkel a hónom alatt, puska, viharkabát, nemzeti színű karszalag, svájci sapka mind együtt, nekiindultunk gyalog keletnek a Rákóczi úton. Első veknimet valahol a Baross tér közelében adtam át Máli nagynénémnek (hogyan találtam rá, már nem tudom!) majd folytattam utamat a Népstadion közelében lakó Panni nagynéném felé. Odaérve s bekopogva ismét hosszú és mély csend következett. Már majdnem feladtam a találkozás reményét, amikor valami mozgást, majd sugdolózást hallottam belülről s lassan kinyílt az ajtó. Tudom, náluk volt 'kukucskáló' s azon keresztül láthattak, s amit láttak, az rémíthette meg őket. Fegyveres forradalmár az ajtónál! Beengedve, gyorsan becsukták az ajtót s 'fegyveremet' 8 éves, nagyon érdeklődő, kis unokaöcsém elől jó magasra feltették a ruhás szekrény tetejére. A kenyérnek és konzervnak igen megörültek, mert már éhesek voltak. A nagy vigyázatosságnak az volt az oka, - én akkor arra nem gondoltam -, hogy Panni néném férje magas rangú MÁV tiszt volt, aki pozícióját a 'pártnak' köszönhette s magas pozíciója révén még az életét is féltette. Volt is ott, vele egy hasonszőrű kollegája, szintén hasonló félelemérzéssel, s együttesen jól 'megtárgyaltuk' a forradalmi törekvéseket, amikkel akkor ott mind egyet értettünk. Nem sokáig maradhattam, mert vissza

kellett gyalogolnom a találka helyére. Késő délután lehetett, amikor visszaindultunk Sopronba. Sofőrünket alig lehetett elhúzni szakszervezeteket szervező/tárgyaló kollegái köréből, akik oda se figyeltek a körülöttünk lévő tömegben körbejáró hírekre újabb orosz csapat mozgásokról az ország különböző részein. Annyit azért meghallott, hogy Győrnél az oroszok minden járművet megállítanak, s akinél fegyvert találnak, azt ott helyszínen az 'árokba lövik'. Ezért kért, hogy dobjam el puskámat mindannyiunk épsége érdekében. Erre még Ronyecz Jóska is rákontrázott s együttesen győzködtek, hogy váljak meg kiutalt fegyveremtől. Én halogattam a döntést, mondván még sok időnk van Győrig. Visszaemlékezve is furcsának tűnik 'nyakasságom' ilyen világosan érthető veszély elhárítása ellenében. Nem gondoltam arra, hogy másokat is veszélybe sodorhatok, legfőbb gondolatom a helytállás fogalma volt. Hogy a félelem miért nem furakodott be koponyámba csak fiatalkori meggondolatlanságomnak tulajdoníthatom. Utunk Pestről kifelé a Margit híd, Bécsi út, majd Vörösvári út s a 10-es országúton tovább. Valahol Óbudán többször is megálltunk az út mellett várakozókat felszedni, akik között volt, ahogy később kiderült, két akkori évfolyamtársam is. Mindketten pestiek voltak s mindketten szállítmány kísérőként jutottak oda s családlátogatásuk alatt teherautójuk visszatért nélkülük. Egyiküknél, Farkas Pistánál, volt a magaméhoz hasonló puska s akkor együttesen elhatároztuk, hogy a közép utat választjuk, azaz nem válunk meg fegyverünktől, de nem is fitogtatjuk, hanem eldugjuk a platón lévő ponyva alá. Amikor később felszállt teherautónkra egy magyar őrnagyi egyenruhát viselő férfi, aki forradalmi érzelmeit a tányér-sapkájából kivágott címerrel mutatta, meg is nyugodtam. Gondoltam, ha meg is állítanak az oroszok, akkor nem egy magamfajta fiatal egyetemistára fogják figyelmüket fordítani, hanem a feltűnőbb magyar tisztre, akinek oldalfegyvere a derékszíján lógott. Nem volt orosz ellenőrzés Győrnél, de volt egy érdekesebb epizód. Valahol Budapest határában felvettük az út mellett álldogálók között Ronyecz Jóska Zsganyák nevű volt salgótarjáni gimnáziumi osztálytársát, aki akkor már Zombori néven a magyar kötöttfogású birkózó válogatott-keret tagja volt középsúlyban. Ő nyíltan bevallotta, hogy Nyugatra tart, mert hát mindig oda vágyott. Először Jóska, majd jómagam is elkezdtünk a lelkére beszélni, hogy nem szégyenli magát itt hagyni hazánkat, amikor minden emberre, nem még élsportolókra, szükség lesz az új Magyarországot építeni. Hathatós lehetett 'lelki' beszédünk, mert Győrnél Zombori barátunk megállíttatta kocsit s azzal, hogy 'gyerekek igazatok van' leszállt s ellenirányban próbált fuvart találni. Mi tovább mentünk, s ahogy történelmünk mutatja másnap, késő délután mindketten örökre (?) elhagytuk Magyarországot. Bár komikusnak tűnik az eset s azt úgy is próbáltam korábban érzékeltetni (lásd Kapocs 40:18-9), de a tragikomikum kifejezés jobban illik rá. Semmi sem mutatja jobban hazánk elhagyásának spontán voltát, mit a leírt eset. Nem tudom mi lett Zombori barátunkkal, de remélem szép és esemény dús életet élt Magyarországon, és hogy elfogadja azt, hogy akkor mi szívből szóltunk s nem volt rossz szándék mögötte.

Már sötét volt, amikor Kapuvár után, valahol Nagycenk környékén szovjet tank állta utunkat. Az a páncélos már az újonnan érkezők közül lehetett, mert formája elütött a jól ismert T-34-esektől. Nagyobb lövege volt legszembetűnőbb része, még akkor is, amikor az felénk volt fordítva. Tornya, pedig lapos és áramvonalas volt. Az egésznek baljós jelleget adott a holdfény. Egy tisztféle közeledett felénk, mögötte, lövésre kész modern összecsukható gépfegyverrel egy másik katona. Még ma is csodálkozom magamon, hogy milyen folyékony oroszsággal beszéltem a tiszttel, közölve vele, hogy kik vagyunk, hova megyünk, s hogy milyen ügyben járunk. Nem kellett magyarázkodnunk, a tiszt és kísérője visszamentek, a tank félre állt az útból s mi simán behajthattunk Sopronba. Úgy éjfél tájt lehetett, november 4. előestéjén.

(Rétfalvi László, Class of '61, Vancouver, BC, 2005 november)

Egy III. bmh útja Bp-re 1956-ban

(A következő történetet, személyes levélben, egy Németországban lakó bányamérnök barátom közölte velem, az 1956-os soproni forradalmi eseményeket kutató munkámra reagálva. Bár témaköre miatt kimaradt korábbi összeállításomból,, most, a szerző engedelmével, időszerűsége miatt mint történelmi dokumentumot adjuk tovább. A Szerk.)

Okt.28-án (vasárnap) kiválasztottak engem egy szállítás kisérésére, mert én pesti voltam. Nagy Feri (nem tudom már, hogy helyes-e a név) adott egy igazolást, hogy a soproni IB nevében visszük a szállitmányt. Először is egy katonai csukott kis teherkocsi (talán 3,5 tonnás) mindkét oldalára rádukkóztak egy fehér kört s abba egy vöröskeresztet. A teher élelmiszer és gyógyszer volt. A sofőr egy kiskatona, s mellette két egyetemista, akik nevére már nem emlékszem. Én hátul a kocsiban ültem valamin (valószínűleg egy gyógyszeres ládán) amikor indultunk, valamikor kora délután.

Győrön, Komáromon, Dorogon és Pilisvörösváron keresztül érkeztünk Budára (már sötét este volt, talán 21.00 óra?). Ott a Bécsi úton és az Árpád fejedelem rkp.-on érkeztünk a Margit híd budai hídfőjéhez (forgalommal nem találkoztunk, de az utcai világítás üzemben volt). Ráfordultuk a Margit hid-ra, eljutottunk a pesti hídfőhöz. A villamos sínek és a járda között állt egy rang és paszomántok nélküli egyenruhás fegyveres férfi, aki megállította az autónkat. „Kiszállni" – parancsolta, s hídkorláthoz vezényelt. A korlátot meg kellett kitárt kézzel fogni, s lenézni rakparti útra, kicsit odébb a vizre kellett volna nézni, de az út is 3-emelet mélyen van. A férfi megtapogatott, hogy van-e fegyver nálunk. Nem talált semmit, s kérdezte van-e kocsiban fegyver? Mi felel- tünk, hogy „nincs". „Na" mondta „a sofőr lemegy a kocsival a Jászai Mari-téri pártházhoz (az volt a hírhedt ÁVÓ-s központ is). Ahol majd ‚megvizsgálják a teherautót". A kiskatona beült, s egyedül levezette a kocsit a pártház bejáratához, ami a Dunára néz. Ott kiszállították a kiskatonát, mi ezt a hídkorlátról láttuk, s a kocsit alaposan megvizsgálták. Nem találtak semmit, de mi attól féltünk, hogy mégis *találnak* valamit, s akkor nagy baj lett volna mindannyiunk számára. Lent a hídfő aluljárójában szovjet katonák tartózkodtak, ezt láttuk a korlátról. Na de hál'istennek a kiskatonát visszaengedték hozzánk a kocsival, s mehettünk tovább. A kiskatona elmesélte, hogy tele volt a nadrágja, mert nagyon félt egyedül a hírhedt pártháznál. De végül is minden jól sikerült. A hídról a Szt.István körútra vezetett utunk, s a Nyugati pu.-nál a Váci útra tértünk, mert én a 'Néphadsereg Kórház'-hoz, a Róbert Károly körúton akartam irányítani kocsinkat avval a céllal, hogy ott leadjuk a szállítmányt. Ott megérkezve két magas rangú orvostiszthez (őrnagy vagy alezredes rangban) vittek, akik igen szívélyesek voltak, de mondták, hogy ő korházuknak nincs szüksége a szállítmányra, de vigyük azt a Szentkirály utcai klinikára, ahol tudatuk szerint rendkívül sok sebesült van. Mondták még, hogy éjjel lévén (már közben 23.00 óra lehetett) ne menjünk

tovább, hanem aludjunk ott náluk, a kórházban. Így aztán ott töltöttük az éjjelt, másnap reggel mentünk tovább. A Róbert Károly körútról a Kós K sétány és Hősök terén keresztül a Dózsa György útra jutottunk, ahol 'Sztálin evtárs csizmáit' láttuk, mert több már nem volt a 'dicső' szoborból. Innen a Thököly útra, majd a Fiumei útra fordultunk, onnan pedig a Baross utcára kanyarodtunk. A Baross utca és a József körút kereszteződésén a kocsink megállt s én kiszálltam, hogy benézzek a körútra, van-e ott veszély. Ahogy óvatosan ki akartam nézni a sorokról, egy suhanc kilökött a sarok mögül, mert ugye ő bátor volt, de nem annyira, hogy ő nézett volna ki. Jelentettem, hogy semmi probléma, de azért lefeküdtünk a kocsi padlójára. A kiskatona gázt adott s átértünk a túloldalra. A Baross utca és Szentkirály utca sarkán van a klinika, ahová behajtottunk és átadtuk a szállítmányt. Ott tényleg sok forradalmi sebesült volt. Én felugrottam a második emeletre, ki tudja miért, és az egyik előadó teremből, ahol a táblán egy golyósorozat nyoma volt, lenéztem a Szentkirály utcára, ahol két szovjet páncélost láttam. Háttal egymásnak álltak, a lövegek csövei az utcával párhuzamosan egymáshoz képest kifelé irányultak. A páncélosokból, a fedőajtón fejjel kiállva egy, egy katona kiabált és integetett egymásnak. Egyszerű lett volna egy 'Molotov-koktél'-t rájuk dobni, de volt szabad a kórházat veszélyeztetni. Így aztán a feladat elintézése után visszaindultunk Sopronba. Ha jól tudom, még hétfőn visszaértünk.

(Masznyik László, Dorsten, Németország, , 2002 november 19)

Pesti fuvar, 1956

Donáth Gyurkával a Templom utcai diákszállóban kamarások voltunk, első éves balekok. Az október huszonharmadikai tüntetések után nem volt tanitás, mint egyetemisták a város és az Egyetem kivánsága szerint tevékenykedtünk az osztrák határon mint segitség a határőröknek, vagy rakodómunkások az Egyetemen, a külföldről érkező ajándékok tárolásánál, szortirozásánál, és továbbitásánál az ország belseje felé. Java része a ruháknak, gyógyszereknek, élelmiszereknek Pest felé lett irányitva. Teherautót vezetőkkel a környékbeli vállalatok szolgáltatták, közülünk viszont kiválasztották a kisérőket. Így kerültünk mi is, Gyurkával, egy kocsira november elsején, korán reggel.

Minden diák kapott puskát és egy zsebre való töltényt. Az egyetemi katonai tanszék fegyverei voltak, kimustrált karabélyok, csak mutogatásra jók. Amikor jött a parancs az indulásra, mi is beugrottunk a vezető mellé a fülkébe és irány Budapest. Amikor kiértünk Sopron határától keletre, a vezető lehúzott az út szélére és ránk nézett: "Maguk nem gondolják komolyan, hogy puskával utazunk Pestre? Mi lesz, ha útközben találkozunk más fegyveresekkel, talán még oroszok is lehetnek arra felé". "Jó, jó, de miért nem mondta meg Sopronban, ott hagyhattuk volna a dióverőket. Itt viszont az út mellett nem dobhatjuk csak úgy el ezeket, még ha használhatatlanok is". Azt mondja "Adjátok ide, én majd eldugom, senki sem fogja megtalálni. - Jó, hát vigye!". El is ment velük, hallottuk, hogy kotorászik a kocsin valamerre, de mi nem szálltunk ki, nem tudtuk mit csinál. Néhány perc múlva visszaült a volán mellé, kacsintott egyet mi felénk és indultunk tovább.

Amikor közeledtünk Győrhöz, meglepetve láttuk már messziről, hogy teherautók állnak az úton egy kordon előtt. Mire odaértünk mi voltunk ott az egyedüliek, a többit átengedték. Egy-egy orosz tank állt az út két szélén, orosz egyenruhás katonák mindenütt, egy magyar egyenruhás tiszttel az út közepén, aki tolmácsként ügyködött. Ránk szólt, hogy szálljunk ki a kocsiból, álljunk az árokba, kezeinket a fejünk fölé tartva. Mutogattunk a vöröskeresztes lepedőkre a kocsi oldalán meg a karszalagokra a kabátunkon. Nem számitott, be kellett állni az árokba. A két tank géppuskáit ránk irányitották és csak azután kezdtek kérdezni, hogy hova megyünk, mi van a kocsin. Mondtuk, hogy használt ruhák amit az osztrák nép adományozott a magyar népnek. "Fegyver nincs? - Nincs!" És akkor jutott eszembe, hogy a puskákat oda adtuk a sofőrnek, de a zsebem tele van tölténnyel, arról megfeledkeztünk. Csöndben morogtam Gyurkának: "Nekünk befellegzett!" Az oroszok körbeállták a kocsit, néhányan fölmásztak a ponyva alá és kezdtek keresgélni. Hallottuk, ahogy dobálták a ruha kötegeket. Nem emlékszem meddig tartott a kutatás, túl el voltam foglalva az 'Utolsó ima' hajtogatásával és összeszoritani az ülőgumóimat, hogy legalább tiszta nadrággal juthassak a másvilágra. Aztán jött a magyar tiszt és megadta az engedélyt, fölszálhatunk a kocsira, mehetünk tovább. Nem kéretük magunkat, hamar túl voltunk Győron, csak azután kezdtünk el sóhajtozni, mélyeket lélegzeni, később nevetni. Túléltük a nagy megpróbáltatást.

Pestig nem volt több kaland. Megérkeztünk a lerakóhelyre, átadtuk a ruhákat, aztán mi legyen a következő? A sofőr nem akart visszamenni Sopronba, más úti tervei voltak. Jó, hát Isten vele, mi majd csak visszaérünk valahogy. Akkor mondja, hogy várjunk még, ideadja a puskákat."A puskák a kocsin vannak? Hogy-hogy az oroszok nem találták meg? - Az az ő dolga. Nem azért sofőr, hogy az ilyesmi neki problemát okozzon". Igy hát ott álltunk Pesten az utcán, válunkon a dióverőkkel.

A raktárnál segitségünkre jöttek, megszálhattunk éjszakára az egyik közeli diákszállóban, ott még enni is kaptunk, aztán reggel majd valahogy lesz alkalom visszatérni Sopronba. Jót ettünk, jót aludtunk, aztán másnap a reggeli után úgy döntöttünk Gyurkával, hogy a töltények ott maradnak az ágyban, a párna alatt, a puskák pedig a sarokban, ahová letámasztottuk azokat este. Én Dunakesziről való vagyok, csak 15 km északra Pesttől. Úgy gondoltuk, az lenne jó, ha elmennénk meglátogatni a szüleimet, és csak azután keresnénk alkalmat visszamenni az Egyetemre, Sopronba. Úgy is kezdtük, elindultunk gyalog a Nyugati Pályaudvar felé. Villamos nem volt, reméltük, hogy a vonatok még talán járnak. Nem lett sikerünk. Azt mondták, az orosz tankok Megyernél állnak, elvágták a közlekedést észak felé. Hát vissza a raktárhoz. Ott szerencsénkre volt lehetőség Sopron felé fuvart kapni és november másodikán este már ott is voltunk. Jelentkeztünk az Egyetemen, kaptunk új feladatot, Tőzeggyárra lettünk kirendelve a határőrségre egy nagyobb diák alakulat tagjaiként. A katonák kérték a segitséget, mert nagyon sokan akartak kiosonni nyugatra, különösen azok a gyanús alakok, akik eddig a Paradicsomot kelet felől igérték és várták. Az viszont már egy másik történet.

(Görgényi Béla, örökös balek)

Korai szállitmány

Közel 50 év távlatából nézve az 1956-os forradalmi napok sajnos homályosak, erősen válogatottak az emlékeim. Mint fiatal másodéves egyetemi diák a soproni erdőmérnöki karon, boldog izgalommal kísértem a radio hireit.

A kollégiumban négy kamaratárssal baráti közösségben teltek a napok, és amikor október utolsó napjaiban Budapesten állandó

bejelentett diákokat keresett a MEFESZ Egyetemi Bizottsága, hogy Vöröskeresztes csomagokkal pakolt teherautót kísérjenek fővárosi korházakhoz, én is jelentkeztem. Erre az epizódra emlékszem most vissza
Itt van a kezemben az Egyetemi Bizottság piros bélyegzőjével lepecsételt, egy bekezdéses, Igazolványa, hogy a MEFESZ tagja vagyok, és a nemzetiszínü - szintén lepecsételt - karszallag, amit a viharkabátom balkarján viseltem ezen az úton. Ötletszerűen telefonálok Boda Zoltánnak, aki most több ezer kilométerre tőlem a nyugat-kanadai Britt Kolumbia tartományban él, hogy elbeszélgessünk erről az október 28/29-i utunkról.
Mindketten a budapesti VIII-ik kerületi Vörösmarty Mihály gimnáziumban érettségiztünk 1955-ben, két párhuzamos osztályban, de a kollégiumi életben más barátok csoportjaiba tartoztunk, és mégis kettönket küldtek egy teherautón a szállitmánnyal Budapestre. Zoltánt is hason célok vezették: felkeresni, kapcsolatba kerülni a szülőkkel Budapesten, megnyugodni, hogy jól van a család és megnyugtatni őket is, hogy jól megy nekünk is Sopronban!
Október 28-án délután indult a ponyvával letakart és hatalmas vöröskereszttel megjelölt teherautó a soproni egyetemről orvossággal és déli gyümölcsökkel megpakolva. A sofőr mellett egy hely volt egy másik férfinek, Zoltánnal ketten hátul a ponyva alatt utaztunk a csomagok között, hogy vigyázzunk a szállítmányra. Fegyverünk nem volt, sőt Zoltán felszólítására a váltó-sofőr is eldobta a revolverét az úton, nehogy belénk kössenek az igazolásoknál ha orosz egységek megállítanának! Zoltán emlékei szerint megálltunk Győrben egy kórháznál, de nem kellett nekik az ananász, nem ismerték. Gördültünk tovább minden sorompó nélkül, az Erzsébet hídon át a pesti, VIII-ik kerületi, Mária utcai kórház felé. Éjjel volt már, az utcák üresek voltak, csak a sugárutakon tapasztaltunk orosz tankokat itt-ott. A Barros utcában magálltunk egy helyen mert lógott a leszakadt villanyos huzal amit ki kellett kerülnünk. Talán 10 m-rel a teherautó előött mentem gyalog az itt-ott felszakadt makadám kockák között,hogy utat találjak a rossz világítás mellett. Már csak egy sarokkal voltunk a kórháztól, amikor egy orosz tank három katonája megállított minket. Mindkét karomat a megadás jelével a fejem fölé emeltem és intettem a sofőrnek, hogy csak jöjjön tovább. Az egyik katona a géppisztolyát az oldalamba nyomta, míg a másik letapogatott tetőtől talpig, fegyvert keresve, majd cibálni kezdte a karszallagomat, hogy mi az. Később kiderült, hogy a pesti szabadságharcosok, akik aktívan lőttek az oroszokra nappal, hordtak ilyen karszalagot...
Hat éves orosznyelvi tanulmányaim ellenére csak pár szó jutott eszembe, 'kórház' meg 'gyógyszer', de most a pót-sofőör lépett ki az autóból és folyékony orosszal lepett meg minket. "Semmi fegyverünk nincs, a szomszéd kórháznak hozunk gyógyszert és gyümölcsöt". Erre a katonák a teherautó ponyváját felemelték és megnyugodva intettek, hogy mehetünk tovább. A Mária utcai kórház udvarán az ottaniak kipakolták a szállítmányt. Hajnalodott és Zoltán is én is beláttuk, hogy nem tudunk hazalátogatni. De mindkettőnknek sikerült telefon kapcsolatot teremteni szüleinkkel, és megnyugtatni magunkat, hogy minden rendben!
Aznap kora reggel a kórház előtti tankot támadták a szabadságharcosok, megsebesítve az egyik orosz katonát. Az oroszok a tankból nyomjeles géppuska sorozatokat lőttek a keresztutcából kifutó srácokra. Az első emeleti ablakból láttam, ahogy egy sorozat lekaszált egy puskával lövöldöző fiatalt. A tank a sarok felé szaladt, majd visszafelé lőtt ágyúból. A kórház is kapott egy találatot, ami után mindenki a fölszint alatti térségbe ment átmenetileg. Fehér köpenyes személyzet ment ki az utcára hordágyakkal behozni a sebesülteket. Zoltán emlékszik arra hogy sikerült az orosz katonát is behozni és megmenteni. Én pedig magam láttam, hogy a fehér köpenyben és üres kezekkel utcára lépő kórházi könyvtárost kaszálta le egy nyomjeles sorozat a tankból. A hordágyon halt meg, ahogy hozták el mellettem a folyosón. A könnyű fegyverek hatástalanok voltak a le-fel szaladgáló tank ellen és reggel 8 felé elcsitult a környék. A sofőr úgy döntött, hogy megreszkíroz áthajtani sebesen a kereszteződésen, amikor a tank a háztömb másik végefelé jár. Zoltán és én lefeküdtünk hátul a ponyvával takart teherautó padlóján, sebessen átfutottunk a kereszteződésen, és minden további esemény nélkül utaztunk vissza Sopronba. Érdekes volt tapasztalnunk pár sarokkal a kórháztól, hogy folyik a normális élet járókelőkkel, egy helyen pedig hosszú sor állt a járdán egy pék üzlet előtt.
November 4-én átléptem az osztrák határt, diák társaimmal Kanadába vándoroltunk és a vancouveri egyetemen szereztem meg az erdömérnöki diplomát a négy éven keresztül átmenetileg müködö magyar nyelvü soproni fakultáson. Kislányommal gyakran látogattam a 70-es évek óta otthon a családban, és nem egyszer arra fordult a szó, hogy valóban ki mit élt át az októberi forradalom alatt, és az mit jelentett neki. Egyszer a fiatal lányomat is megkérdezte az eggyik budapesti öcsém, hogy vajon neki jelent e valamit a forradalom, mire Emilia szimplán azt mondta, hogy 'annak "köszönhetem hogy a világra jöttem"! Ennél jobb példám nincs arra, hogy a kibogozhatatlan nagy kérdésekre az élet realitása adja a választ, ha figyelünk rá!
(Péch Gyula, Class of '60, Deep River,ON, 2005. december)

1956. október-november - Gyógyszerszállítás Budapestre

Már egy pár napja próbálkoztam kocsikisérőként eljutni Budapestre. Végre október 31-én sikerült, amikor Matolcsy Géza évfolyamtásamat és engem jelöltek ki az egyik szállítmányhoz. Gyógyszert és vért vittünk és a célpontunk, ha jól emlékszem, a Rókus kórház volt.
Miért volt a pesti út nekem olyan fontos? Pál Editke, akinek akkor már közel 5 éve udvaroltam, Budapesten a Gyógypedagógiai Főiskolán volt másodéves hallgató. Röviden, szerelmünk (legalább is részemről) 1951-ben kezdődött, amikor én másodikos gimnazista voltam, Ő pedig 1951 szeptemberében iratkozott be elsősnek a szolnoki leánygimnáziumba. Nem egy iskolába jártunk ugyan, de mivel vonattal jártunk be Újszászról Szolnokra (mintegy 18 km, 30 perces vonatozás), volt időnk ismerkedni a vonaton és az állomástól az iskoláig Szolnokon, majd az állomástól hazáig Újszászon, stb, stb. Tehát a kisérői mivoltom a budapesti sebesültek segítése mellett magánérdeket is szogált. Érthetően aggódtam Editkéért, nagyon nyugtalanított, hogy mi történt vele a lövöldözések alatt. Matolcsy Géza barátomnak is volt elintézni való ügye Budapesten. Neki a nővére tanult ott a Gyógyszerészeti Egyetemen, és miatta aggódott.
Október 31-én kora délután indultunk Sopronból, az utunk Budapestig teljesen eseménytelen volt. Egyszer–kétszer magyar forradalmisták leállítottak bennünket ellenőrzésre. Célunk ismerete után minden akadékoskodás nélkül tovább engedtek. Sötétedett amikor Pestre értünk, és már a külvárosokban hallottunk egy–egy lövést. A belváros felé haladva a lövöldözések egyre sűrűbben és egyre közelebbről hallatszottak. Őszintén mondom, hogy az utólsó félóra nem volt valami

idegnyugtató számomra. Budapest területén is leállítottak bennünket egy párszor, ismét magyar forradalmisták, de ott is tovább engedtek. Szerencsénkre, szovjet katonákkal nem találkoztunk.
A korházban nagyon szívesen fogadtak bennünket. A kirakodás után a sofőrrel megállapodtunk, hogy másnap délután indulunk vissza és a találkozót Buda valamelyik részére beszéltük meg. Hogy a sofőr hová ment éjszakára arra nem emlékszem, de minket, a kisérőket egy gyors vacsora után elszállásoltak az 'elme' (vagy 'zárt') osztályon, ahol még volt egy pár üres ágya a kórháznak. Ami következett, az nem volt életem kellemes éjszakáinak egyike. Több ízben hallottunk üvöltözést, majd az ápolók próbálták a betegeket csillapítani, először csak szóval, majd különféle nyugtatókkal. Valahogyan végig szenvedtük az éjszakát. Másnap a reggelinél a betegek több ízben örömmel mutogattak ránk, és mondták: „nini, új betegek". Mondanom sem kell, hogy ezután Gézával hamar befaltuk a szerény reggelit és elindultunk utunkra, Ő felkereste nővérét, én pedig megpróbáltam Editkét meglátogatni. Hamarosan kiderült, hogy Ő Újszászon töltötte ez elmult három hetet. Ugyanis az történt, hogy Gyógypedagógiai Főiskolala mintegy tíz nappal október 23.-a előtt egy hétre bezárt költözés miatt. Amikor a hét letelt, betegeskedő édesanyja még arra kérte, hogy maradjon még két vagy három napig és fejezze be az őszi nagytakarítást, majd szerez neki orvosi bizonyítványt, a hiányzást igazolni. A takarítás alatt kitört a forradalom. Ez volt az oka annak, hogy mi november 3.-án nem találkoztunk! Ha találkoztunk volna, lehet, hogy mindkettőnk élete másként alakul!?
Később találkoztam Gézával és meglátogattuk Bujdosó Alpár, majd Huszár Karcsi (kamarásaim) szüleit. Megnyugtattuk őket, hogy fiaik jól vannak. Majd próbáltunk eljutni a megbeszélt helyre, ahonnan indultunk Sopronba. A gyakori lövöldözések miatt több ízben kapuk alatt húzódtunk meg. Útközben találtam egy Szolnok felé tartó teherautót, és a sofőr felajánlotta, hogy elvisz. Nagy gondba ejtett, és hosszan studéroztam, hogy meglátogassam-e szüleimet és Editkét. Nem tettem. Azzal érvelve magamnak, hogy „hamarosan teljesen szabad ország leszünk", jobb ha visszamegyek Sopronba, mert ott biztosan szükség lesz minden emberre. Ez volt a második fordulópont az életemben, ezen a napon! Ha elmegyek, talán soha nem kerültem volna Kanadába.
Késő délután indultunk Sopron felé. Utunk ismét eseménytelen volt, egy-két ellenőrzést kivéve. Két 'autóstopost' is felvettünk, akik Sopronba igyekeztek. Ha jól emlékszem az egyik Madas Gabi volt, a másik pedig Igmády Zoltán. Éjfél körül értünk Sopronba és holt fáradtan estem ágyba. Másnap, november 4.-én, a kópházai kudarc után a diákság nagy része elhagyta Sopront. De ez már egy más téma. Még csak annyit, hogy a sors úgy hozta, hogy Pál Editkével 1982-ben mégis találkoztunk.
(Kozák Antal, Class of '59).

'56, Gyógyszerszállitmányok

Közel 50 év távlatából, sok ezer kilóméter távolságból és egy zsúfolt, mozgalmas élet eseményei alól nem könnyű előkeresni pontos és tényszerű hozzájárulást egy történelmi igényű könyvhöz.. Ugyanakkor, ha még élő szemtanúk és cselekvők kibújnak legalább a próbálkozás alól, akkor mulasztásuk csak gátolja a tisztább öszkép kialakitását. Ilyen elgondolás után próbálom papirra vetni a Budapestre irányitott szállitások általam ismert részét, és ebben nagy segitséget adott Török Pál barátom. A legelső útról amit tettem nem hiszem, hogy van dokumentáció, mivel az kezdeti vállalkozás volt s csak annak sikeres végrehajtása után indulhatott meg a rendszeres, szervezett szállitás.
A vöröskereszt és a külföld kórházak szállitmányai már október 26-án kezdtek érkezni Sopronba. Október 28.-án a központi diákbizottság gyülésén voltam, amikor megérkezett a pesti hivás (akkor már a mi kezünkben volt a 'vörös vonal'): "Az általános gyógyszer ellátás még elfogadható, de rövidesen szükséges lesz a pótlás szervezett ellátása. Viszont vér és plazma nagyon sürgősen kellene az ugrásszerűen megnőtt műtéti beavatkozások miatt". Arra is figyelmeztettek, hogy Budapest blokád alatt áll, a fő utakat az oroszok elzárták. Én azonnal vállalkoztam az útra és Török Pál (alias 'Mackó') V.éves geodéta hallgató habozás nélkül csatlakozott hozzám. Nála jobb partnert nem lehetett volna találni ilyen útra. Jól megtermett sportoló volt, nikelezett szemű földmérő, és erdei tájékozó versenyeken is kitűnt tájérzékével. A budai hegyeket úgy ismerte, mint a tenyerét. Három éve már egy házban laktunk a Lánzséri út 1 alatt, ami egyben Hernitz Laci házigazdánk borkimérése is volt, a romos Löver Szálló mögött. Én is Pesten jártam gimnáziumba, és a Pilisben otthon éreztem magam. A teherautót a 'Soproni Fésűs' gyár adta, de nem akármilyet, hanem egy öreg Mercedest. A söfőr ügyes, rátermett fiatalember volt, sajnálom hogy nevére nem emlékszem. A szállitmányunk 90 százaléka vérplazma volt és ahhoz jutott gyógyszer, kötszer, hogy megteljen a rakótér. A kocsi jobb oldalára egy lepedőre vöröskeresztet festettünk (remélem Bognár néninek nem volt problémája a diákszállási leltározásnál).
Már sötétedett, amikor elindultunk. Sima utunk volt, jófórmán semmi forgalom és egy igazoltatás Győrnél. Ugy határoztunk, hogy É-Ny-ról, Tokod felől megyünk be. Már kezdtem bizni, hogy az aggodalom teljesen felesleges volt, amikor Piliscsabán, vaksötétben majdnem belementünk egy orosz tankba. Szépszámú katonai kisérettel, feltartott kezekkel bevittek bennünket az út melletti iskolába, ahol az oroszok ideiglenes hadiszállása volt. Egy hadnagy kezdett kihallgatni bennünket. Tudtam elég jól oroszul, de szerencsére nem nyitottam ki a számat. Tolmácsot hoztak, aztán bejött egy mérges, álmából felkeltett, borotváltlan őrnagy. A tolmácsot maga a Jó Isten küldhette. Mondta, hogy tagadjuk, hogy diákok vagyunk, nincs sehol fegyver (volt a motorházban!), nincs a kocsin vérplazma és az egész egyszerű helyi szállitmány a gyárból a kórházba, ami hetente megy, és mi melósók vagyunk. Kivittek bennünket a kocsihoz, vak sötétben egy őrmester hátul felmászott. Belelépett vagy belekönyökölt egy ládába, ahogy felmászott és üvegcsörömpölést hallottunk, és erős 'korházi bűzzel' telt meg a levegő. Visszavittek megint az iskolába. Az őrnagy tábori telefonon hol kiabált, hol bólogatott és a homlokát ráncolta. Látszott rajta a bizonytalanság, tehetetlenség és a határozatlanság. Persze mi sem lehettünk az önbiztonság példaképei, és a kezem már majdnem kiborult, ahogy tartottam fenn a falon. Végül megparancsolta, hogy forduljunk vissza, örüljünk, hogy nem lövetett szét, mert megérdemeltük. A tolmác csak annyit adott hozzá, hogy „fiúk, ezt megúsztátok, söpörjetek vissza, mert ha ez szabadkezet kap még az anyjának is nekimegy. Az alvó medvét nem szabad felkelteni!"
Felmásztunk a kocsiba, visszafordultunk és elmentünk addig, amig biztosak voltunk, hogy őrjárat se lárhat bennünket. Eszünkbe se jutott, hogy ne folytassuk az utat. Átvágtunk Tinnye felé és le Zsámbék irányába. Nem létezik, hogy az oroszok ismerik a földutakat, és bárhol is lehet gyalogság.. Mellékutakon, erdei földutakon, kertek alatt haladtunk, többször is elakadva. Egy

helyen betörtünk egy léckeritést. Mackó helyismerete fantasztikus segitség volt és sötétben is kitűnően tájékozódott. Budára a Farkasréti temetőnél értünk be és onnan mentünk be a János Kórházba. Kb.éjfél felé érkeztünk. A kórház viszonylag normálisan üzemelt, csak a halottas ház volt tele, mert probléma volt a temetés. A vér Pesten, a sebészeti klinikán kellett és kaptunk irányitást és egy kis utcai helyzetjentést. Egész nap nem ettünk és kaptunk enni, pár órát aludtunk és még hajnali sötétben indultunk tovább. A Clark Ádám téren egy nagyobb katonai egységbe ütköztünk, de olyan hirtelen a sötétben, hogy azt se tudtuk, hogy oroszok vagy magyarok. Csak a hid közepén kezdtünk megint normálisan lélekzeni, annyira váratlanúl jött a dolog. A Baross utcai klinikát minden különösebb probléma nélkül elértük. Amikor rakodtunk, közel az épület előtt fegyver-ropogást hallottunk. Három sebesültet hoztak be a kapunál, de az egyik, egy fiatal fiú már halott volt. A hátsó kijáraton küldtek ki bennünket, és útba igazitottak egy 'Mogürt'-höz (azt hiszem, úgy hivták ezeket). Az előző esti terepjárás majdnem kiüritette az üzemanyag tartályt. Egy egyszerű aláirásra feltankoltunk és D-Ny irányból indultunk vissza. A Kálvin tér borzasztóan fel volt dúlva, olyan volt mint egy akdálypálya átvergődni. Gumi defektől féltünk, nem kivánatos hely volt megállni, hiszen minden irányból belőhető. A sofőr azt is megjegyezte, hogy itt két perc alatt több közlekedési kihágást csinált mint az előző két évben. A műegyetemisták mondták, hogy Budaörsnél is oroszok vannak az úton. Igy Gazdag Rét, Irhás Árok irányából visszamentünk Zsámbék felé, és követtük az előző esti utat. Nem szerettünk volna ismét találkozni Piliscsabán az oroszokkal (bár az optimista bennem azt mondta, hátha az őrnagy kialudta magát és jobb kedvben lehet). Nagy megkönnyebbüléssel hallottuk Piliscsabán, hogy hajnalban az oroszok visszamentek Esztergom felé. Sopronig, viszonylag sima utunk volt, csak éhesek voltunk. Visszaérve tájékoztatást tartottunk és beszámoltunk, hogy a jelenlegi helyzet alapján meg lehet inditani a rendszeres szállitmányt, az utakon nincs jelenleg probléma. Persze a helyzet állandóan változhat.

Török Palival a következő szállitmányt 30-án vittük, egy Rába teherautón. Micsoda különbség volt egy öreg nyugati kocsi és egy új szocialista masina között, az előző javára. De lealább a rakodótere jóval nagyobb volt. A csornai gépállomáson töltöttünk üzemanyagot, és itt ettünk meleg ételt először négy nap óta. Nagyon kedves, segitőkész volt mindenki. Ez simán, minden nagyobb probléma nélkül ment. Visszafelé jövet csatlakozott hozzánk egy soproni tanárunk felesége, aki Pesten volt kórházban és egy diáklány, aki a szüleihez akart visszajönni. Hoztam vissza lesoksorositott példányait két forradalom alatt született versnek.

Az idő nagyon hideg volt, és a 'vendégek' miatt mi hátul kuporogtunk a nyitott teherautón, komolyabb kabát nélkül. Nagyon köszönöm a kapuvári patikának azt, hogy adtak meleg teát, amikor már a fogunk vacogott.

A harmadik útra oktober 30.-án, Török Palival és egy alsó éves geodétával mentünk s gyógyszert vittünk, ismét a János Kórházba A következő szállitmányt november 30.-án este vittem fel Pestre egyedül. Az az egyéni ok is vezetett, hogy beugrom szüleimhez, és megnyugtatom őket, hogy minden jól van, és szerettem volna hirt kapni bátyámról, aki akkor pont katona volt a frissen végzett pesti kulturmérnökökkel. Persze ebből nem lett semmi. A Rókus Kórháznál lerakodtunk és ott ért bennünket kora hjnalban a döbbentő hir, hogy az oroszok meginditották az offezivát Pest ellen, a keleti oldalról. Mikor visszaértem Sopronba az egyetemre, akkor már évfolyamom indulóban volt Kópháza felé. Hozzájuk csatlakoztam. A balsikerű 'kópházi csata' után az én egységem elszigetelve maradt egész nap az út É.i oldalán. Onnan vágtuk át magunkat Fertő-Rákos és Mörbish felé a következő éjjel.. Ezt, naplójára támaszkodva, nagyon precizen leirta barátom Háhn Fülöp 'Our university in two countries' cimű könyvében.

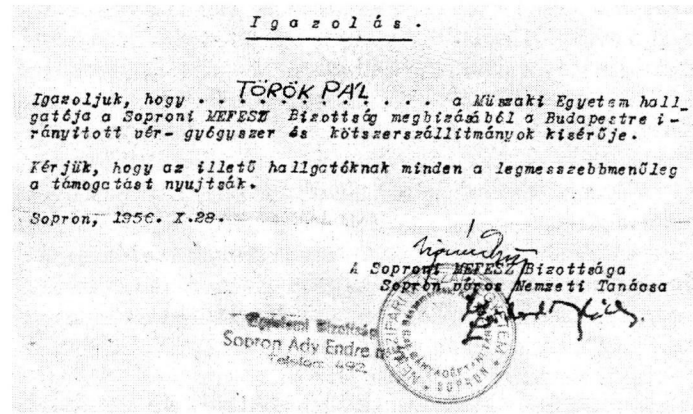

Igazolás.

Igazoljuk, hogy ... TÖRÖK PÁL ... a Műszaki Egyetem hallgatója a Soproni MEFESZ Bizottság megbizásából a Budapestre irányitott vér- gyógyszer és kötszerszállitmányok kisérője.

Kérjük, hogy az illető hallgatóknak minden a legmesszebbmenőleg a támogatást nyujtsák.

Sopron, 1956. X.29.

A Soproni MEFESZ Bizottsága
Sopron város Nemzeti Tanácsa

Soproni Ady Endre

Dokumentumként csatolom Török Pali megbizólevelét az első utunkról. Az akkori dokumentumoknak két érdekessége van. Hivatalos pecsét nem lévén, de ismerve főleg az orosz katonák mély respektusát minden pecsét felé, azért a pont nyitva levő és támogató tanszéki pecséteket használtuk (lásd a Bányagéptani Tanszék). A másik, fontosabb megjegyzés az, hogy a kiállító bizottság neve állandó változáson ment át és más és más nevek alatt jelenik meg a dokumentumokon (*lásd szintén Rétfalvi cikkéhez csatolt dokumentumokat. A Szerk.*)

(Grátzer Miklós, alias Kulacs, Class of '59)

Kedves Sopron Alumni

Következő lapszámunk október közepére esik, pontosan az 1956-os forradalmi napok 50. évfordulójára. Szeretnénk ezt a számunkra monumentális évfodulót úgy megünnepelni, hogy hagyjunk hátra maradandót érzésvilágunkból azoknak otthon, akik követték sorsunkat, akik aggódtak értünk és akik örültek sikereinknek. Hagyjunk maradandót utódainknal is, itt vagy otthon, hogy bele lássanak elődeik lelkületébe és hogy megértsenek bennünket, amikor azt mondjuk, ötven év után is, ha Magyarországra utazunk, hogy **haza megyünk** látogatóba. Szeretnénk, ha mind többen tollat ragadnátok és leirnátok röviden vagy hosszan, azokat az érzéseket, gondolatokat amiket sziveitekben éreztetek és amik fejeitekben cirkáltak azokban a napokban, de főleg azon a végzetes napon, amikor örökre elhagytuk szülőhazánkat. Ritka szép gyüjtemény lenne, ne hagyjatok magamra, irjatok, hogy bővelkedjünk a mondanivalókban. Minden beküldött irás be fog kerülni a bővitett ünnepélyes Kapocsba. *(A Szerkesztő)*

Konyhatitkok pályafutásom korai éveiből...

Gondosan megfontolva a történteket, tiszta lelkiismerettel állítom, hogy teljesen a véletlen hozta, hogy az erdészeti meteorologia terültén dolgozhattam 35 évet, mint erdész kutató. Jeles érettségivel jelentkeztem felvételre a soproni Erdőmérnöki Főiskolán, ahol akkoriban szigorú keretek voltak arra, hogy hány polgári származású jelentkezőt meg hány leányt vettek fel. Ellenem szólt az, hogy a családom nem csak osztályellenesnek de klerikális reakciósnak volt minősítve! Egyúttal felhívta rám a felvételi bizottság figyelmét az a különleges tény, hogy dédnagybátyám Péch Antal bronz mellszobra a soproni egyetem főépülete előtt állt. Róla azt tudjuk, hogy egy nagy tiszteletben tartott professzor volt a selmeci akadémia bányamérnöki karán a XIX.sz. második felében. Talán segített döntésemben az, hogy most is volt olyan professzor Sopronban, (pl.Sébor János) aki baráti szeretettel emlékezett erdőmérnök nagyapámra, Péch Kálmánra, és beajánlott Roller Kálmán dékánnak, aki említést tett erről Nemky Ernőnek, a budapesti felvételi bizottság elnökének. Ezekről évekkel később Vancouverben hallottam Kálmán bácsitól, aki atyai szeretettel törödött minden diákjával és írt a későbbi években ajánló leveleket, ha kértük. De ami igazán a javamra döntötte a felvételt, arról Nemky professzor ezeket mondta: neki imponált, hogy részletesen elmondtam a felvételin, hogy milyen jó meteorológiai hatásai vannak a mezővédö erdősávoknak a termésre meg a talaj védelmére, és hogy milyen fafajokkal és telepítési sűrűségben próbálkoznak az erdészek a táj klimájának és a talaj típusának függvényeiben. A pláne az volt, hogy mikor noszogatott, hogy "mi egyebet tanultak erről az iskolában?", kijelentettem, hogy "nem tanították az iskolában, a városligeti Vajdahunyad Várban lévő Mezőgazdasági Múzeum erdészeti kiállításán láttam és tanultam mindezt". Ennél többet nem várt el egy budapesti jelentkezőtöl...! Ez a szaktéma, teljesen véletlenül, még egyszer felbukkan majd és gyakorol pozitív hatást életemre, de erről később szólok.

1959 karácsonyára, negyedévesként, sikerült az évfolyam elsői közé tornásznom magam jó vizsgákkal, és bármennyire is gyengén beszéltem angolul, sikerrel járt egy tavaszi felvételi interview: az ottawai országos erdészeti minisztérium kutatói osztályán kaptam állást. A BSF (Erdőmérnök) diplomám megvédése után, 1960 május elején ültem vonatra Vancouverben, hogy mint kezdő kutató jelentkezzek Kanada legpatinásabb erdészeti kutató intézetében, a Petawawa Erdészeti Kutató Állomáson, Chalk Riverben, Ontarióban. Itt történt meg az az életpályámat megindító/meghatározó esemény, hogy megkérdezte az Intézet igazgatója vajon az erdészeti kutatási területek közül melyik érdekel, ki mellé osszon be. A sok nehezen értett angol mondatban egy görög szó 'meteorologia' ütötte meg a fülemet, amire gyorsan bólogattam hogy az jó téma lesz! Így kerültem az Ökológia Osztályon Jim Fraser mellé, aki az Intézet meteorológiai állomását vezette, és mikroklimatológiai problémákkal foglalkozott (pl. a talajmenti fagyásra hajlamos területek fásítása). A mélyen humánus érzésű és élet-tapasztalt főnököm belátta hogy zöld vagyok, tele munkavággyal, ezért az első hónapok alatt azt sürgette, hogy olvassam a szakirodalmat és tanuljam meg technikusától a műszerek kezelését és az adatok kartotékolását/feldolgozását.

Az Intézet dormatóriumában laktam, így számtalan este visszajöhettem a laborba az iróasztalomhoz szakirodalmat olvasni. Itt alakult ki szokásom, hogy privát életemet is (pl. levelek írása, nyelvek tanulása, regények olvasása) onnan irányítsam, a munkahelyi íróasztal mögül. Onnan mentem úszni, futbalozni, vasárnapi misére, az Intézet étkezdőjébe, vagy a szobáma aludni. Így alakult ki az, ami 35 éves erdészeti meteorológiai kutató munkám címjegyévé vált, hogy - egyszerüen fogalmazva - a munkámnak éltem, az életem többnyire a munkám körül forgott.

Szerencsémre mindjárt a kezdetben kezembe került két alapos munka, Rudolf Geiger (1957) 'The Climate Near the Ground' 600 oldalas opusza, és 'Az Erdőmérnöki Főiskola Közleményei' szerkesztője Botvay Károlytól (1957) 'Adatok a magyar erdészeti meteorológia történetéhez és időszerű kérdéseihez' essay, mindkettő rengeteg referenciával! De minnél többet olvastam a szakirodalmat, annál jobban zavart az, hogy ha ennyit tudunk már az erdők hatásáról a klíma tényezőire, vajon mit várnak tőlem a minisztériumban?! Írtam Roller Kálmán bácsinak erről, kértem javasoljon valami okosat, mit csináljak. Megnyugtatott gyors válaszában, hogy a soproni erdőmérnöki oktatás nem kutató pályára képezett, de jó alapokat adott ahhoz, hogy tovább tanuljak magasabb fokon, és megismerjem a tudományos munka követelményeit, célját és eljárásait. Tőle kaptam pl. magyarázatot arra, hogy mi a mérnök és egy tudományos kutató között a fontos különbség: amíg a mérnök azt keresi, hogy hogyan lehet gazdaságosan és időben megoldani a problémát, a kutató azt keresi, hogy mi okozza a problémát. Nyilvánvaló, hogy a kutató munkája nehezebb, de ha eredményes kérdésekre eredményes választ kap, akkor sokat tett a probléma általános kiküszöbölése terén.

Két nyáron át póbálkoztam kinti mérésekkel hogy a száraz vörös fenyő és a nedvesebb mikroklimájú lucfenyő erdők közötti hőmérsékleti és vízháztartási különbségeket kimutassam, de a beszámolómból hiányzott a cél, nem volt publikációra alkalmas. Igazgatóm javaslatára jelentkeztem továbbtanulásra az USA-ban legelismertebb Yale Egyetem Erdész Iskolájában, New Haven, Connecticut Államban. Hihetetlenül gyenge angol tudásommal az országos felvételi vizsgázók alsó 17%-ba estem, matekben az első 4%-ba. De jó ajánló leveleim lehettek (pl. Roller Kálmántól), mert 1961 szeptemberére felvettek egy egyéves programba MF diplomáért, erdészeti ökológiából.

Spórolt pénzem elég volt a borsos tandíj és a szállásom kifizetésére, de kosztomért heti húsz órát kellett dolgoznom az iskola könyvtárában. Itt volt egy asztalom, ahol az előadások közötti időt töltöttem, ahonnan csak étkezni meg aludni jártam át a közeli Nemzetközi Házba. Mi mindenre képes az ember, amikor fiatal és buzgó! Addig soha nem tettem be lábam egy konyhába, most főztem magamra rendszeresen! Óriási szerencsémre a dormatórium vezetésével megbízott amerikai diák-házaspár rendszeresen bevásárolt minden ennivalót, ehhez semmi időm/tudásom nem lett volna.

Volt egy tantárgyam a botanikai tanszéken 'Phototropism-Photosynthesis' témakörben, ahol a prof elvárta a többnyire biokémiában jártas diákjaitól, hogy orosz-német-francia tudományos cikkekből kivonatoljunk anyagot! Az nem kifejezés, hogy szorult a zabszem, tartottam attól, hogy ebben a tárgyban elcsúszok a decemberi írásbelin! Egyszer volt alkalmam, hogy prof.Galstonnak kifejtsem aggodalmaimat, amire ő bátorított és kérdezte hol jártam egyetemre. A 'Sopront' 'Sorbonne'-nak érthette, és dícsérte a franciákat! Egy héttel a vizsga előtt

kijelentette az osztálynak, hogy meghívták, hirtelen Kínába kell utaznia, nincs ideje javítani egy írásbeli eredményeit. Ehelyet két-három kérdést adott fel minden hallgatónak, hogy pár mondatban feleljünk ott az osztály előtt! Ez volt a megváltás számomra, mert roppant tapintattal megszakította makogásom pár lényeges szó/adat közlésem után, hogy 'nagyon jó', és kérdezte a következő kérdést, majd máshoz fordult. Mindegyikünk 'jó' jegyet kapott tőle!

A tavaszi, számomra második szemeszterben hallgattam prof.Reifsnyder-től a 'Meteorológiát', míg 'Erdészeti Ökológiából' mi magunk, hallgatók tartottunk összefoglaló előadásokat, egy-egy témakörben. Prof. Lutz beleegyezésével én a mezővédő erdősávok mikroklímát befolyásoló hatásairól beszéltem. Kiejtési nehézségeimmel itt-ott derültséget okoztam, de a végén prof.Lutz maga gratulált az osztály előtt az 'alapos munkáért'!

Tavasz volt, rügyeztek a fák. Túl voltam az első vizsgák izgalmain, a rendszeres főzés borzalmain, a könyvtári munka okozta időzavaraimon! Ekkor jött az, amire legkevésbé számítottam, beleszerettem egy csinos japán lányba. Eiko is ott lakott a Nemzetközi Házban, mint grafikus tervező dolgozott egy mester diplomán az építészeti karon. A konyhában botlottunk egymásba, vagy a nappali szalonban, ahol nem egyszer leült a zongora mellé rövid kikapcsolódásnak. Cupid alapos munkát végzett mindkettőnkben! Tudtuk hogy veszélyes utakon járunk, de ha kerültük is a találkozást az akadémiai követelmények miatt, jóval nehezebb volt tanulni, koncentrálni a feladatokra! Jöttek az évvégi vizsgák és az egyetem utáni exisztencia realitása. Mit tehettünk?

Leveleztem volt munkahelyem igazgatójával, aki beajánlott az ottawai osztálytanácsosnak. A québeci laboratoriumban kerestek egy ökológust az erdőművelés problémáit tanulmányozó P.E. Vézina mellé. Boldogan elfogadtam az ajánlatot és jeleztem, hogy a vizsgáim után azonnal jövök, május elején. Egy vizsgám nem sikerült, a 75% elégségest nem értem el az írásbelin 'Meteorológiából'. Kértem prof.Reifsnydert, hogy olvassa és osztályozza újra a feleleteimet, emelje fel a 74%-ot elégségesre! Visszautasított, haragudott, hogy soha nem volt ilyen diákja, akit buktatnia kellett. Egy árva szóval sem exkuzáltam felkészületlenségemet. Koncentráltam a maradt teendőkre és május elején jelentkeztem új állásomban. Eiko Manhattanban kapott nyári munkát a híres Pei építész irodájában, neki még egy év kellett ahhoz hogy megkapja a mester diplomát Nekem postán küldték el az évzáró után az MF (Erdészeti Ökológia) diplomát, nagy megkönnyebbülésemre. Úgy látszik mégsem buktam el, hiszen az egyéves program feltételei szerint legalább 8 sikeres osztályzatra volt szükségem! Néhány évvel később egy nemzetközi kongresszuson találkoztam prof.Reifsnyderral és mesélte kérdésemre, hogy az iskola szenátusa döntött az én javamra, prof.Lutz ajánlatára. Azzal érvelt, hogy előadásom az erdősávok mikroklima módosító hatásáról meggyőzte, hogy a meteorológiai tudásom elégséges!

A nyár végén meglátogattam Eikot még Manhattanban, és a Tiffaninál közösen kinézett jegygyürüvel eljegyeztem, new haveni közös barátok társaságában. 1963 májusában kapta meg az MA(Graphic Design) diplomáját, és ott New Havenben volt az esküvönk június 1-én a St. Joseph templomban. Eiko apja nem jöhetett az esküvőre, mert egy japán gazdasági delegációt vezetett dél-ázsiai országokban. A Nemzetközi Házban lakó, akkor jogot hallgató, később Demokrata szenátor, Gary Hartot kértük fel, hogy Eikot az oltárhoz vezesse. Egy kölcsönzött autón Cape Cod-ra mentünk a nászútra, majd édesanyjával vonaton Québec városába, az első otthonunkba. *(Pécb Gyula, Class of '60, Deep River, ON, 2005. dec. 12).*

Industrial Forestry Service Ltd. and the booming 1960-s

The late 1950-s and early 1960-s were prosperous, exciting and eventful years in British Columbia, and especially in Prince George. Then Premier W.A.C.('Wacky') Bennett was wheeling and dealing with many would be international investors to enhance the provinces economy. ('Flying') Phil Gaglardi as Minister of Highways was building first class roads throughout the province. Some of the big plans of Swedish industrialist Venner Gren started to materialize. A power dam was being built on the Peace River. A lot of forest land was to be flooded behind the dam in the Peace and Parsnip River valleys. As much as possible of that timber needed to be salvaged before it was flooded.

The Prince George Chamber of Commerce intensified it's promotion to attract a pulp mill to Prince George. Then local MLA Ray Williston, Larry DeGrace from Industrial Forestry Services Ltd. (IFS) and Harold Moffat from the Chamber agreed that IFS do a study to determine if there is enough 'waste wood' around Prince George that could furnish a pulp mill. I was given the honor to find all available related publications and to put together the data.

The requirement that the end results be accurate and dependable presented quite a challenge. There were several publications describing timber resources of specific small parts of the central interior of BC. However both the timbered areas, and the utilization standards applied in the logging and in the milling processes were very 'fluid' at that time. We were changing over very rapidly from the 'Rough' utilization to the 'Intermediate', to the 'Sawlog', to the 'Close' utilization, and to the 'Pulplog' utilization standards.

I found a number of related timber volume summaries for small parts of the total area of interest in the Forest Service library, some in the IFS library, and other sources. Few, if any of the previously conducted studies had much direct correlation to all of the currently used combinations of the various utilization breakdowns. Therefore, some 'sub-studies' had to be conducted very quickly, and some 'conversion factors' needed to be developed. (Some people even wanted to call them 'Fudge Factors').

After a thorough 'massaging' of the data, it was determined that yes, there is probably a lot more 'waste wood' in the study area than was first believed, and that there will probably be more than enough material available for a pulp mill.

Now the race was on between Prince George Pulp and Northwood. Each tried to solidify their respective 'nominal control' over what area and what volume each could call their own. It was almost like a gold rush. Who finds it first? Who gets to it first? At what cost?

The pulp mills were built, some additional ones as well as those originally planned. Prince George's boom was on. IFS itself also grew substantially. The offices were moved to the brand new Forest Industries Building at 1595 5th Avenue.

During the latter part of the 60-s IFS implemented the prism (variable diameter plot) cruising system, and with the help of Professors Kozak and Munro of UBC, IFS developed what was at the time probably the most comprehensive, completely computerized timber cruise compilation system in the province.

A bit of personal history: As a fresh graduate of the Sopron Forestry Faculty of UBC in May 1959, I spotted an advertisement in the Province newspaper, that IFS, a forestry consulting company in Prince George wants to hire a new graduate. I already owed my landlady in Vancouver three months rent, but she lent me an additional $38 for train fare on the PGE Railway so I could attend the interview. I was hired to start immediately, for $300.a month, plus food supplied when working in the field. I returned to Vancouver, packed up all my personal belongings and took the first train back to Prince George. A compassman ('Tiny' - about 6'5" tall) helped me to find a room to rent. IFS advanced me $100.to buy some bush clothes.

One of my first jobs at Driscoll Creek was cut short, because a bear tore up our tents. (Good start!). Other jobs followed in quick succession at Stuart Lake, Burns Lake, Ptarmigan Lake, etc. At the end of September a big job started in the Parsnip River area. It was to last for at least a month, so the rush was on to complete it before winter set in. The area later became known as 'The Pas Lumber's TSX80303'. We used river boats and the company's one passenger float plane to move into the area. My compassman, Earl and I were later flown into a small lake further up river, where we set up our own 2-man tent, and did the cruise plots that were accessible. Towards the end of the project the weather turned very wet and later extremely cold. Two days before our scheduled return to the main camp Earl and I found ourselves stranded by darkness about two miles from our tent due to all the slide alder we had to fight our way through. We decided to stay put, start a camp fire, and keep it going overnight, then walk back to our tent the next morning. We intended to spell each other off every two hours to stoke the fire. At 2 in the morning both of us were still wide awake but soon we both fell asleep. About 4 in the morning Earl's very loud scream woke me up. While asleep, he got too close to the fire, burnt his pants, and scorched his thigh. Some snow and the emergency first aid kit came in handy. At first daylight we started back to our tent, where a plane was to pick us up the following morning. The plane arrived on time but could not land, because about 2 inches of ice formed on the lake overnight. So we took our sleeping bags, a few frozen eggs, a few frozen oranges (all the food that we had left) and started the long walk down river to the main camp. We arrived just as total darkness came. Next day we took the boats down to Anzac where we caught the PGE train into Prince George.

I was with IFS until 1993, when following a heart attack and some more partial work, I decided to retire. Later we moved to our present residence in Port Moody.

I have fond memories of IFS, of the employees I knew, and of many of the clients I did work for.

(George Kondor, Class of '59)

Visszapillantás szakmai életutam kezdeti élményeire

Ahogy az egyetemi tanulmányaink befejezése felé közeledtünk, mindegyikünk előtt az a rideg valóság állt, hogy elhagyjuk a soproni család meleg fészkét és saját szárnyainkra támaszkodva elindulunk szakmai életutunkon egy számunkra még idegen környezetben és hiányos nyelvtudással. Én ebből az első izelitőt 1958-ban a negyedik év befejezése után a nyári szünet alatt kaptam.

A munkalehetőségek '58-ban, főleg az erdőiparban, nagyon szűken voltak , mivel egy enyhébb gazdasági válságból csak '59-ben kezdett az erdőipar kiemelkedni. Igy aztán nem sok reménnyel, de mivel biztatóbb ötletem nem volt, naponta megnéztem az adminisztrációs épület hirdetőtábláján kirakott munkalehetőségeket. Egy napon egy nagybetükkel irt hirdetés ragadta meg figyelmemet : A Consolidated Yukon Gold Corporation keres munkásokat a nyári időszakra. Fizeti a Vancouver - Dawson City repülőutat, $1.15 kezdő órabért, munkásszálást, étkezést és szünet nélküli munkanapok lehetőségét biztositja a vállalat. És mindezt a titokzatos és elbüvölő éjféli napfény földjén. Ez egy olyan ajánlatnak tünt fel előttem amit lehetelen volt elutasitani. A pénzkeresés lehetősége mellett a Klondike aranylázról gyermekkoromban olvasott regények emlékei is feléledtek bennem és segitettek a döntésben: én megyek Yukonba. Mivel az ötödik év a mi évfolyamunknak csak november 1.-én kezdődött, nem is annyira az arany csillogása mint az öt hónapos mindennapi kereseti lehetőség dollárértéke csábitott.

Megérkeztem Dawson Citybe és onnan vállalati busszal az ötven kilóméterre lévő aranymosó telepre. Itt körülbelül ötven munkás dolgozott a felszini aranybányászat különböző folyamataiban. Én kezdetben az aranymosó ládánál (sluice box) dolgozó négytagú csoporthoz voltam beosztva. Ennek a földbe sülyesztett kisebb szobanagyságú ládának az aljára különböző nyilásméretü acéllemezek voltak helyezve. A ládába egy kb. 30cm-es csőből zuhogott a viz és mosta az aranyat ki az iszapos homokból, amit két hatalmas lánctalpas gép (bulldozer) tolt a ládába. A mosás éjjel-nappal, tehát három műszakban ment. Feladatunk az volt, hogy a nagyobb köveket villával kidobáljuk a ládából, a nappali műszak végén az acélrostélyokat kiemeljük és az aranyhulladékot kis vödrökbe söpörjük. Természetesen ez az utóbbi folyamat már a főnökség élesszemü megfigyelése alatt történt. A következő munkaköröm már előléptetésnek számitott. Kiképeztek viziágyú kezelőjének 25 cent órabér emeléssel. A viziágyú valóban egy ágyúhoz hasonló szerkezet volt, amihez egy csövön magasnyomású viz jött, amit az ágyú folytonos nagyerejű vizsugár formájában kilőtt a ráirányitott célra. A cél pedig az örökjeget takaró sekély talajréteg és növényzet elmosása volt. Mivel az örökjég felső rétegében van a legtöbb aranyülepedés, szükséges, hogy ez a réteg a napsütés és eső hatására elolvadjon és iszapos homok formájában a mosóládába tolható legyen. A viziágyú a nap minden órájában és a hét minden napján dolgozott. Mi kezelők három müszakban dolgoztunk, tehát minden harmadik héten éjszakai műszakos voltam. Szeptemberben már az éjszakák nagy iramban hosszabbodtak és igy majdnem minden éjjeli műszakon alkalmam volt gyönyörködni az időközökben megjelenő csodálatosan szép és lenyügöző északi fényben, amely az eget mint egy óriás szivárvány szinü függöny boritotta be. Ebben a munkakörben dolgoztam október 21.-ig. Október 22.-én visszamentem Vancouverbe.

A munkástelepnek is megvoltak a jellegzetes müködési és társadalmi érdekességei. A munkásszálás két hosszú harminc ágyas barakkból állt. Az ágyak kaszárnyarendszerben, sűrűen egymás mellett voltak, gazdaságos helykihasználás érdekében. WC lehetőségek a barakkok mögötti hosszú, fapados és több üléses deszkabódéban voltak, ahol az ott töltött idő rövidségét nyáron a szúnyogok raja, az őszi időszakban pedig a minusz 15 celsiusz hideg biztositotta. Ami a munkások eredetének összetételét illeti, a francia idegen légiónak vagy az Egyesült Nemzetek képviseletének is jellemzője lehetett volna. Vacsora után rendszerint kialakultak a nemzeti csoportosulások. Például, az oroszok a jobboldali sorban a negyedik ágy körül csoportosultak, magyarok a baloldali sorban a tizenötödik ágy körül, az olaszok öt ággyal odébb, és igy tovább jöttek a németek és többi nemzetiségek. Természetesen mindegyik csoport a maga anyanyelvén beszélt,

tehát a bábeli zürzavar minden este megismétlődött. Az üzemi konyha külön említést érdemel. Nehogy a kimosott aranyból eredő haszon nagy része a munkások étkeztetésére menjen, a konyha húsellátását a vizes-cserjés helyeken legelésző jávorszarvasok biztositották. Amikor a szakács úgy vélte, hogy a húskészlet fogytán van, szólt a telepfőnöknek aki még aznap egy megfelelő jávorszarvast lelőtt és a lánctalpas traktorral a konyha mögé huzatta feldolgozásra. A szakács viszont egy kiváló tehetség volt a jávorszarvas hús elkészitésében. Képzelőtehetségét szabadon engedve, ugyanazt a jávorszarvas húst szinte naponta változó formában és iz szerint készitette el. Ezt oly sikerrel csinálta, hogy egy idő után már nem is vettük észre étkezésünk egyoldaluságát. Ennek ellenére ma is szeretem a jávorszavas húst de az aranylázam elmúlt.

1958 november elsején, az úgynevezett IV évesek, megkezdtük a csonka ötödik évet. A rendszeres tantárgyak hallgatása '59 január végével be is fejeződött és a február-április időszakot diplomaterveink készitésével és megvédésével töltöttük. Májusban, erdőmérnöki diploma birtokában, minden elszántsággal munkát kerestem a szakmámban.

Ismét szorgalmasan látogatva az egyetem munkaközvetitő irodáját, egy nagyon jónak igérkező álláshirdetést láttam a hirdető táblán. A tartomány legnagyobb erdőipari vállalata, MacMillan Bloedel Ltd. kezdő erdőmérnöki állást ajánlott a Vancouver Sziget, Port Alberni város melletti Franklin River erdőgazdasági üzeménél. Azonnal beadtam pályázatomat és egy hét mulva már meg is jelentem egy három tagú bizottság előtt. Félórás kérdés-felelet után megköszönték érdeklődésemet és közölték, hogy értesiteni fognak döntésükről. Több mint két hetes várakozás után feladtam a reményt és elfogadtam egy munkaajánlatot Johnson & Associates erdőbecslő vállalatnál. Nagy örömömre több soproni is velem együtt kezdett ennél a vállalatnál. Első munkánk Prince Rupert közelében lévő indián törzshöz tartozó erdőterületek felmérése volt. A tengerpart közelében egy kis patak partján állitottuk fel sátrakból álló táborunkat. A tábori konyhához szükséges anyagokért a közeli Port Simpson kis település egyetlen vegyeskereskedési boltját látogattuk. Megérkezésünk, tehát első találkozásunk alkalmával, még nem selytettem, hogy a bolt tulajdonosa nagyon fontos szerepet fog játszani szakmai életem kialakulásában. Csoportunk összetétele : nyolc soproni és hat U.B.C. erdészek. Az állandó esős és hűvös időjárastól nappal izzadtunk a gumiruhában és éjjel pedig dideregtünk a nyirkos hálózsákban. Itt külön emlitésre méltó Tolnai István, alias Pufi , szerepe. Pufi volt a tábor szakácsa és az irodai munkák (napi mérési és becslési adatok bejegyzése, térképezése, stb.) kivitelezője. Az én szemszögemből az ő legnagyobb érdeme az volt, hogy primitiv körülmények ellenére is rendkivüli szakács tehetsége tartotta bennünk a fizikai és lelki erőt.

Körülbelül két hét elteltével üzenet érkezett számomra az adóvevő rádiónkon MacMillan Bloedel vállalattól. Értesitettek, hogy megkaptam az általuk ajánlott állást és kérnek azonnal tudassam velük elfogadom vagy nem. Én úgy döntöttem elfogadom annak ellenére, hogy főnököm mindenáron le akart róla beszélni, azzal az érveléssl, hogy az ő vállalatánál sokkal jobb jövő vár rám mint egy nagy vállalatnál, ahol csak egy elveszett számú beosztott leszek. Végül is elfogadta felmondásomat, de nem volt hajlandó a nekem járó fizetésre annyi előleget adni, amivel el tudok jutni Vancouverig. Én viszont összepakoltam holmimat és elindultam Port Simpsonba, azzal a szándékkal és reménnyel, hogy a boltos fog segiteni. Amikor előadtam neki kezdetleges angol tudásommal helyzetemet és kérésemet, belenyult a kasszába és adott százhúsz dollárt, ami számitása szerint fedezni fogja utiköltségemet Vancouverig. Százhúsz dollár abban az időben nagyon sok munkahelyen fél havi munkabér volt. Ahogy a pénzt átnyújtotta csak annyit mondott : "fiatalember, a becsületére bizom a pénz visszafizetését, mihelyt teheti". Két hónap elteltével a pénzt visszafizettem jótevőmnek.

1959 junius tizedikén indultam el szakmai utamon MacMillan Bloedel vállalatnál és 1991 junius 30.-án, 32 évvel mögöttem mentem nyugdijba. *(Jandó Tibor, alias Pöfi., Class of '59)*

É L E T U T A K / É L E T P Á L Y Á K

Rövid áttekintés Illés István, volt I. éves hallgató életpályájáról

-Mikor vonultál vissza az aktiv foglalkozástól és mivel töltöd manapság napjaidat?

Kihasználva a kedvező lehetőséget, egy félévi fizetés jutalmával, 1994-ben, 28 évi tanitas után nyugdijba mentem. Az ősszel és a következő tavasszal két kurzust végeztem el, a kis benzines gépek javitását és a házi szerelvények javitását. Nekünk 2 és fél holdas kert, gyümölcsös, virágos kert és gyep van, ami sok időt vesz igénybe. Megtanultam papucsokat kötni és 61 éves koromban elkezdtem megtanulni zongorázni. Minden nap legalább egy órát gyakorolok, mert nehezebb öregebb kutyának újat tanulni, de én élvezem és az a lényeg. Bőrből moccasinokat, pici apró pénz tárcákat és könyvjelzőket csinálok. Könyvjelzőket papirból is csinálok, amit átlátszó plasztikkal bevonok. Szeretek fényképeket csinálni ,az unokákról, virágokról, madarakról, őzekről és medvékről. Csinálok üdvözlő lapokat is. A fényképeket a komputerrel csinálom meg.

-Milyen munkakörökben s hol dolgoztál pályád alatt s mit tartasz karrieded 'zenit'-jének, ugy egyéni megelégedettségben mint általános érvényű eredményekben?

Az egyetem elvégzése utan 2 évig az erdészetnél dolgoztam. 1963-ban megnősültem és vissza mentem a UBC-re, ahol matematikát és zoologiát vettem fel. 1966-ban, másod diplomaként megsze-reztem a középiskolai tanár képesitést. Vancouverben. Dawson Creekben, Port Alberniben és Pembertonban tanitottam átalános tudományt, matematikát, kémiát, fizikát, biologiát és számitógép tudományt. Megszerveztem egy erdészeti tantárgyat is az iskolának, amit elég sokáig tanitottam. A matematika és a tudomány szakosztályt vezettem hosszú évekig. Ha az igazgató és helyetesse nem voltak az iskolában, akkor nekem kellett igazgatót játszani.

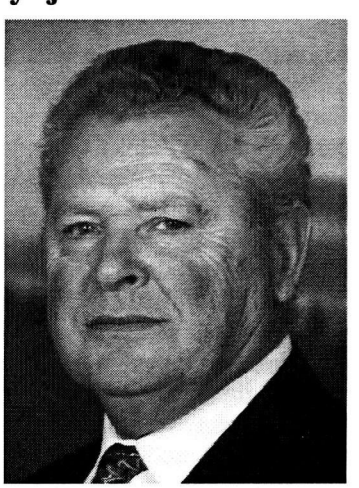

-Mennyiben segitett pályád alatt iskolai végzettséged.

Egyetemi tudásom nagyon segitett a munkahelyemen, ahol sokoldalú tanár lettem. Mind két fiúnk erdészetben kapcsolatos munkába ment el. A kertünkben is hasznos volt a tudasom, mert sok fenyőfát ültettünk és megmetszeni a gyümölcsfákat is, és a talajt javitani a N, K, P tartalom és pH mérésével.

-Vannak-e kapcsolataid Magyarországgal smiben nyilvánulnak meg azok?
Még mindig Magyarországon élnek a 3 fiú és 3 nő testvéreim és az összes vérbeli rokonság. Minden 3 - 4 évente elmegyünk haza látogatóba. A legfiatalabb hugom fia, Maczkó Tamás, 2005-ben végzett a Soproni Egyetemen Faipari mérnökként.
Hogyan alakult családi életed- házasodás, gyerekek érkezése, nevelése, tanitatása?
1963-ban nősültem meg Marchant Edithhez. Két fiúnk született, John 1968-ban és Paul 1970-ben. Mindkét fiúnak 2-2 gyereke van. Három lány és egy fiú unokánk van. Feleségem szintén tanitó és 1998 óta ő is nyugdijban van. Ő fest és már sok festményt adott el.
-Van-e magyarságtudata gyerekeidnek, érdeklödnek-e magyar vonatkozású dolgok iránt, beszélnek-e magyarul?
Csak én beszélek a családban magyarul, de mindkét fiú tanul magyarul. Ők nagyon érdeklődnek a magyar dolgok után, különösen a magyar történelemről és a régi magyarokról. Ők is voltak már Magyarországon.
-Hányan vannak 'utódaid', merre szorodtak, mivel foglalkoznak?
John fiunk elvégezte az erdészeti kurzust a UBC-n és most Burns Lake, BC-ben dolgozik a Provinciális Erdészeti Szolgálatnál mint erdész. Felesége April, tanitóként dolgozik, két gyerekük neve Myers József és Jordan Erzsébet. Paul fiunk és felesége, Deborah, Smithers, BC környékén laknak..Paul most ott egy fűrészüzemben dolgozik, miután eladta érdekeltségét a Heli Logging Contracting Vállalatnál. Most vettek egy 160 holdas farmot, amit ők maguk művelnek. Paul nagyon szeret vadászni és halászni. Ket lányuk neve Katalin Margaret és Emese Zsófia.
-Térj ki bármely más témára, amiröl mondanivalód van
Én a Pemberton Lions Club-nak voltam tagja hosszú évekig, mint 'titkár és pénztáros'. 1969-óta lakunk Pembertonban de az idén mi is elköltözünk Smithers környékére, hogy közelebb legyünk az unokákhoz.

Kérdések / válaszok Komlóssy József, volt II.éves hallgató életútjáról

- Mikor vonultál vissza az aktiv foglalkozástól és mivel töltöd manapság napjaidat? A szakmai foglalkozàsbòl történő visszavonulàsomat 1998-tòl szoktam szàmítani. Azaz pillanatnyilag ùgy néz ki, hogy talàn mégsem vonultam egészen vissza, mert a közelmúltban elindított kezdeményezésemmel kapcsolatban 'leakasztottam a diplomámat a falròl'. De erről majd később bővebben. A jelenlegi ùgymond 'főàllàsban' folytatott politikai tevékenységemhez indittatàsomat 1963 januàrjàban Kolozsvàrott nagybàtyàmtòl kaptam. Közel kéthetes erdélyi, de inkàbb székelyföldi körutam végén Kolozsvàrra visszatérve be kellett szàmolnom tapasztalataimròl. Anyai nagybátyám a végén feltette a kérdést: "Te, aki nem önakaratodból mentél el innen, s most ott élsz abban a szabad és szép országban, Svàjcban, ugyan mit fogsz tenni az itthon maradottakért?" Mily sokszor idéztem magam elé Èszak-Erdély egykori főcserkészének, a közismert szigorù tanàrembernek kérdő tekintetét egy-egy ENSZ, EBESZ, vagy Euròpa Tanàcsi szereplésemet követően. Gondolatban megkérdezvén a régen elhunytat, "Lajos bàcsi kérem, egy gyenge közepest ugyan megérdemlek-e?" A valòsàgban màr az 1980-as évek végén kezdtem el nemzetközi szinten azt a politikai tevékenységet, ami napjainkra odàig vezetett, hogy a 46 országot magàba foglalò Euròpa Tanàcs hivatalos szervei, de az állandóan változó parlamenti képviselők közül a 'veterànok' engem mint a legismertebb 'NGO'kisebbségi szakértőt, mint 'lobby mestert' tartanak Strasbourgban szàmon. Amit csinàlok az egy olyan szolgàlat, amit mindenek előtt közvetlenül vagy közvetve, de a Magyarorszàg politikai hatàrain kivül rekesztett nemzetrészek érdekében végzek. Ezt a tevékenységet több nemzetközi, ùgynevezett nem kormànyszintű, vagy más néven NGO szervezet alelnökeként folytatom. Időnként felrakom a 'màsik sapkàmat' is, akkor pedig mint a Magyar Orszàggyűlés küldöttségének a szakértőjeként végzem a feladataimat. Hosszù évek önképzésének eredményeként jutottam el oda, hogy ma màr Magyarorszàgon is, kivàltként az autonòmia témàban, mint szakértőt az elsők között tartanak szàmon. Ehhez a hàtteret a szakértői dolgozatok, a tucatnyi tanulmàny, és a különböző euròpai országokban megtartott előadàsok adtàk meg. Az ENSZ-ben 13 felszòlalàsom volt. Az első még 1993-ban a délvidéki / vajdasàgi magyarok és màs népcsoportok érdekében. Az Euròpa Tanàcsban csupàn az elmúlt hàrom év soràn öt beterjesztett hatàrozati javaslatomat sikerrel vittük át a különböző bizottságokban. Ezen eredmények egyike, hogy a romàniai Moldvàban, legalàbb a falvak többségében, a csàngò gyermekek egy fél évszàzad utàn -igaz, hogy fakultativ alapon- de ma ismét tanulhatjàk anyanyelvüket, a magyart. Az elmúlt év különösen emlékezetes karàcsonyi ajàndékot adott nekem. A 2002-ben indított kezdeményezésem

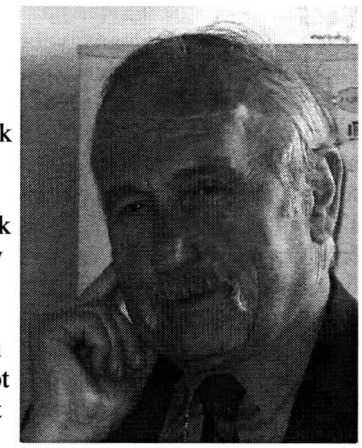

eredményeként 2005. december 23.-àn, hatvan év utàn hatàràtkelőt nyitottak a Benes és Sztàlin egyezményének értelmében dupla szögesdròt alkotta vasfüggönnyel mindezidáig ketté osztott magyar lakossàgù Szelmenc község között. (Szlovàkiához tartozik Nagyszelmenc és Ukrajnához Kisszelmenc) Remélem, hogy a màsik hàrom kezdeményezésem is rövidesen eredményes lesz. Ùgy gondolom, hogy a 'visszavonulàsomat követő tevékenységeimről' talán ennyi is elég, de még hozzàtenném, hogy ma időröl-időre szellemileg sokkalta nagyobb kihívásoknak kell eleget tennem, mint amiben - néhány kivételtől eltekintve- egész mérnöki pàlyafutàsom alatt részem volt.
- Milyen munkakörökben s hol dolgoztál pályád alatt s mit tartasz karriered 'zenit'-jének, úgy egyéni megelégedettségben mint általános érvényű eredményekben? Nos, erre a kérdésre nagyon sovàny vàlaszt tudok adni. A rend kedvéért ott kell kezdenem, hogy azt követően, hogy ünnepélyes aktusként a fekete talàr a vàllamra került és még fényképpel is bizonysàgot nyert, hogy valòban diplomát kaptam a UBC-in, sikerült az akkori MacMillan Bloedel Co.-nàl, annak Franklin River-i részlegénél 1960-ban elhelyezkednem. Két nagyrabecsült Firma màr ott tevékenykedett akkor. Igy jòmagam annak rendje s mòdja szerint Jandò Tibor alias Pöfi jogara alà kerültem. Ö volt az, aki a legjobb selmencbànyai hagyomànyok szellemében -amikor csak időszerűnek itélte-, gyakorolta is az örök firma előjogait. Ha

egyszer-egyszer zokon vettem a pallérozást Varga Pali igyekezett helyreállítani mimóza lelkem egyensúlyát. Ma is igen sok szeretettel gondolok vissza mindkettőjükre és az ott töltött két esztendőre. Amikor euròpai körutam utolsó àllomàsaként 1962-ben Svàjcba érkeztem, nem gondoltam volna, hogy életem első lakàsàhoz a mai napig hű maradok. Svàjc a környezete, s az emberek gondolkodàsát illetően érthető mòdon igen sok vonatkozàsban merőben ellentéte volt a Kanadàban tapasztaltaknak. A selmenci-soproni szellem szàmomra, mint ùjonnan érkezett szàmàra kivàltként a beilleszkedést tekintve itt is működött. A szakmai indulàshoz a belépő kàrtyàt a Franklin River-ben szerzett gyakorlatomnak köszönhettem. Az első évek nyelvi nehézségei utàn beiratkoztam az ETH-ra (a Zürichi Műegyetem) szakhallgatònak. Igyekeztem olyan ismeretanyagra szert tenni, amit a svájci munkàmhoz -kivàltként a kultùrmérnöki munkàk és a földmérés területén- elengedhetetlenül szükségesnek tartottam. Ezzel gyakorlatilag mint erdőmérnök a szakmai képzésemet be is fejeztem. A közel 800 kötetes könyvtàramban ma alig van egy tucatnyi, ami egy erdőmérnök szakmàjàba vàgò könyv lehetne. Annàl több az irodalom, aminek segítségével évtizedekig talán valahol tudat alatt és közvetve, de készültem a jelenlegi tevékenységemhez elengedhetetlenül szükséges háttér ismeretanyag elsajàtítàsàra. Amiòta pedig szinte főfoglalkozàsom a fent említett politikai tevékenység, ennek függvényében egészült ki folyamatosan a könyvtàram. Mint magànmérnök kereken 20 mezőgazdasàgi és erdészeti tagositàsi munkàban vettem részt. Több tucat feltàrò ùthàlòzatot terveztem. Az utak részletterveinek elkészítése, valamint tervezöi művezetések, no meg a földmérési munkàk jelentették szàmomra azt a feladatkört, amit szivvel-lélekkel végeztem. Nagy örömmel töltött el, amikor a szemközti hegyoldalròl szemlélhettem a már kész vagy éppen épülőfélben lévő 'ùtjaimat'. A làthatòkon kivül milyen erkölcsi eredménnyel jàrt a munkàm? Arra a leghitelesebb bizonyitékot azok a svàjci baràtaim, kollegàim adtàk, akikkel Thurgau Kantonban évtizedekig együtt dolgoztam. Amikor tíz esztendei tàvollét utàn felkerestem őket azzal kéréssel, hogy legyenek segítségemre abban, hogy szűkebb pàtriàmban, Székelyföldön az Európa Tanàcs erkölcsi és politikai tàmogatàsàval egy minta tagositàst, mint 'svàjci modellt' sikerüljön megvalòsitani, akkor az első szòra készséggel mellém àlltak. Megalakítottuk a RALF-ot. (Regrouping of Agricultural Land and Forest) A projekt beindult. Remélem, hogy sikerül elnyernünk az Euròpa Tanàcs utàn az Euròpai Ùniò tàmogatàsàt is, ami màr a projekt kivitelezését teheti lehetővé. Lehetséges, hogy az én pàlyafutàsom 'köre' ennek a projektnek az elindítàsàval fog bezàrulni? Igy legalàbb a munkàmon keresztül fizikailag is visszatérek oda, ahovà évszàzadok gyökerei kötnek. Oda, ahonnan lélekben soha el nem szakadtam.

- *Mennyiben segített pályád alatt iskolai végzettséged, egyéni képességed; esetleg soproni öregdiák kapcsolataid és általában az adott lehetőségek kihasználása?* A kérdést olvasva egy pillanatra megàllottam. Mit is vàlaszolhatnék? Sokszor elmondom, hogy két foglalkozàshoz tartozò embereket tanítjàk meg a rövid, szabatos és logikus fogalmazásra. A jogàszt és a mérnököt. Èn ezért előtanulmànyaimnak szeretném betudni azt, hogy ha lehet akkor 10, de ha kell 3 percben is tudom ugyanazt a témàt ismertetni. (Például egy-egy felszólalás alkalmàval az ENSZ-ben.) Amint kopik a még hàtralévő éveim száma, ùgy nő a fontossàga az emberi kapcsolatoknak és nő az értéke minden fonàlnak, ami a múlthoz, így Sopronhoz is köt. Pontosan ezért, Sopronban szàmomra ma is Főiskola van és nem Nyugat-magyarországi Egyetem. Ott ma is 'jò szerencsét' köszöntéssel üdvözlök mindenkit. Tisztelettel és alkalomadtán egy adag megilletődéssel lépek be a főépület kapujàn. Talàn egy kis büntudattal is mert egyrészt 'hűtlen lettem' ahhoz a pàlyàhoz, amire egykoron Èdesapàm annyi szeretettel és gonddal készített fel, màsrészt mert a foglalkozàsomon belül 'semmire sem vittem'. Nem vittem, mert Èdesapàm mint tudomànyos kutatò a publikàciòk eredményei alapjàn értékelte a szakmai tevékenységet. Talàn még a 70-es évek derekàn, egyikén az utolsò talàlkozàsunkkor történt, hogy a Kárpátia vendéglőben megkérdezte: "mondd fiam, mit publikàltàl eddig?" Èrdeklődésére nem tudván érdemleges választ adni, Ö csak legyintett, s lakonikusan így vàlaszolt; "nem is lesz belőled soha komoly szakember". Milyen igaza volt!

- *Vannak-e kapcsolataid Magyarországgal s miben nyilvánulnak meg azok?* Az esztendőnek ma màr nagyobb részét - tavasztòl őszig - Magyarorszàgon töltjük. Budapesten van egy 'miként cinikusan mondani szoktam- kanadai mércével mérve' egy elsőosztàlyù hajòkabinnak megfelelő méretű öröklakàsunk és a Balaton északi partjàn részben a sajàt kezem munkàjàval épített hàzam. Elfoglaltsàgom is Magyarorszàghoz, no meg szàmtalan formàban a Kàrpàt-medence egészéhez köt. Ez az àllandò vàndorélet rendkivül sok energiát emészt fel. Időnkint felvetődik bennünk a kérdés, vajon meddig tudjuk még csinàlni ezt a 'kétlaki életet'? Két éve a dombtetőn àllò hàzamhoz minden koràbbi szakmai mércét félrelökve utat épittettem. Azòta a négykerék meghajtàsù terepjárómmal könnyedén felhajtok a 30%-os egyenemelkedőjű, dolomit zuzalék felszinű betonszalagon. Igy most màr nem kell minden egyes alkalommal a 144 lépcsőt megmàsznunk, hogy felérjünk a házhoz. A kertünk a zöldséget s a gyümölcsöt, a szőlő pedig a bort biztosítja.

- *Hogyan alakult családi életed* Családi életről, gyermekáldás örömeiről sajnos nincsen módomban beszámolni. Asszonyommal, Zsuzsannával már későn kerültünk össze. Egy azonban biztos. Ha az Ùr Isten megadta volna, hogy gyermekeim legyenek, akkor azokhoz kizárólagosan azon a nyelven szólottam volna, amelyiken egykoron imádkozni tanított az Èdesanyám.

- *Térj ki bármely más témára, amiről mondani szeretnél valamit.* Az olvasók között akad olyan is, akivel egyik vagy másik nyáron együtt jártuk a fekete legyek, a szùnyogok és időnként a darazsaktól hemzsegő csodálatos őserdőt. Az, hogy mi minden kellett ott a helytàllàshoz azt mindnyàjan tudjuk. Az egyik mozgatò erő ma is töretlenül, csak talàn még tudatosabban van meg bennem. Az egykori fizikai erő fogytàn, a jelenlegi feladatok sikeres elvégzéséhez màr más adottsàgok kellenek, amelyek ehhez a munkához elengedhetetlenül szükségesek. Nagyon sok feltétele van annak, hogy egy NGO a nemzetközi szervezetekben, konferenciákon hozzászólóként vagy előadóként a hivatásos diplomaták között eredményesen tudjon tevékenykedni. Az eredményes munkához nem elég a lelkesedés, az áldozatvállalás, adott esetben még a nyelvtudás is kevés. Több kell. Meg kell tudnunk nyerni azt az embert, akinél valamit el szeretnénk érni. Ehhez viszont nem csupán tárgyi tudásra, tapintatra, türelemre, hanem egy jó adag pszichológiai érzékre is szükség van. S ennek a munkának komoly anyagi vonzata is van. Mást ne mondjak többek között az öltözködés. Hosszú távon csak akkor tudunk eredményt elérni, ha kapcsolatrendszerünk olyan személyekből áll, akiknek a bizalmát élvezzük. Ennek pedig alapfeltétele, hogy a tőlünk származó információk aktuálisak legyenek, s megfeleljenek a valóságnak. Csak ezen alapszabályok betartásával lehet a nemzetközi diplomácia számára egy NGO hiteles, kiszámítható partner, s az adott ügy valós szószólója.

Rövid beszámoló Nyers Ferenc, volt III. éves hallgató pályájáról

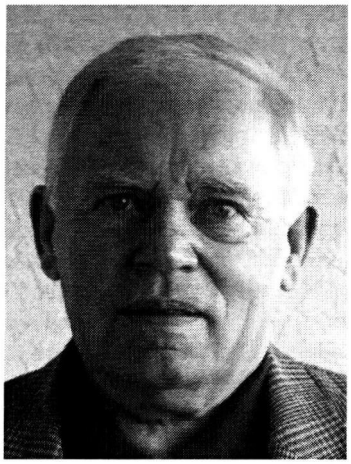

-Mikor vonultál vissza az aktiv foglalkozástól és mivel töltöd manapság napjaidat?
Az aktiv foglalkozástól 1997-ben vonultam vissza. De előtte a BC Erdészeti Minisztérium mérnöki osztályáról, 28 évi szolgálat után mentem nyugdijba. Nem lettem munka nélküli mert a következő nap már dolgoztam: házépitő lettem. Az első évben felépitettem az új házunkat. A következő évben egy soproni kollegával konzultációs munkákat vállaltunk. Az elején az egész évben, később egyre kevesebbet vállaltam, igy sokkal simább volt a visszavonulás, beilleszkedés a nyugdijas életbe. Jelenleg rendszeresen tenniszezem, kártyázom (tarokk, bridge),és a kondicionáló termet látogatom.
-Milyen munkakörökben s hol dolgoztál pályád alatt s mit tartasz karrieded 'zenit'-jének, ugy egyéni megelégedettségben mint általános érvényü eredményekben?
1957 nyarán négy évfolyam társammal 5 hónapig a Yukon tartományban földmérési munkát végeztünk, mint figurások, a nagy folyókon utaztunk és a lehetséges viztároló területeket mértünk fel. Nagyon szép helyeken jártam és sok kedves emlékkel tértem vissza Vancouverbe. 1959-ben diploma szerzés után rövid ideig fürész üzemben dolgoztam különböző beosztásban Horsefly, BC-ben. 196O-ban a BC Erdészeti Minisztérium mérnöki osztályán kaptam munkát. Az első évben útkitűzés és úttervezés volt a munkám. A következő évben a feltárási osztályra kerültem. Itt a részben félig feltárt és feltáralan területekről kellett terveket készitení. Alaposan kidolgozott jelentéseket kellett irni amelyekben benne foglaltatott többek között:a meglévő úthálozat, fa felhasználó üzemek, tervezett főútak, hidak ezek megépitési költségei és törlesztései, a fa legolcsobb szállitása a felhasználó üzemekbe. Közben egy évet töltöttem út és hídépitésen. Ismét visszakerültem a feltárási osztályra. Itt foglalkoztunk a belső területek feltárása mellett a fa földi és viziúton való szállításával és a nagy folyókon lejövő fahulladékok összeszedésével, mielőtt a tengerbe érne. Az 197O-s évek elején nagy probléma volt a partvidéki viziúton szállitott rönkök elvesztése. Az eveszett rönkök és fahulladékok sok balesetet okoztak a tengerparthoz közel közlekedő hajóknak. A fahulladékok kifogása csak pénz kérdése volt amit a Fraser folyón sikeresen megoldottunk. Egy és félévig tanulmányoztam és gyüjtöttem adatokat a fa különböző viziúton való szállitási módszereiről. Főleg a western hemlock volt a legnagyobb probléma, mert rövid ideig való vizben tárolás után nagy százaléka lesüllyed a tenger fenekére vagy a vizszintjén úszik. A félig elmerült rönkök előbb-utóbb a tengerpartra kerültek, ahonnan egy magas dagály ismét tovább szállitotta. Ezért szükség volt az elveszett rönkök mennyiségének a lecsökentésére. Hosszú tárgyalások után sikerült meggyőzni a partvidéki erdészeti vállalatokat, hogy a rönkök vizszállitási módszerein javasolt változásokat minélelőbb alkalmazzák Munkám alatt sikerült bejárni és élvezni Brithish Columbia változatos földrajzi világát, a Sziklás-hegység óriási szirt-vonulataitól a Csendes oceán partjáig, a 49 paralleltől Yukonig, amelyet minden túlzás nélkül a világ legszebb tájai közé sorulhatunk.
-Mennyiben segitett pályád alatt iskolai végzettséged.
Az állásom megszerzéséhez nyilván a Diploma volt az alap de a megtartásához a szorgalmas és jól elvégzett munka kellett.
-Vannak-e kapcsolataid Magyarországgal smiben nyilvánulnak meg azok?
Magyarországi kapcsolataim főleg családi vonatkozásuak. 1956 után először 1965-ben voltam Magyarországon. Az elkövetkezendő években gyakran látogattunk haza, célunk a gyerekeink megismertetése a nagyszülőkkel, Magyarországgal és a szoros családi kapcsolat kiépitése az otthon élő rokonsággal.
-Hogyan alakult családi életed- házasodás, gyerekek érkezése, nevelése, tanitatása?
Az 1965 évi magyarországi látogatásom idején ismertem meg jövendő feleségemet, Rónay Katit, évfolyamtársam hugát, akivel 1966-ban házaságot kötöttem. Két gyermekünk született, Christina (1968) és Péter (1970). Lányunk a victoriai egyetemen szerzett két diplomát (BA és BSc),.fiúnk pediga ugyan csak a victoriai egyetemen szerzett két diplomát (BA és MA), majd a York Egyetemen (Toronto) PhD fokozatot, majd a Toronto Egyetemen 'Post- Doctoral Fellow' volt.
-Van-e magyarságtudata gyerekeidnek, érdeklödnek-e magyar vonatkozású dolgok iránt, beszélnek-e magyarul?
A családi körben a magyar nyelv használata volt az elsődleges szempont. Ennek eredménye, hogy mind a ketten beszélnek magyarul. Christina négy évig dolgozott Budapesten mint consultant a Kereskedelmi és Hitel Banknak, ahol jó hasznát vette és növelte a magyar nyelv hasznalatát.
-Hányan vannak 'utódaid', merre szorodtak, mivel foglalkoznak?
Christna Budapesten ismerkedett meg angol férjével. Christina Amsterdanban kapot munkát az ABN AMRO banknál mint vice-president ahová férje is követte, itt éveking dolgoztak. Jelenleg Angliában él és neveli két gyerekét: Lucas (4) és Christian (2). Péter Torontoban él és a McMaster Egyetemen tanit. Ez év agusztusában várják első gyereküket.
Mi feleségemmel, Victoriában éljük a nyugdijasok nyugott életét, amit unokáink látogatásával teszünk szineséb é.

Beszélgetés Kapuszta József, volt IV. éves hallgatóval

-Mikor vonultál vissza az aktiv foglalkozastól és mivel töltöd rnanapság napjaidat? 1988-ban hátgerinc sérv okozta fájdalmaim fokozódásával időszerűnek találtam és megragadtam az adott lehetőséget korai nyugalomba vonulásra, 28 éves szolgálat után a British Columbia tartomány Útépitési Osztályának, Útburkolási Részlegétől. Munkáséveim legtöbbjét a tartomány három Körzetében, mint 'Paving Project Supervisor' - Nelson város központtal - töltöttem le. Nelson-i családi házunkat rövidesen eladtuk és egy másikat vettünk Aldergrove, BC-ban. Új házunk és a telek sok munkát igényelt ahhoz, hogy otthonná változtassuk. A sok munkara való kilátás nagyban (a gazdaságosság figyelembevételével) hozzájárult ahhoz, hogy ezt a helyet és házat választottuk ki megvételre. Én szeretek barkácsolni, vagy semmiből várat épiteni. Ez a munkálkodás szerencsésen átvezetett a rendszeres mindennapi munka kötelezettségekből a lassúbb, nyugalmazottak életmódjába. Vágytam erre az életmódra, de azért mégis elvállaltam néhány konzultációs munkát régi munkaadómtól és néhány privát útépitő vállalattól. Végül is 1993-ban teljessen visszaléptem minden, a volt szakmámra vonatkozó munkálkodástól. Mindig szerettem bútorokat tervezni és épiteni. Ezért egy, erre a munkára alkalmas műhelyt is épitettem, egybekötve egy üvegházzal, mert szeretek kertészkedni is. Nem volt és ma sincs időm unatkozásra mert a ház körül mindig van elegendő tennivaló olyannyira, hogy bélyeggyűjtési hobbymra alig találok időt. Esténként, otthonunkban a televizó és az Internet tölti be kulturális igényeinket. Mi nem sokat utazunk és általában tartózkodunk a szélesebbkőrű társadalmi élettől

-Milyen munkakörökben s hol dolgoztál pályád alatt s mit tartasz karriered 'zenit'-jének, úgy egyéni megelégedettségben mint általános érvényű eredményekben? Az egyetem befejezése után sok volt iskolatársammal együtt a Forestal vállalatnál erdőbecslési és terep térképezési munkával voltam foglalkoztatva. Innen 1959 év decemberében elbocsájtottak. Rögtön állast kaptam egy konzervgyárban, ahol korábban, mint diák már végeztem nyári munkát. Ekkor pályáztam meg egy segédmérnöki állast a BC Utak MIniszteriumának Útépitészeti Osztályán, ahová. 1960 március végén felvettek és beosztottak laboratoriumi aszisztensnek az Útbukolási Részlegnél. Munkaköröm kezdetben főleg az útburkolathoz használt alapanyagok minőségi és felhasználhatósági lehetőségeinek megállapitásából állt. Később az útburkolat tervezését, az alapanyagok keverési arányainak megállapitását, valamint az útburkolat beépitése után vett mintapéldányok minőségi vizsgálatait végeztem. BC kormánya nagyméretű útépítési programot kezdett az 1960-as években. A program gyakorlati kivitelezéséhez újjá szervezték az Útépítészeti Osztályt és öt körzetet alapitottak.Ebben az idõszakban kezdték el az útburkoláshoz használt alapanyagok tudományos kivizsgálását, valamint azok szakszerű gyakorlati alkalmazásának módszereit is. 1963-ban kineveztek a harmadik körzeti laboratórium vezetőjévé. Itt kisérleteztem a különbözö aszfalt tipusok kémiai összetételének behatásával, a velük készitett útburkolatok hő és fagyálló képességeinek, valamint azok szilárdsági viszonyainak alakulásával. A 3.körzeti laboratórium vezetõjeként az is feladataim közé tartozott, hogy a laboratórimban tervezett útburkolat tipusok, anyagok, tervezési módszerek eredményeinek gyakorlati kivitelezését ellenőrizzem, valamint az így szerzett tapasztalatokról beszámolókat készitsek. Ugyanakkor hozzájárultam ahhoz a szervezeti munkához is - a tartmányon belül - ami az útburkolatok tervezési módszereinek szabványositásához vezetett minden Regióban. Szaktudásomat konferenciákon és tanulmányi utakon való résztvéttellel állandóan bővítettem, majd az igy szerzett tapasztalatokat szeminárium formájában átadtam az Útépitési Osztály más alkalmazottainak is. A laboratóriumban végzett munkálkodás mellett egyre gyakrabban helyettesitetem a külső munkákat vezető mérnököt. Ennek következményeként kineveztek engem is 'Resident Engineer'-nek 1966-ban. Ettől kezdve kettős felelősséget láttam el 1973-ig. 1969-ben a 'Resident Engineer' megnevezést átváltoztatták 'Paving Project Supervisor'-rá mert ez jobban leirta a külső munkák lényegét. Pályafutásom éveinek során, feletteseim, legtöbbször engem neveztek ki olyan munkák vezetésére, melyeken új alapanyagokat, új útépitési gépeket vagy módszereket használtunk első alkalommal a tartományban. Például, 1970-ben az akkori leghosszabb (53 km-$1,300 000 értékű) útburkolási munkálatok vezetésével biztak meg. Itt használtunk először 'vibrációs út-hengereket' az aszfalt burkolat szilárdsági optimumának minnél korábbi eléréséhez. Ugyancsak vezettem gumirozott, kénezett, plasztik szőnyeggel felerősitett, aszbesztoszos és polymérozott bitumen keverékek nagyméretű, de cask kisérleti alkalmazásainak munkálatait. Erre nagyon büszke voltam, mert ez a vezetőség bennem és tudásomban való bizalmát jelezte. 1986-ban dolgoztam Váradi Béla, volt évfolyamtársammal, egy ötven km hosszú szakasz burkolatának 'hideg rendszerű' felújitásán. Ott újfajta marógópeket használtunk és próbálkoztunk különböző kémiai anyagok segitségével visszaállitani az úburkolat eredeti tulajdonságait. Munkánk, öt évi használat után végzett vizsgálatok alapján, 91%-os eredménnyességet mutatatott.

-Mennyiben segitett pályád alatt iskolai végzettséged, egyéni képességed? Iskolai végzettségem nélkül nem valószinű, hogy állást kaptam volna, de azt tudom e nélkül nem haladtam volna előre munkahelyemen. Munkámat nagyon szerettem, főleg nagy változatossága miatt. Nagyon sokat használtam a kémiában , út-vasút, sőt a kötélpályák tervezésében szerzett ismerettségemet (kavicsbánya termékeinek szállitása). A földméréstani (út és csatorna hálózatok kitűzése), fizikai és matematikai, valamint statisztika tanulmányaim alatt szerzett tudás nélkülözhetettlen volt munkámban. Biológiai és növénytani tanulmányaimat is hasznositani tudtam az utak mellé épitett pihenőhelyek valamint az útmenti parkositási munkálatok és azok tervezése során. Ezért örök hálával tartozom minden tanáromnak - nevüket felsorolni hosszadalmas volna - akik tudásukat átadták nekem. Munkám során dolgoztam I.,II., és III. rendű utak valamint városi utcák, repülőterek, és erdei utakhoz hasonló bányafeltáró utakon is. Feladatom volt a munkákat végzők (normálisan 8-12 fő, de esetenként 25-30), általában egyetemi diákok a nyári szezonban, elszálasolásnak, szállitásának és gyakran élelmezésének megszervezése is. Igy nagyban segitett nekem a 'Soproni szellemiség'-en keresztül szerzett emberségtudat és baráti segitőkészség, amikor a különböző embertipusok problémáinak kezelésére volt szükség. Ebből ered, hogy volt munkatársaim még

ma is, hosszú évek után, azt mondják én voltam a legjobb 'főnök' akinek vezetése alatt valamikor is dolgoztak.
-Vannak-e kapcsolataid Magyarországga? Valamennyi rokonom és hozzátartozóm Magyarországon él. Újabban az Interneten keresztül tartok közvetlen kapcsolatot a rokonságon belül a fiatalabb generációval. Sajnos kortársaim és saját rokonaim közül már sokan nem élnek. Örömmel újságolhatom, hogy az utóbbi két évben újra kapcsolatott teremtettem jónéhány Sopronban végzett évfolyamtársammal, a komunikációs módszerek különböző formáinak felhasználásával.
-Hogyan alakult családi életed? Gondolatban vissza kell térnem Sopronba, ahol 1955 februárjában megismerkedtem Marikával. 1956. november 4 eseményei után én Ausztriában kötöttem ki. Miután meggyőződtem a kanadai bevándorlás lehetőségéről, azt tudattam Marikával, aki elhatározta, hogy szeretne hozzám kapcsolódni és új életet kezdeni együtt Kanadában. Elhatározását tett követte és követett engem Ausztriába, ahol december 20.-án újra találkoztunk a Salzburg-i menekült táborban. Néhány napos aggódás után kaptuk a hirt, hogy Marika is kapott vizumot Kanadába, a soproni egyetemi csoport tagjaként. Mi is átestünk a tengeri utázás kalandjain és az emmigracóval járó kezdeti izgalmakon. Ekkor határoztuk el, hogy a legelső alkalommal házasságra fogunk lépni. Erre az emlékezetes napra 1957.március 16.án került sor, amikor másik két pár is fogadott hűséget egymásnak a Powell River-i katolikus templomban. Tudomásom szerint évfolyamomról én voltam az első személy aki házasságot kötött. A Powell River-i táborban a hármas házasság volt az amikor mindenki elfelejtette problémáit és kezdett bizalommal nézni kanadai jövőnk elé. Azon a napon, elbeszélésekből tudom, hogy évfolyamtársaim, soproni diákok módjára átmulatták az egész éjtszakát! Nászutunk viszonylag rövid volt mert nekem már április 3-án munkába kellett állnom egy fakitermelési telepen Half Moon Bay-ben mint 'chokerman'. Ez a munka volt életemnek egyik legnehezebb és leveszélyesebb időszaka. Nagyon boldogok voltunk amikor 1957. szeptemberében Vancouverben, egy UBC közeli albérleti pince-lakásba költözhettünk. Amg én egyetemre jártam, Marika háztakaritási munkákat vállalt. Az a pince lakás volt otthonunk 1961 áprilisának kezdetéig. Mint fiatal házaspár, azt a lakást saját otthonunknak tekintettük és sok szép emlék kötött hozzá. Itt laktunk amikor az egyetemet befejeztem, amikor első autónkat megvettük és innen jártam dolgozni a konzervgyárba, majd később az útépitési laboratóriumba. 1961 tavaszi hónapjaival kezdődött együttlétünk legmozgalmassab időszaka. Átlagossan két hónaponként kellett költöznünk újabb és újabb munkahelyekre. A tartomány minden tájával megismerkedtünk. Akkor még könnyen mozogtunk, mert minden földi tulajdonunkat be tudtuk pakolni az '56-os Chevrolet autónkba. A téli időszak beálltával visszatértünk Vancouverbe és alig telepedtünk le egy Burnaby motelba , amikor két napra első gyermekünk Anita megszületett december 22-én. Két évvel később Nelsonba helyeztek, ahol Kathy lányunk született 1964. január 29.-én. Marika és újszülöttünk még a kórházban voltak, amikor két éves kis lányom segitségével vettünk egy házat Nelsonban, amiben azután 24 évig laktunk. A gyerekek itt jártak iskolába majd innen mentek Vancouverbe egyetemi tanulmányaikra. Anita gépészmérnöki diplomát szerzett, mig Kathy fogász-higiénikus lett. A kanadai élet nehézségei és a szerény körülmények között átélt gyermekéveink teljes megértést és egymás iránti megbecsülést, szeretetet hoztak számunkra. Már 51 éve ismerjük egymást és 49 éve élünk házaséletet. Nem is tudom életemet elképzelni Marika nélkül!
-Van-e magyarságtudata gyermekeidnek? Gyermekeink minden vonatkozásban beteljesitették szülői kivánságainkat, egy dolog kivételével - a mi hanyagságunkból eredően - hogy nem tudták megtartani magyar nyelvtudásukat. Nem volt kapcsolatunk magyar nyelvű családokkal, ahol a házon kivül is gyakorolhatták volna a magyar nyelvet. Az iskolában és barátnőikkel mindig angolul beszéltek, és lassan-lassan elfeledték azt is amit tudtak. Mire irásra és olvasásra tanithattuk volna őket, akkorra már elvesztették buzgalmukat és mi nem akartuk őket kényszeriteni tanulásra. Sajnos ma már kölcsönösen sajnáljuk, hogy nem voltunk elég szigorúak hozzájuk a nyelvtanulással kapcsolatban.
Hányan vannak 'utódaid' merre szóródtak, mivel foglalkoznak? Gyermekeink 18 és 17 éves házasságaikból öt unokával ajándékoztak meg bennünket. Anitánál egy leány és egy fiú, mig Kathy lányunknál három fiú gyermek van. Anita Richmondban, Kathy pedig Cloverdale-ben lakik. Rendszerint kétszer vagy háromszor jön össze a család havonta. Az unokák atlétikai, hockey és lacrosse programokban vesznek részt az iskolában és iskolán kivül is
-Befejező gondolatok. Annak ellenére, hogy a nyelvtudás hiányossága késleltette előrehaladásomat pályafutásom kezdetén, valamint az a tény, hogy sok időt kellett töltenem távol a családtól, mégis nagy megelégedetséggel gondolok vissza életutam eddig bejárt éveire. Nehéz szavakba leirni azokat az érzelmeket, melyek munkásságom eredményességére vallottak. Sok esetben előfordult, hogy a község vagy kisváros vezetői köszönetként gála esteket renedeztek tiszteletünkre, amikor befejeztük helyi főutcájuk vizelevezető csatornázását, járdáik megvilágitását vagy néhány esetben teniszpályájuk épitését. Eddigi életemre és pályfutásomra visszatekintve, nagyon szerencsés embernek érzem magamat. Ennek a szerencsének nagy részét szüleim godos nevelésének, a Soproni Erdőmérnöki Főiskolának, a UBC-nek és Kanadának, valamint kedves feleségemnek, Marikának köszönhetem. Ugyancsak köszönetet kell mondanom mindazoknak, akik segitőkészségükkel simitották életem nem kissé göröngyös útjait. Itt elsősorban Roller Kálmán, Tuskó Ferenc, Adamovics László és más tanáraimra gondolok, de nem feledkezem meg volt diáktársaimról sem, akik úgy itt Kanadában mint annak idején Sopronban is segitettek életcéljaim elérésében.

Bajzák Dénes, volt V. éves hallgató beszámolója munkásságáról

Nem szeretem az 'ujságirói' stilust igy csak rövidebben számolok be a munkásságomról a kérdések válaszolása helyett. 1960-ban hagytam el Vancouver-t. Kaptam egy 'nyári' állást Newfoundland-ban a Federális Erdészeti Kutató Intézet newfoundlandi részlegében. A nyár végén ajánlottak egy állandó állást s igy maradtam St. John's-ban. 1962-ben megnősültem s rögtön utánna elmentünk Syracuse-ba, a New York State College of Forestry egyetemre, továbbtanulni a PhD.diplomáért. 1966-ban befejeztem a tanulást Syracuse-ban a disszertáció megvédésével. Visszatértünk Newfoundland-ba, mert megint kaptam állást a federalis Department of Forestry St. John's-i kutató intézetében. Ekkor a newfoundlandi 'forest inventory and land classification' (ARDA) programban voltam szakmai tanácsadó a tartományi kormány erdészeti osztályánál. A munka befejezésével átmentem az itteni egyetemhez (Memorial University of Newfoundland). Tanitottam erdészeti és alapvető mérnöki tárgyakat az egyetem 'Faculty of Engineering and Applied Science' részlegén. Tizenegy évig tanszékvezető tanára voltam a 'Pre-Forestry' programnak. Innen vonultam vissza 1999 öszén, de nem hagytam abba a tanitást és minden őszi szemeszterben (az ideiben is) tanitottam a 'geomatics' tantárgyat a kultúrmérnöki kar diákjainak. Lehet hogy, jövőre abba hagyom a tanitást.

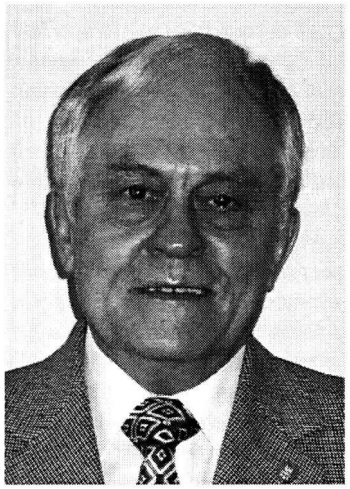

A federális kutató intézetben a különböző erdőtípusok jellemző adatainak beszerzésével és kiértékelésével kezdtem pályafutásomat, majd az ARDA program keretén belül 'ecological land classification'-nal folytattam. Az egyetemen a tanitás mellett konzultációval és kutató munkákkal is foglalkoztam. Tanulmányoztam a Churchill Falls-i vízierőmű épitésével kapcsolatos víztárolók elárasztásának hatását a környezetre (ez a munka még most is folyamatban van), a tengeri jégmezők térképezését, vadlibák és kacsák komputerral való számbavételét légifényképezés segítségével, etc. E mellett részt vettem az itteni erdőrendezési tervek készitésében. Ezen munkám és a hosszú lejáratú erdészeti kutatási tevékenységemért kaptam meg a Canadian Institute of Forestry 'Tree life award' kitüntetést (lásd a Kapocs 39.számát). Még most is folytatok kutató munkát, ami kiterjed az 'ecological land classification' területére és a hó elolvadásából keletkező vizmennyiség meghatározására radar segitségével. Voltam 'expert witness' birósági tárgyalásokon. Tartottam előadást kétszer 'A Magyarok Szerepe a Világ Természettudományos és Műszki Haladásában' cimű értekezleteken Budapesten. Egy ideig tartottam kapcsolatot a Magyar Földrajzi Kutató Intézet egyik tudományos alkalmazottjával. Ezen intézet kiadta az általam magyar nyelven írt kezikönyvet 'A Távérzekelés alapjai' címmel. Tagja vagyok a Newfoundland-i mérnöki egyesületnek, az American Society of Photogrammetry and Remote Sensing-nek , a Canadian Remote Sensing Society-nek, és a Canadian Institute of Forestry-nek.

Feleségem újfoundlandi (ezért is élünk most Newfoundland-ban). Fiunk ügyvéd (corporate lawyer) a Qatar-i Állami Olaj Vállalatnál, és leányunk pedig nőgyógyász szakorvos az USA North Carolina államában. Bár a fiunk nős, unokánk eddig nincs. Rendszeresen járunk Magyarországra rokonok és barátok látogatására. Leányunk töltött egy hónapi kötelező szak-szolgálatot a budapesti szívgyógyászati intézetben mielőtt végzett az orvosi egyetemen. Gyerekeink ismerik a magyar rokonokat, főleg unokatestvérekkel tarják a kapcsolatot. Néha rokonok is meglátogatnak bennünket itt Newfoundland-ban. Háromszor részt vettem a soproni évfolyamtársaink öt évenként tartott összejövetelén. Sajnos nagyon ritkán járunk Vancouver felé mert általában, ha tudunk utazni, akkor inkább az USA-ba vagy Európaba megyünk. Meg szoktam látogatni Nagy József volt évfolyam társamat Németországban. Érintkezek e-mail-en keresztül volt soproni diákokkal és minden karácsonyi üdvözlettel rövid beszámolót küldök helyzetünkről."

The Godfather of Soccer. How a Hungarian immigrant began a soccer revolution in Fort Collins, Colorado

Under the above title, journalist Greg Campbell wrote a lengthy article on József Bódig's role in the establishment of the game of soccer in his adopted hometown. The article appeared in the 'Fort Collins Weekly 'on February 15, 2006. The following are excerpts from that article and from a compilation of Joe Bódig's personal recollections

"It's not likely that the name Jozsef Bodig is sitting on the tip of the tongue of many soccer moms in Fort Collins. But the truth is that without Bodig-a mildly-framed 72-year-old Hungarian immigrant with an Arnold Schwarzenegger accent and thick wire-brush eyebrows-there might not be any soccer moms in Fort Collins...No knuckle-crushing handshake, no bravado thrown about in an attempt to hang on to the glory days of his youth. Not even the seeds of his love for the sport portend any particular greaness....Bodig says he picked up the game on the streets of his hometown in Hungary with neighborhood boys...No one had money for a soccer ball, so they kicked around a giant knot of pantyhose. But ball or no ball, Bodig-like millions of other kids since-quickly fell in love with the game...More than due to his skill-in fact, he says he wasn't a good enough player to get on a sanctioned team in college-Bodig's deep influence in developing organized soccer in Colorado has to do with the simplest of motives:.."Playing soccer is fun" he says with trademark simplicity.

When Bodig arrived in Fort Collins in1963 to take a job on the Colorado State University (CSU) faculty teaching wood science, soccer had just been demoted to a 'club sport' from its prestige as an 'NCAA sport'. The school cited budget issues in eliminating the program, a problem that would rear its head for the next several decades and serve to keep the university's soccer players from enjoying the same sort of athletic prestige as their colleagues who play football or baseball.

Bodig quickly sought out the club team and because of his knowledge of rules and regulations was convinced to volunteer as assistant coach. It wasn't long before the head coach retired and he was offered the position. He accepted readily, but the job was not nearly as glamorous as the title implied. Yes, he ran the practices and advised the players, but he also washed their uniforms, tracked down equipment, scheduled games with other clubs, marked the chalk lines on the field and put up and took down the goal nets. This sort of unsung toil became a hallmark of Bodig's coaching style...in fact, he didn't even call himself a coach; he preferred 'program coordinator' The players, he says, largely coached themselves. That's notable because most of CSU's players came from local high schools that had no soccer programs. "The kids were almost learning as we went along," Bodig says. "The players set the practices" based on what they felt they needed to work on the most. Because they set their own goals, Bodig says they worked harder and had more enthusiasm. The team steadily improved; in fact, the biggest frustration for the players was that they often knew the rules better than the volunteer referees who showed up to run the games. Under Bodig's tutelage, the CSU team began making a name for itself, regularly beating teams from Regis University, Metro State, the Colorado School of Mines, the University of Northern Colorado and others in the region. Soon,

out-of-state NCAA soccer programs took note of the 'club team' from Fort Collins that was racking up win after win, and CSU took to the road for exhibition games against ranked NCAA teams. They won so often that some refused to play them again."
Because of the lack of funds and NCAA sport status, the team had to fend for itself on these out of state trips. Bodig recalls: "The major soccer season was in the fall. However, we also played a shorter schedule in the spring and incorporated longer trips during some of the spring breaks. *During fall weekends* we usually traveled to Utah...*to play* Utah State and Brigham Young U.(BYU). Once we also played the U.of Utah and we won. ... (W)e *usually* took off Friday afternoon, driving all night. Played a game on Saturday morning, another game *on* Saturday afternoon and *a* third game on Sunday morning. We had to schedule the games so we played BYU on Saturdays. Then, we packed up after the last game and drove home. Usually we arrived home early Monday morning...Trips to Utah *were* a mixed blessing. At Utah State, where we usually won, they used local non-certified referees who did not know well the NCAA rules of the game. This situation caused us lots of frustration...BYU had a good team with a paid coach. They regularly played a tough schedule, usually against West Coast teams. We measured our own ability by how well we played against *them*. There the referees were good, but sometimes biased in favor of the home team. We won about a third of the games against BYU. On one of these trips, we got two CSU vans and headed to Utah. The CSU student government and our membership fee covered the cost of the trips. Some of the players had special licenses to drive vans. At Steamboat Springs we filled up with gas and agreed to meet with the other van at Craig. At Craig we waited for a while, but the other van did not show up. At that time we had no cell phones, so we could not reach the other van. I called the state patrol and the patrol told me that they were looking for me because the other *van* collided with a cement mixer. Luckily, no one was injured...The damaged van could not be driven and we had to find an alternate way for transportation. There were no 'rent-a-car' available in Craig or in Steamboat Springs. I called my wife Verna and asked her to meet us in Steamboat Springs with our station wagon. We...decided to travel to Utah in one van. We had 16 players plus a coach. So I decided to stay behind with five players. We packed eleven players and their gears into an eight seat van and sent them on the way to Utah. With all the delays, our team arrived at Utah State an hour before the game. They were dead tired, but won. Then, the team headed down to BYU to play a second game in that afternoon. At BYU the game was tied until our goalie was shoved into the goal post and broke his shoulder.... we lost that game by one goal.
I remember that we took several longer trips during spring breaks. We went to Arizona State University (ASU) tournaments twice and to California once. The first time we went to ASU we actually flew. We could afford the cost because in the previous fall, we assisted the Fort Collins youth soccer program and we got paid. From the proceeds we bought new uniforms, extra soccer balls and still had enough money to fly. We played very well at the ASU tournaments; loosing only to the U.of Texas at El Paso at the championship games. The majority of the UTEP players were from Mexico and they played very rough. Income from the city program dried up because the city switched to volunteer coaches and referees. Thus, the second time we had to drive; quite an exhausting trip, to Tempe. We also drove once to Albuquerque to participate in a University of New Mexico tournament. We did not do well there, winning only one game. At one spring break we took a special trip to California. *On the way* we beat the University of Nevada at Las Vegas team. Because we had a game next day at the University of Riverside in California, we agreed that the team will depart Las Vegas by 10 PM *but one of the vans did not leave until after midnight*. Needless to say the team paid the price for their late start by loosing the next two games. On this trip we ended up with two wins and two losses. We stayed in a rundown hotel in Los Angeles where the players could afford a room. About six of them packed into each room, most of them sleeping on the floor. In 1975 we even played a game against UBC, which we lost three to one"
Throughout the 1960s and 1970s, soccer took hold in some Colorado school districts and many graduates chose to enroll at CSU because of the team's reputation, something more commonly the case with NCAA sports. In fact, one player, Gregg Knoll, with the chance to play basketball for a number of colleges...turned it down to go to CSU. The move was academic, but the chance to play soccer also figured into the decision, he says. Knoll credits Bodig with not only creating a competitive team, but also with making it fun. "He was very enthusiastic about the game," says Knoll, who went on to coach soccer at Rocky Mountain High School for 15 years. "He was very positive with the athletes. He also had a style that kind of let you use the talents and abilities that you had without forcing you to fit into his system. He worked around the athletes." Such a method paid off. Year after year, the level of skill and competition among the teams grew and the CSU team began attracting quite a crowd for its games, Bodig says. The interest sparked among the business community too, as many paid to print the team's schedules and game programs. "The CSU team was the only soccer program in Fort Collins," he says. "People attending the games started to show some interest."
In the early 1970s, interest among parents and kids was high enough for the city to start a boys and girls soccer league for kids in grades 4-6. "The city got overwhelmed," remembers Bodig with a smile. Rec officials thought they might sign up 50 or 60 kids—the number of applicants turned out to be 10 times that estimate. "Five hundred to 600 kids wanted to play," he says. "The city had no facilities." And no coaches or referees. The city turned to Bodig for help and he assigned half his CSU team to act as coaches and the other half to act as refs. It worked out well for everyone-little kids were getting top-notch instructions and the CSU team was earning a little money for travel expenses and uniforms". *The reluctance of the city to pay for an expanding program* "led to the creation of the Fort Collins Soccer Club, which was organized by Bodig and others, among them financial adviser Bob Seymour, a referee who was later president of the club. The club eventually became the largest private recreational organization in Fort Collins and it seems to do nothing but grow year after year. In fact, in 1991, the club initiated a move to buy and develop its own private soccer complex, a project north of town that's still under development. What drives soccer s popularity is the same thing that Bodig learned so long ago in Hungary. "I think it's just fun when you get right down to it," says the clubs *current* executive director. "It's an easy sport to be involved with at a very young age, and there's not a tremendous amount of hand/eye coordination that something like baseball might require. When kids start very young they tend to stick with it." Despite an unprecedented number of teams playing twice a year-leagues were formed for elementary school kids, men and women, and competitive players through the Arsenal teams-it still didn't slake the community's thirst for soccer. The next push was to institute programs in Poudre School District's high schools, as they Rschool boys and girls varsity programs. Bodig s confidence in Fort Collins players was well founded and quickly proved accurate. ocky Mountain High School hired Knoll, Bodig s player from the 1960s, to start its program in 1984. The school's team ranked first in the state only three years later, "and we've

had one of the top teams in the state from one of the schools ever since," Knoll says. For many high school players, soccer has been more than just a fun way to exercise and play a sport; it's also been an opportunity to advance their academic careers. Knoll says Fort Collins players began scoring soccer scholarships as early as the mid-80s, a number that increased steadily. Just two weeks ago, the 'Coloradoan' published an article noting that of the 25 Fort Collins high schoolers who recently signed letters of intent to play college sports, 13 of them were soccer players. Knoll says that six to 10 players from Rocky Mountain High School alone will probably sign up for college soccer in the coming year. He credits Fort Collins' thriving soccer culture for making these athletes eligible to move beyond high school competition. "They've developed to the point in Fort Collins where, by the time they come into the high school program, they're at a level where they can compete very well for those scholarships", he says.

Ironic then that with soccer being so popular in Fort Collins, none of its star players can choose to compete at the varsity level at CSU. The university still has no NCAA-level soccer program. In 2003, Bodig had personally appealed to the athletic director McGraw to add soccer on behalf of players and parents who wanted the chance to compete at CSU. The Fort Collins Soccer Club pledged its support...and even offered its private 50-acre multi-field complex north of town for the team to practice. Bodig says he was turned down flat, on the basis of funding. "I kept pushing every chance I had, but I didn't have enough power," he says. "Every time there was a push, there was a budget problem."

But for someone whose life has revolved not around the competitive nature of the sport he helped usher into prominence in Fort Collins, but in its simple enjoyment, Bodig is happy to spend his retirement on the sidelines. By happy coincidence, Bodig's house backs to Miramont Park in southeast Fort Collins. During soccer season he has to go no further than his back porch for a front-row seat to the sport he's dedicated much of his life to. One gets the sense that he's just as happy watching a new generation of soccer players learn to kick a ball back and forth as he would be watching an NCAA Rams soccer game. "I can't help but notice in the older kids how tremendous their skill is," he says, "and I really enjoy watching the little kids." And does he feel a sense of pride knowing that he was a driving force behind much of the infrastructure allowing those kids to play at all? Bodig smiles and waves off the compliment. "No, no. That's too selfish to say," he says. Just being able to watch the games, he says, is "tremendously satisfying."

A N E K D Ó T Á I N K

Powell Riveri napok

1957 tavaszán Powell Riverben vártuk életünk további kiboonta-kozását, azaz nyári munkát. Ha jól emlékszem hetente voltak táncok a 'nagy teremben', ahol megjelent - női részről Powell River 'krémje', azaz azon hajadonok akiknek nem volt legénye. Igy aztán mi vígan csörögtünk. Csak egy dalia nem táncolt,:Jandó Tibor. Kérdésemre "Pöfi te miért nem táncolsz?", klasszikus válasza a "Mert az meddő párzás" volt. Azóta megváltozhatott a véleménye, mert láttam táncolni!

□

Ugyancsak Powell Riverben történt TV nézés közben. Bordulák Zoltán, Jablánczy Editke, jómagam és még gondolom mások is valami műsort néztünk. Már nem emlékszem, hogy mi is volt az előzménye, de Zoltán odafordult Editkéhez mondván "Tudja Editke mi lelki rokonok vagyunk". Editke megütközve nézett Zoltánra és csak ennyit mondott "Maga hülye Bordulák." "Na mit mondtam, látja!" - így a Zoltán. Rég idő volt, szép idő volt - többé-kevésbé, és már majdnem 50 éve, hogy elmúlt. *(Báthy István, Class of '61)*

Változások

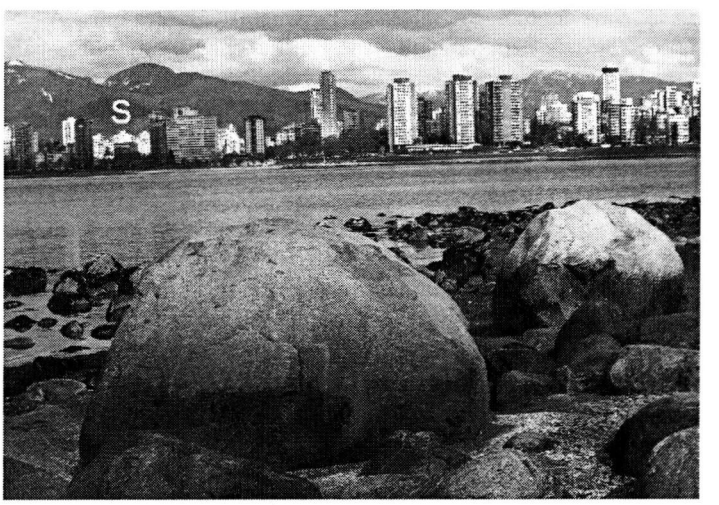

Hogy mennyit változott Vancouver itt létünk alatt? A baloldali kép 1958 tavaszán, a jobboldali pedig 2006 tavaszán készült. Hasonlitsuk össze a hétteret, (a West End a Kitsilano Beach felöl). A Sylvia Hotel (az álló alak könyökénél) a legmagasabb épület volt 1958-ban, 2006-ban,már alig található a magas épületek között (lásd az S betű alatt). A képen láthatók még meg vannak (balról: Rétfalvi L, Fodor Á, Rikly O, Székessy B, Herczeg E, Tormássi E és Ocskó I. A fotós Fodor Gy.)

Játék a bölénnyel

1967 nyarán egy élettér-felhasználási projekten dolgoztam az Elk Island Nemzeti Parkban, Edmonton, AB-tól talán 45 km-re keletre. A kb. 200 km^2 terültű park egyedülálló Kanada népes és változatos Nemzeti Parkjai között annyiban, hogy magas (2.2m) drótkeritéssel van körölvéve. A kerités eredetileg a veszélyeztetett szarvas és jávorszarvas állományokat volt hivatott védeni a környékbeli korlátozatlan vadászok ellen, de idővel, a mezőgazda-ság terjedésével, a vad állományok életterét is sikeresen mentette át a jelenbe. A két nagy szarvas féleség mellett a 'mule' őz is szép számban jelen van és még a 'fehérfarkú' őz is előfor-dul. Viszont a legnagyobb testű növényevő a parkban a később betelepitett és szépen elszaporodott bölény volt. A projekt, amin dolgoztam, a nagyszámú vad hatását próbálta kimutatni a park növényzetének változására, a legelő állatoktól korábban elzárt 'exclosure'-okon (30x30 m, magas drótkeritéssel körülvett terület) belül történő 'legelésmentes' növényzet kialakuláshoz hasonlitva. Az 'exclosure'-ok a park területén 'random' módon voltak választva s megközelitésük, időnkénti felmérések végett, a járművet a járha-tó utakon hagyva, inkább lábon történt. Ilyenkor gyakran felötlött bennem a helyzet érdekessége, hogy az igen nagyszámú patás állat jelenléte ellenére, milyen ritkán találkoztunk szarvassal, jávorszarvassal, őzzel. Bölénnyel viszont gyakran, de azokat majd úgy kezeltük mint tenyésztett állatokat s az utakon és ösvényeken való járkálásaink során inkább arra kellett figyelnünk, hogy bele ne lépjünk az általuk visszahagyott 'lepényekbe'. Közeledtünkre azok is korán kitértek az utunkból, éreztetve bennünk a hamis hitet az 'ember felsőbbségéről'.

Na, nem mindegyik s nem mindenkor! Egy alkalommal, autómat jól hátrahagyva, egyedül gyalogoltam a rögös úton, a felmérésre tervezett 'exclosure' felé s letérve egy ösvényre, szembe találtam magam egy fiatal, szépen megtermett bölénybikával. Ott állt, mint egy szobor, mozdulatlanúl az ösvényt elzárva. Megálltam és vártam, hogy megszokott viselkedésükhöz hiven, egyet röffentve, bemenjen jobbra vagy balra a környező bozótba. Ahogy vártam, megcsodaltam a gyönyörű állatot, még vastag de már cafatokban lógó bundáját, szép barna szemét, csillogó orrát, hosszú szakállát s bozontos feje fölött emelkedő hatalmas 'púp'-ját. Talán tiz méterre se lehetett tőlem, közelebb mint más alkalmi találkozásokkor, ezért kihasználtam az alkalmat, hogy megcsodáljam a gyönyörű teremtményt. De nekem dolgom volt s fogytán a türelmem. Egy idő múlva, lehajoltam s felvettem egy sárrögöt s 'megfélemlités'céljából az állathoz dobtam. Na, micsoda (majdnem) végzetes hiba! A bölény először nem mozdult, csak a farka emelkedett, jobbra-balra csapódva, a púpja fölé, de amikor további 'megfélemlités' céljából ráorditottam, akkor leszögezett fejjel, gyors tempóban megindult felém. Talán csak annyi időm volt, hogy félre ugorjak a 'bozótba', ami tulajdonképen sűrűn nőtt fekete nyár fiatalos volt. Na, gondoltam, ezt megusztam, de ilyen helyzetbe többet ne keveredjek! Gondoltam én! A fiatal bika elég bősz lehetett, mert megfordult és utánnam jött, gondolom, hogy felökleljen, de legalább beletaposson a aljzatba. Nem akartam hinni a szememnek, de akár hittem akár nem, a bika jött és jött rohamosan s nekem cselekedni kellett. Megint csak annyi időm volt, hogy félre ugorjak a halálos öklelés elől s keressem valami nagyobb törzs mögött az ideiglenes biztonságot. Nagyobb fatörzs viszont nem volt a közelben, be kellett érnem a kicsikkel. A tusa folytatódott, és az öklelésre inditott támadás és az életmentő félreugrás egy kis fatörzs mögé megismétlődött a 'végtelenségig'. Az első percek után, amikor a menekülési ösztön irányitotta cselekedeteimet, a józan ész kilátástalannak látta helyzetemet, de hamarosan azért tervezni kezdett. Az volt a szerencsém, hogy a bősz állat egyre bőszebb lett és szép barna szeme vérbe borulva, ami (akkor reméltem) gátolta látását. A másik szerencsém az volt, hogy a nagytestű állatnak időbe tellett visszafordulni újabb támadásra a sűrűn nőtt fák között, nekem időt hagyva, egy másik törzs mögé bújva, újabb menedéket találni. Alakult ki olyan helyzet, hogy egy dupla törzsű, szétágazó fa mögött állva, kezemmel próbáltam 'eltolni' a bika fejét s beszélni hozzá, hogy 'hagyjon már magamra, nem akarom én őt bántani', de az állat nem hallgatott rám. Legkritikusabb helyzetbe akkor kerültem, amikor, veszélyes állat támadásnál tradicionális menekülési formát próbálva, fel akartam mászni az egyik fára, de a gally amibe kapaszkodva akartam felhúzni magam, eltörött s én ott voltam hanyatt esve az avaron, készen a 'bedöngölésre'. Ez akkor történhetett, amikor az állat látása már romlott s igy nem láhatta helyzetemet, mielőtt felugorva újabb törzs mögé bújtam. Pontosan nem tudom, hogy mennyi idő telt el 'játékunk' alatt, de elég ahhoz, hogy higgadtabb mérlegelést eggedjen meg helyzetem feloldására. Rájöttem, hogy az idő, amire a bikának szüksége volt, hogy megforduljon, újra szemszögbe vegyen és támadjon, elegendő ahhoz, hogy én, újabb fatörzs bujkálás helyett, célegyenest az út felé s onnan a menedéket nyújtó autóm felé fussak. Úgy is tettem, az első kinálkozó alkalomkor, s minden gyorsfutó világrekordot megdöntve értem el célomat. Csak a panel truck fülkéjéből néztem vissza, de nem volt bölény a látszögemben, gondolom nem is követett. Talán hirtelen eltűnésem lehiggasztotta, vagy talán megsértődve elvonult: „Ha te nem akarsz, akkor én sem játszom többet" Mondanom se kell, hogy ezután nem mint tenyészmarhákat kezeltem a bölényeket s időbe tellett, mig agály nélkül fordultam rá újabb ösvényekre. *(Rétfalvi László, Class of '61)*

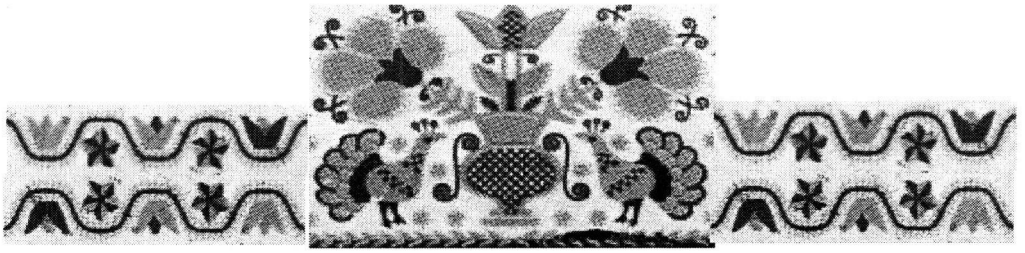

IROGATÁSOK

REFLEKCIÓK

A Szózat szerint:

"Hazádnak rendületlenül légy hive óh magyar!"
Úgy is, ha máshol lesz a sirod, mi egykor eltakar,
mert azt sosem feledheted, hol sarjadt gyökered.
Bárhová ültet is a sors, e gondolat veled
marad és nyomja lelkedet, sőt, vérzel is talán
a modern faj-megkeverők új műtőasztalán,
hol a nemzeti öntudat kivágandó fekély.
Éltük adták hős őseid ezért a nemzetért!

"A nagyvilágon ekivül nincsen számodra hely."
Bár úgy tűnik, hogy rátalálsz, a jólét átölel,
s egy pillanatra azt hiszed, hajód a révbe ért,
Miért fáj hát megis szived a szent hazáért?
A szóért, mire tanitott kisgyermekként anyád,
a földért, ami felnevelt, mit úgy hivtál: hazád,
a népért, kinek része vagy. A sok ostorcsapás,
mit elvisel, fáj hátadon túl száz határon át.
Hogy ottmaradtál hű utód, hol ősöd hona volt,
csak az idegen hatalom más országhoz csatolt,
vagy vandoroltál hontalan, mintegy sorsüldözött,
a zsarnoksággal mert hited, nézeted üközött?
Közös a nyelv, közös a múlt, közös az akarat:
ne vesszen el hős ezer év az átoksúly alatt!
Szétforgácsolva nemzetünk, megcsonkitva hazánk.
Felmérhetetlen feladat vár itten még reánk!

Ám jőni fog, ha jőni kell egy újabb nemzedék,
ki tiszta szemmel látja majd a múlt idők sebét.
És tenni fog, mert tenni mer! A lelkiismeret
vesztébe nem engedheti az ősi nemzetet!
Európa keretén belül is fennmaradhatunk,
ha a viszálykodás helyett mind egyet akarunk.
Őrizzük, ápoljuk a szót, a magyar kultúrát!
Igy áld, vagy ver a sors keze: e nemzet él tovább!

(Király Ilona, Aug.20, 2005)

Szállj gondolat!

Szállj gondolat! - Próbáld meg utólérni
az eszmeit, ahogy tán fel sem éri
azt az emberi képzelet.
Miként csak sejteni lehet
az értelmet, az élet rendjét.

Most élvezem az erdő csendjét,
hol a zizzenő falevél
erről növény-nyelven beszél.
Megcsapta már az ősz-lehellet;
aranyszín táncol bibor mellett,
ahogy a szellő meglegyinti.
Tán a társait arra inti,
hogy a lombhullás közeleg?'
Ha már hideg eső pereg,
s a földön dermedten hevernek,
nem lesz többe helye jó kedvnek.
Ám a böles fatörzs mégis csak tudja,
friss zöld levelet bont a rügy újra,
mikor a tavasz visszatér.
Hiába tombol itt a tél.
Amott meg egy merész virágszirom
mosolyt fakaszt a kókadt ajkamon,
hogy őt a kedv még tettre készteti!
Végsőo percéig élettel teli.

Járom az erdőt, száll a gondolat.
Gondviselőmre bizom magamat:
a kételyeket elfújta a szél!
Szállok a légben: szines falevél.

(Király Ilona, Sept.20,2005)

Budapest - Gellérthegy

Megfertőződtem. Erdész feleségként úgy látszik kialakult a 8. érzékem, észrevenni ami erdővel, Sopronnal kapcsolatos. Ez történt velem 2005 nyarán Budapesten.
Pár éve felújította vasrácsos kapuját a Gellérthegy belsejében a Szent Gellért barlang kápolna. Az évtizedes kíváncsiság erőt adott, hogy felsétáljak a hegy oldalába, s körülnézzek a híres helyen. Hallomásból tudtam, hogy a második világháború alatt óvóhelyként működött ez a kápolna. Vancouverben él Dr.Vattai Lászlóné, aki ott töltött pár hetet az ostrom alatt, Illyés Gyulával és családjával. Kifelé sétálva a kápolnából, a bejáratot rejtő barlangfalon egy táblát pillantottam meg a következő szöveggel: „Köszönet Pfeiffer Gyula erdésznek, aki 1925-34-ig erdészek, bányászok és kohászok segítségével kiépítette ezt a kápolnát"
Valami kellemes meleg érzés a szívem körül - hát a Soproniak még it is?!! *(Edit Kozák)*

Udvardy Miklós hawaii álma

A múlt század elején a hawaii-ak egyik legkedveltebb halásztelepűlése a Maalaea öböl volt. Valamikor egy kis falu húzódott meg a meredek, lávaköves parton. Az öböl a vesealakú Maui sziget déli hajlatában fekszik. A szigetet néhány millió évvel ezelőtt két hatalmas tűzhányó építette. A fiatalabb, keleti hegyóriás, a híres Haleakala (Napháza) tűzhányó (3055m), a nyugati, az idősebb és alacsonyabb (1764m) a West Maui hegyvonulat. A két hegyóriás közötti völgyben gyűlt össze a hegyekről lefolyó, tápanyagokkal gazdagított törmelékes víz, ezt a tengeri dagályok és viharok vize árapályos mocsárrá alakította. Manapság a völgy legnagyobb része ananász és cukornád ültetvény. A tengerpart és a közelében lévő területek egy része természetvédelmi területté vált.

A hawaii-ak jól ismerték az öböl különlegességeit. A hegyekből az öbölbe szivárgott friss víz, és a termékeny eróziós törmelék gazdagította a tenger halállományát. Ebben a festői szép öbölben ellenek az átvonuló puposhátú bálnák (*Megaptera novaeangliae*) is. Alaszkából jönnek és akárcsak a turisták, meleget, nyugalmat és romantikát keresnek. Valóban itt melegebb és nyugodtabb a tenger, biztonságosabb az utódok élete, nyugalmas a párzás is a téli hónapok során.

Ma, a régi falú helyén szép kikötő, öröklakások és a finom, helyi halételek különlegességeit kínáló vendéglők vannak. De ezek csak szerény szegélyei a festőien szép öbölnek. Közvetlenűl a parton, a homokbuckák szegélye mögött találjuk a nagy kiterjedésű (283 hectare) Kealia Pond National Wildlife Reserve elnevezésű árapályos mocsaras tavat. A víz magassága és kiterjedése természetesen a csapadék függvénye. Ez a legtöbbször sáros, iszapos szegélyű, sótűrő gyommal (*Batis maritima*-'akulikuli kai-) teljesen benőtt sósmocsár volt Miklós bácsi kedvenc kutató állomása.

Magas (1-2 m) homokbuckák választják el a mocsarat a tengertől. Ide rejtik tojásaikat a zöldteknősök *(Chelonia mydas)*, itt futkároznak a szellemrákok *(Calianassa sp.)*. A homokos partot a Maui sziget jellegzetes növénytársulásai szegélyezik. A buckák tetejéről szinte sietve, a futónövények eleganciájával tekereg a víz felé, a szép rózsaszínvirágú parti virág, (*Ipomea pes-caprae*-pohuehu-). Közötte itt-ott a durvalevelű fű (*Sporobolus virginicus*-'aki'aki) levelei törtetnek a fény felé. A buckák tetején katonás sorban áll a homok és a part őrzője, a mély gyökerű, szárazságot tűrő, üde-zöld koronájú, betelepített 'fuszujka fa' (*Prosopis chilensis*). A kissé magasabb területeken egy-két endemikus polinéziai gyapot, (*Gossypium tomentosum*) is látható. Ezt a szép és változatos mocsarat és gyönyű partot majd naponta látogatta Miklós bácsi. Állandó harcban állt a helyi hatóságokkal. Sürgette őket, hogy keritsék be, vagy építsenek deszkajárdát a parton, a buckák és a víz felett. Ez kizárná a motorizált buckagépeket, így védett lenne a homok, a növényzet és a madárvilág békéje, javasolta Ő.

Az elmúlt télen néhány hónapot Mauiban töltöttünk. Nem messze az öböltől, Lahaina-ban laktunk. Nagy örömmel láttam, hogy végre megépült a jóminőségű és tetszetős külsejű fajárda, a buckák felett. Pontosan úgy, ahogy Miklós bácsi elképzelte. Sajnos Neki már nem mondhatom el, de tudom, hogy Ő látja a fajárdát a sacramentói temetőben. Férjemmel végigsétáltunk a parton és a Miklós bácsival eltöltött szép és emlékezetes időkről beszélgettünk. A parton nem változott semmi, a buckák tövében voltak a teknőtúrások gödrei. Itt-ott, a vízben, néha féllábon, szinte felsorakozott magyar ornitológus barátunk régi, féltett és nagyrabecsült, őshonos társasága is. Ezek a hawaii szárcsa-alae keokeo-(*Fulica americana sandwichensis*, vagy *F. alai*) és a hawaii gólyaláb-aeo-(*Hymanptopus knudseni*). Ott élvezték a vízet a kacsák, az arany bibicek, partfutó madarak. Az öböl aranysárga homok szegélyén ki-be lengedezett az azúrkék tengervíz. A hatalmas bálnák uszonyán megbotlott a trópusi napsugár. Ficánkolásaik és a suhogó-csobogó hullámok,, mint a legszebb szimfóniák dícsérték a Teremtő trópusi szinpadát. Miklós bácsi Te is velünk voltál.

Emlékezésűl, szeretettel:*Orlóci (Mihály) Márta. (Dr. Udvardy Miklós, magyar ornitológus egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia néhai tagja sokat segített nekünk a Powell River-i hónapok alatt. A későbbi hawaii tartózkodásaink alatt megismertük Őt. Szerettük ízes, szép magyar nyelvezetét. Élveztük szakmai meglátásait. Ismeretes a 'Dinamikus állatföldrajz'című könyve)*

Museum Historico-Naturale Mátraensis

Előszó a trófeákról. Ebben a megváltozott modern világban úgy látszott, hogy lassan semi helye nem lesz a vadászatnak. Sok szervezet, csoport éveken keresztül elszánt ellensége volt. Pár évvel ezelőtt a véleményem kezdett megváltozni, amikor Las Vegasban láttam a vadászok nagy tömegét a világ minden részéből a Safari Internationale rendezvényein. Hires emberek, katonák, politikusok, sztárok szólaltak fel. Aztán figyeltük az árveréseket, ahol hatalmas összegeket fizettek egy-egy vad kilövésének jogáért. A kiállitasuk is évről-évre impozánsabb lett. Mostanában arra jöttem rá, hogy ennek az ősi foglalkozásnak az eredménye iránt megnőtt az érdeklődés. Fellépett a trófea hiány, keresett lett.A szőrmék ellenségei is megszelidültek. Még Hollandiában sem öntik le a szőrmét, bundát viselő hölgyeket festékkel. A barátnőm számolt be erről a változásról Hollandiából. A szőrme újra divatba jött.

Az 1945-ben magára hagyott, az 1800-as évek elején klasszicista stilusban épült Orczy kastély Göngyösön már nagyon lerongálódott állapotban volt és a kastély 2.1 hektáros parkját is sok kár érte amikor 1952-ben az épületet műemlékké s a parkot természetvédelmi területté nyilvánitották. Különleges faféleségek találhatók ott a tiszafától a többszáz éves törökmogyorófáig, amely Magyarországon a legnagyobb példány.. Ahol az öreg Mátra hegyei már dombokká szelidülnek, található Gyöngyössolymos. Ott élt Nagy Gyula igazgató, családi jóbarátunk, aki férjemmel Budai Gézával és Baranyi László kecskeméti erdőigazgatóval együtt vadászták a Mátra hegység erdőit. A sok hires vadászt látott kis vadászházban, a Galyatető alatt szoktak megpihenni. Gyula bá-nak támadt az a merész ötlete, hogy a kastélyban múzeumot kellene létesiteni. Nagy nehézségekkel kellett megbirkózni.Óriási feladat volt a semmiből valamit teremteni Gyöngyösi látogatásaink alkalmával be-beugrottunk a múzeumba. Érdekelt bennünket, hogyan alakulnak a dolgok. Az apósom mint nyugdijas könyvelt a múzeumnak, az anyósom pedig többször segédkezett ott. Gyula bá, mint múzeum igazgató, először tengeri kagylókat kért tőlünk. Egy karácsonyi Hawaii út alkalmával egy csomó szép kagylót vásároltunk és azok hamarosan útban voltak Gyöngyös felé. Gyula bá fiat, Csabát is csak a vadászat érdekelte s bár nem sikerült neki bekerülni a soproni egyetemre mint diák, a végén mégis a soproni egyetem vadászati tanszékre került. Gyula bá lánya, Rózsa pedig megbizott igazgatója volt a múzeumnak apja halála után. A Mátra Múzeum és Nagy Gyulának és családjának a története szétválaszthatatlan Jelenleg Prof Dr.Füköh Levente biológus a múzeum igazgatója. Állandó-an levelezésben állok a múzeummal.

Férjem trófeái árván maradtak a faburkolatú nagy szobában, amikor ő eltávozott az elők sorából. Semmit nem mondott arra vonatkozólag, hogy mi legyen a sorsuk. A gondolatok egymást követték és úgy határoztam, hogy a Mátra Múzeumnak adományozom a két afrikai szafari trófeáit. Elhatározásomat megerősitette az a kép is, amit a múzeum küldött nekem. Rajta a kis iskolások még az orrocskájukat is az üveghez szoritják és úgy csodálják a szebbnél szebb kristályokat. Sok gyermeknek és sok felnőttnek nincs lehetősége, hogy eljusson egy másik országba, egy másik kontinensre. A múzeumokban sokat lehet tanulni, ismereteket szerezni a körülöttünk lévő világról. .Az első Namibiai (sokan még South-West (német) Afrika néven ismerik) szafarin szerzett trófeákat Herman János a Nemzeti Múzeum volt preparátora készitette, itt Vancouverben (Horthy Miklóds is rábizta annak idején trófeáinak készitését) .A második szafarival Botswana és Zimbabwe-be mentünk. A trófeákat egy kis városban, Bulawayo,ban készitették és küldték el Vancouverbe. Az elhatározás után a kivitelezés nem volt könnyű- az üzletekben olyan nagy dobozokat nem is lehet kapni, amikben a nagy trófeák el is férnek. Sok szaladgálás után végül mégis sikerült megoldani a problémát. A EU azt is megszabja, hogy milyen fából készülhet a láda, amiben trófeák szállithatók. A küldözgetés jóformán egész évben folyt. Most jutottam el oda, hogy már csak egy darab van hátra az afrikai trófeákból, aminek megszerzése a legnehezebb volt:a leopárd.

Budai Géza és a Cape Buffalo

Ma a Mátra Múzeum az orszag második legnagyobb múzeuma, természettudományi vonalon. A múzeum és a kastély a nyár folyamán ment át egy renováláson. Eddig sem pénz sem akarat nem volt. Nagyon örültek, hogy Budai Géza afrikai trófeáit megkaphatták. Azóta már kiállitást is rendeztek belőle, aminek menyitóján ott volt Dr.Kovács Jenő', a volt Eger-Mátrai Erdőgazdaság nyugalmazott vezérigazgatója, aki elmondotta, hogy férjem évfolyamtársa volt és örömét fejezte ki az adományok láttán. Időközben a hazai múzeumok számára kiadott szakmai lapban is megjelent egy cikk az adományozásról.

A. Mátra Múzeum az ősz folyamán egy kiállitást tervez Egerben is. Rokonaink, barátaink és ismerőseink jelezték érdeklődésüket. Most, amikor látom, hogy a múzeum életképes és siker koronázza a sqk munkat, akkor visszagondolqk a kezdeti nehéz időkre. A napokban ismét az első küldeményünk jutott az eszembe, amikor a Karácsony szigetről, a lagunák világában összegyüjtött szebbnél-szebb kagylókat rendezgettem.. Az első küldemény emlékére ezek is elindulnak Gyöngyös felé.

Az évek elszaladtak. A jövő generációkra gondoltam, az emberi láncolatra, amik egymást követik végtelen sorokban és látogatják a múzeumot. Manapság a Mátra Múzeum a világ minden részéből kap adományokat a Heves megyében vagy a gyöngyösi járásban született magyaroktól, Igy gazdagodik a múzeum gyüjtemánye.

(Budai Magdolna, Vancouver, BC, 2005 junius).

A personal opinion on native land claims in British Columbia

Aboriginal land claims hang over British Columbia like a sword of Damocles. B.C. land claims are based on special rights of land title, land use and self-government, collectively known as 'aboriginal rights' (earlier 'aboriginal rights' and 'aboriginal title' have been used interchangeably). Aboriginal rights enable BC First Nations (about 50,000 reserve residents, less than half of BC's native population) to claim most of the land mass in a province of four million souls. Native demands to settle land claims include vast tracts of Crown land, billions in cash, quasi souvereign self-government and a multitude of extra rights (co-management of provincial resources; joint decision-making and virtual veto over development on traditional territories claimed; Crown revenue sharing; extravagant fishing, hunting and resource rights; nation-to-nation negotiations; etc) . Settling land claims on such terms could saddle B.C. with onerous commitments that the province should not be obliged to accept and may not be able to fulfill. Do First Nations have a case? I argue that aboriginal rights are an unrealistic, unreasonable and untenable concept both historically and today.

Historically, the concept of aboriginal rights would have been completely unworkable in a world of exponentially growing population. Throughout history, certainly up until the end of World War II, land had largely been allocated by war. Thus, the concept of aboriginal rights - or reasonable facsimile whereby dominant newcomers recognize the rights of those already there - has no precedent in the pre-Columbian history of the Americas or in European history.

Anthropologists are unanimous that humans are not native to the Americas. Populating the continent from elsewhere took millennia during the tail end of the last ice age. Successive waves of early Indian ancestors are thought to have migrated from north Asia to 'discover and occupy the New World.' Hostilities must have been rampant as newcomers encountered earlier arrivals. Over time, elaborate warrior cultures had evolved. Conflict and conquest continued into the late pre-Columbian and early European era. For example, Ronald Wright acknowledged in his sympathetic book, Stolen Continents, that much of the Aztec empire in Mexico and the Inca empire in Peru had been assembled by conquest. The conquered were so unhappy that both Hernando Cortes conquering Mexico in 1519 and Francisco Pizarro conquering Peru in 1533 had decisive indigenous support. Closer to home, Huron membership in the Iroquois Confederacy was enforced by war in the mid-17th century. Here at home, the Haida had dominated the West Coast. They regularly raided coastal settlements of other tribes for spoils and slaves.

Not surprisingly, the concept of aboriginal rights did not originate from Native elders. According to the 1985 claims policy report to the federal government (the 'Coolican Report'), "Debate concerning the existence and precise nature of aboriginal title can be traced back to the sixteenth century, when Spanish theologians first considered the basic questions of the concept." In North America, the Royal Proclamation of 1763 contained British colonial policy toward Native Americans. Since then, American and Canadian courts have massaged the concept of aboriginal rights into the conventional wisdom it is today.

Late in the last century, the federal and provincial governments embraced the curious concept of aboriginal rights. The more I learn about BC Native land claims, the more convinced I become that it was a grave political mistake. Government recognition of aboriginal rights has had particularly ominous implications for BC Unlike the rest of the country, most of BC is not covered by treaties with Natives. The reason was the gold deposits discovered on the Fraser River in the late 1850s. The ensuing gold rush precipitated a population explosion on the Mainland colony. Demand for land to settle on soared. To protect Indian interests, colonial governor James Douglas embarked on a program of allocating Indian reserves. In accordance with the Terms of Union, the allocation of Indian reserves continued after the United Colonies (Vancouver Island and the Mainland) of British Columbia entered Confederation in 1871. In 1924, the federal government formally acknowledged that BC had fulfilled its obligations regarding Indian reserves.

Still, Indian claims of aboriginal title persisted. BC. First Nations have maintained that they still own the province 'lock, stock and barrel' because successive BC governments have failed to exercise any of the three means British law specified to extinguish aboriginal title: conquest, treaties with Natives or land purchase from them. This is a spurious argument. A European conquest of the land had clearly taken place. The British Crown asserted souvereignty over its BC colonies in the 1850s and made it stick. Aboriginal rights could not possibly have survived colonization; the British North America Act; Confederation; the vast body of colonial, provincial and federal legislation, and senior government policies such as immigration, land use, resource development, etc (all predicated on aboriginal rights having been extinguished); the emergence of a democratic, industrial-information society with a 96% non-Native and 98% off-reserve majority; the development of a dominant non-Native economic and political infrastructure; and the Charlottetown referendum rejecting the undemocratic notion of special status. As Justice Hudson of the Supreme Court of Canada put it in the 1973 Calder decision: "..... the passage of these [colonial] legislative and executive acts demonstrated the exercise of jurisdiction over the land by a souvereign authority in a manner inconsistent with the continued existence of aboriginal title."

The senior governments' acquiescence to the 'no conquest' notion is baffling. Without treaties or land purchase, the only legal ground for non-Native presence in BC is conquest. The question then is: do British assertion of souvereignty and the overwhelming non-Native presence now here constitute conquest? If they do then aboriginal rights had been extinguished, the Crown owns the land, and BC Natives have the same rights as other citizens. If they don't, then non-Natives are in BC illegally. First Nations still own the province. Of course, they don't have to treat with or sell land to non-Natives. Theoretically, they can just order us off the property. If the senior governments want to dodge embarrassment or worse, they better declare victory to nail down our legal right to be here.

There is at least one more powerful historical argument against aboriginal rights. First Nations have no moral ground for asserting aboriginal rights and the senior governments have no moral obligation to cede them. Aboriginal rights (or facsimile) went unconceived and unobserved in a turbulent pre-Columbian America. Natives, in effect, demand rights now which they denied each other historically. For example, BC First Nations didn't all arrive here together at the same time. Some came earlier, some later. Yet, I am not aware of land claim settlements between First Nations - not even today although the concept of aboriginal rights is well developed, overlapping land claims confirm persisting conflicts and Native oral histories should identify the nation among BC First Nations that was here first. If aboriginal rights played no role in pre-Columbian times, why should they play a role now? Surely, non-Natives have just as much right to be here without facing land claims as later-coming First Nations do.

Aboriginal rights are also unworkable in today's egalitarian and pluralistic democracy. The senior governments' recognition of the concept was bound

to be divisive in a country with an overwhelming non-Native majority and a large immigrant population. Aboriginal rights, in essence, divide the citizenry along an artificial timeline in history. If one's ancestors got here before 1492, one has special rights. If one or one's ancestors got here later, tough luck. Furthermore, special status is anathema to Canadians. Here, long-time immigrants have no more rights than recent immigrants, native-born Canadians no more than immigrants, and tenth-generation Canadians no more than second- generation Canadians. Natives having more rights than non-Natives simply for having been here longer is equally untenable. According to Section 15 of the Charter of Rights, it is also unconstitutional.
How did the province get into the land claims mess? Up until 1991, successive provincial governments maintained - reasonably and correctly, in my view - that aboriginal title (rights) in B.C. had been extinguished by colonization in the 19th century. In 1973, however, the Supreme Court of Canada rendered an ambiguous decision in the Calder case on the existence of aboriginal title. According to the Coolican Report, seven justices heard the case. Six justices ruled on the particular issue of the existence of aboriginal title. All six agreed that it existed in Canadian law. They also agreed that it can be extinguished by colonial or provincial legislation. However, the six justices split evenly, three-three, on whether or not aboriginal title had actually been extinguished by "pre-Confederation proclamations and ordinances issued by the governor of British Columbia." The seventh justice - although he did not rule on this particular issue - ruled against the Nisga'a on a technicality. With two lower courts and four of the seven Supreme Court justices ruling against the Nisga'a, aboriginal rights should have been dead in B.C. However, the ruling was enough for the Trudeau government to recognize the concept and later enshrine aboriginal and treaty rights in Section 35 of the 1981 Canadian Constitution. Constitutional protection means that aboriginal rights can no longer be extinguished by ordinary legislation. It would now take an amendment to the Constitution. In 1991, the rookie NDP government of BC Premier Mike Harcourt also recognized aboriginal rights, compounding the problem.
The intent of the senior governments may have been noble but the outcome for BC is proving disastrous. Enshrining aboriginal rights in the Constitution, subsequent court rulings and the precedent of the 1999 Nisga'a treaty (negotiated outside the BC treaty process) have placed BC First Nations in an unassailable position of strength. The senior governments find themselves in a bind entirely of their own making. Natives can litigate before sympathetic courts if they deem government offers inadequate or the electorate could get restive if the settlements are too lavish. Not surprisingly, the BC treaty process could not produce a single treaty although the senior governments have spent over a decade and over half a billion dollars trying. Meanwhile, unacceptable conditions on the reserves persist. In the rest of the province, uncertainty of land ownership and mandatory consulting with Natives over development on their traditional territories (practically the entire province), maximize red tape and drive away investment.
None of the above implies that BC First Nations have no legitimate grievances. However, settlements should be based on common sense and fairness to all British Columbians - not on special rights for the few. The objective should be to bring reserve living standards up to provincial levels - not 'to right historical wrongs.'
Although admittedly a layman, my common sense (honed to a fine edge in West Coast logging camps) tells me that there are fundamental flaws in the concept of aboriginal rights, in their constitutional protection, in the land claims based on them and in the BC treaty process. The senior governments need to address them. Anything less would be grossly unfair to the non-Native majority in BC. If there is one thing more insidious in a democracy than screwing a minority, it is screwing the majority.
(Joe Bako, Class of '59)

Response to the 'Megjegyzés'

Reference is made to article in Kapocs 40:25 and I quote: "In my opinion, so far we have paid lip service to ecosystem-based management but haven't really applied the concept. For example, as you fly the Interior Plateau of B.C. you often see rectangular shaped cutblocks. When you look at a soil survey map or a map of plant associations, I challenge you to find rectangular...shaped units." The following comments are based on my own forest industry experience of 35 years in the Interior of B.C. I do not intend to provide excuses one way or another but only facts from the real world of the late 1950s and early 60s., that provide credibility to what one might read in the Kapocs.

1. Timber resources were not readily accessible for harvesting needs.
2. We dealt with pre-emption maps (1"to3 miles), showing 'townships' of 'sections' and with 1948 aerial photos.
3. Sections (640 acre areas) in Townships all had rectangular boundaries.
4. In order to put in a 'Timber Sale Application' we had to find a section 'comerpost', which became the 'Point of Commencement' for the application.
5. Timber Sale Applications were submitted with rectangular boundaries to facilitate easy blazing (marking) of boundaries by Forest Ranger Staff. In addition, I helped them many times to find my Points of Commencement to ensure timely processing of our application.
6. Maps of soil surveys or plant associations were not made available to practicing foresters where I worked.
7. Nowadays, under the Forest and Range Practices Act, the key document is the Forest Stewardship Plan. This landscape level document deals with, besides timber resources, with soils, water, wildlife, riparian areas, biodiversity, visual quality, cultural heritage and Land Use Plan requirements. A Site Plan (formerly silviculture prescription) is prepared by a professional forester addressing ecosystem classification, acceptable level of soil disturbance and stocking standard requirements and outline how the Forest Stewardship Plan will be implemented.

In any case, it is my conclusion that future generations will be more interested in the end result, such as the healthy regeneration of a mixture of tree species and shrubs etc. versus the rectangular boundaries of cut areas of 40 odds years old. With due respect to the above quotation, I ask "why some educators and academics of today pass quick judgment on issues that they did not properly research?"
(Andy Szalkai, Class of '59, Richmond, BC, 2006-03-09).

ÜGYES-BAJOS DOLGAINK

Ötvös Imre kezdeményezése

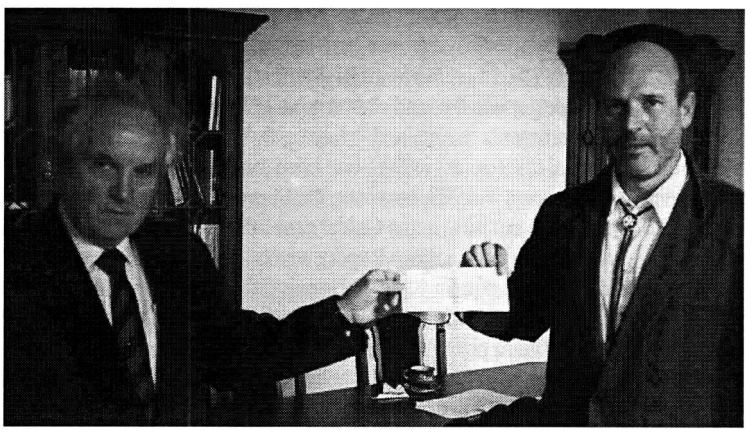

"Kedves Vancouverben Végzett Soproni Kollegák és Balek Társaim! A Sopronban tartott 1956-ban kezdő és 1961-ben végző erdőmérnök hallhatók közös találkozóján, 2001-ben, mi is, mint mindenki aki a botanikus kertben sétált, észrevettük a kert leromlott állapotát. A növénymeghatározó táblák egyrésze hiányzott, vagy csak nehezen volt olvasható (a lepattant zománc helyén rozsdásodott). A táblák egyrésze még Selmecről lett átmentve. Feleségemmel és Safranyik Lászlóval való beszélgetésünk alatt született a szándék, hogy segitsünk a Botanikus Kert tábláinak felújjitásában, kicserélésében.

Több levélváltás után (Drs.Rumpf és Bartha tanszékvezetőkkel) tudtuk meg, hogy a kertben kb. 6,000 tábla van amiket lassan cserélgetnek, ahogy pénzük van és még kb. 2,600 táblát kellene kicserélni, amiből az erdei fák száma kb.300. Az új táblák aluminiumból keszülnek, egyoldala eloxált, gravirozott (vésett) szöveggel. Egy tábla ára, karóval CAD 4-5. Közöltem Bartha Dénessel, hogy mielőtt hivatalos gyüjtést kezdenénk garanciát kérünk, hogy a begyűlt pénzt csak a kert tábláinak felújjitására lesz használva, amire Dr. Mészáros Károly, az Erdőmérnöki Kar dékánja személyileg vállalt felelősséget. A Victoriai Magyar Társakör, kérésemre CAD500-t adományozott, amit mi Safranyik kollegámmal kipótoltuk CAD1000-ra, s azt utalványon vittem el Sopronba. (lásd a mellekelt fényképet). Múlt év februari ebédünkkor történt felhivásom után szintén összegyűlt CAD 600, nyolc adakozó által, amit megint személyesen adtam át Sopronban.

Ilyen háttér után fordulok most hozzátok, a Vancouveri Soproni Családba tartozókhoz. Segitsetek a kert még hátralévő táblái egy részének kicserélésében. Mindenki tehetsége szerint adjon, ahogy anyagi helyzete megengedi. A beküldött pénzt Safival közösen fogjuk kezelni. Az adományokat csekken legyetek szivesek cimünkre küldeni (Dr.L.Safranyik, 141 Durrance Rd, Victoria, BC, V8X 4M6 vagy Dr.I.S.Ötvös, 2295 Arbutus Rd, Victoria, BC, V8N 1V4) és a 'for Sopron Botanical Garden' feliratot feltűntetni, a bal also sarokban. Hogy ki mennyit adományozott azt csak mi fogjuk tudni, az összegyűlt összeget és az adkozók számát pedig a Kapocsban fogjuk tudatni veletek. A begyűlt összeget valószinűleg pénzes utalvány formájában küldjük el Sopronba. Előre is köszönöm adományaitokat a Botanikust Kertet használó diákok, Sopron város lakossága és a turisták nevében is. Hazalátogatókat, akik a botanikus kertbe is eljutnak, megkérjük, ogy tudassák velünk hogyan halad a táblák felujitása. Üdv az Erdésznek! "A baleknak maradt Vancouverben végzett erdőmérnök, akit Apt Dönci bácsi '..-szú'-nak keresztelt és aki valóban hivatásos 'bogaras' lett Berkeley, CA-ban." (*Ötvös Imre, Class of '61)*

Felhivás

Elhangzott a 2005. december 13.-ai 'szakdélután'-on)

Mélyen Tisztelt Magas Presidium! Tisztelt Hegyközség! Kedves Barátaim!

Hangsúlyozni az ügy sürgősségét és fontosságát, szeretném három axiómával alátámasztani és bevezetni mondanivalómat:

1. A világmindenség, az összes csillagvilág, a naprendszerek állandó átalakulásokon és fejlődésen mennek keresztül.
2. Semmi sem állandó ezen a világon, így a mi életünk sem, melyet történelem irányított és irányit.
3. A Sopron Alumni, az 'Elmenekült Egyetem' immár 50 éves története és bizonyítéka a változásoknak, fejlődéseknek, átalakulásoknak, rendkívüli megpróbáltatásoknak, a nehéz küzdelmes emigráns életnek.

A fontos megállapítások és tények rögzítésének következménye képen azzal a nagy kérelemmel fordulok a Magas Presidium és a Nagyon Tisztelt Szakdélután minden tagjához, hogy szíveskedjen felülvizsgálni és határozatot hozni a követező fontos tényekről:

A.) Ötven év a világmindenségben csak egy csepp a Csendes Óceán vizében, de a mi ötvenéves összetartozásunk a Sopron Alumniben életünk legnagyobb részét tette ki.

B.) Immár majdnem 50 éve, hogy nagyon számos tagunkat, barátunkat még ma is Balek-nak szólítunk..Itt most nem akarom ennek a szónak jelentőségét és különböző értelmezését elemezni, hiszen itt mi mindannyian jól tudjuk és értelmezzük ezt a megszólítást. De teljesen másképp értelmezi ezt a publikum.

C.) Így most a fenti rövid ismertető után az a megállapításom, hogy a Balek megszólítás kedves barátainknak, testvéreinknek itt Vancouverben vagy bármely országban lakjanak az emigráció után, már nem időt álló és nem megfelelő.

D.) Ma ezek a fiatalabb testvéreink és barátaink már mind 65 éven felül vannak és elmondhatjuk, hogy ők velünk együtt megharcolták az életet. Támogattak bennünket a lövészároknak nevezett Kópházi mocsárban és végig az emigrációban velünk együtt küzdöttek egy vonalban a mindennapi megélhetésünk minden pillanatával és problémájával.

Ezért itt most itt azt javasolom, Magas Presidium és Tisztelt

szakdélután, hogy a Sopron Alumni ölelje magához mindazon testvéreinket, akiket eddig mi Balek-oknak neveztünk, vagy szólítottunk meg. Emelje őket az Isteni Fényben Tündöklő Firmák soraiba. Így előrehaladásunk az lesz, hogy nincs többé Balek a Sopron Alumniben, a menekült egyetem tagjai között. Ezzel kapcsolatban továbbá az a javaslatom, hogy ezt a határozatot Baráti Öleléssel körülvett formában a jövő évi 50 éves Sopron Alumni nagy vacsoráján a Magas Presidium és Tisztelt Vezetőség szentesítse.

Mély tisztelettel: Üdv az Erdésznek, Jó Szerencsét a Bányásznak!
(P.S. Az indított erre a javaslatra, hogy néha az az érzésem, hogy bizonyos csoportosulás, mély nézeteltérés, sokszor közömbösség ütötte fel a fejét közöttünk és szeretném, ha ez volna az elindító lavinája az összetartozásunk, egyetértésünk és együttérzésünk visszaállítására, úgy, mint 1956-ban. Kérnélek benneteket, hogy válaszoljatok javaslatomra IGEN-nel(=támogatom) vagy NEM-el (=elutasitom) a Szerkesztőnek cimezve)
(Baraksó János, Class of '59)

HIREK/KÖZLEMÉNYEK

Angol nyelvű erdészeti oktatás Sopronban

Dr. Jack Saddler, a UBC Erdészeti Fakultás dékánja, 2004 – ben Sopronba látogatott, aminek eredményeként együttműködési megállapodás született 2005 nyarán közte és Dr. Mészáros Károly, a soproni Erdőmérnöki kar dékánja között. A megállapodás lényege az, hogy 2007 szeptemberében a Nyugat-Magyarországi Egyetem Erdőmérnöki kara angol nyelvű 4-éves B.Sc. (erdőmérnöki) programot indit be a UBC Edészeti kar közreműködésével. Erre a programra Magyarországról és a szomszédos kelet-európai országokból számítanak hallgatókra. A tervek szerint az oktatás jó részét a Nyugat-Magyarországi Egyetem szolgáltatja, de számítanak vedégprofesszorokra a szomszédos országokból, valamint UBC-ről is. Az egyezmény szerint az elmúlt ősztől kezdve szemeszterenként 3 – 5 vendég oktatót fogad a vancouveri Erdészeti kar Sopronból, akik érdeklődési körükhöz kapcsolódó tárgyakat hallgatnak, azzal a céllal, hogy gyakorolják az angol nyelvet, ezenkívül tanulmányozhassák a jövőben leadandó tárgyaikat angol nyelven. Az elmúlt szemeszterben a következő oktatók töltöttek el három hónapot UBC-in: Dr. Heil Bálint, talajtan, Dr. Jáger Laszló, erdészeti jog, Monárné, Dr. Hamvas Lívia, kémia, és Dr. Vörös Ákos, angol nyelv. Őszi vendégeinknek az volt az általános véleménye, hogy sokat tanultak, érdemes volt kijönni. Reméljük a következők sem fognak csalódni.

Jelenleg, a tavaszi szemeszterben, a következő oktatók tartózkodnak Vancouverben: Dr.Csiszár Ágnes, botanika, adventív növények, Dr. Péterfalvi József, erdőfeltárás, mélyépítés, és Schiberna Endre, edészeti gazdaságtan.

A megállapodás egy másik fontos összetevője a Kanadába érkezésünk 50. évfordulójának közös ünneplése 2007 tavaszán a UBC Erdészeti kar épületében (Forest Sciences Building). A tervek szerint az ünnepség két vagy három napig tart. Az általános ünnepség mellett két konferenciát is terveznek, az egyik tudományos, a másik, pedig gyakorlati erdészeti témakörökkel foglalkozna. Ezen ünneplés tervezésében és annak sikeres kivitelezésében a két dékán természetesen nagyon számit ránk, a Sopron Alumni tagjaira. Remélem, hogy aki még akkor mozogni tud közülünk, bárhol lakik is, megpróbál segíteni és megjelenni!

Jó szerencsét! *(Kozák Antal, Class of '59)*

Sopron Alumni unokák

Kenediné Király Ilona alias Tuki unokái érkezésének hire korábban nem jutott el hozzánk. Sorban:, 2002 január 26: **William**, 2004 augusztus 21:**Christopher**, 2004 szeptember 13**: Sarah,**
Jandó Tibor és Magda 5.unokája 2006 február 27: **Geneva Ruby** Jandó.

A **Sopron Alumni Fellowship** ösztöndijat a 2005/06 tanévre **Natalia Giugni Vidal**, PhD-Forestry kandidátusnak itélték oda, CAD 5000 összegben. *(A Szerk.)*

Hagyományos **Soproni Piknik**-ünket 2006.szeptember ??.-én, deli 12 órától tartjuk, 22. alkalommal a Szász-tanyán (25618-100th Ave, Maple Ridge, BC Tel: 604-462-8164.) Szeretettel várjuk a Soproni Család minden tagját és barátját *(Szász Pista és Julika)* Kenediné Király Ilona üzeni, hogy a 'keleten maradt rokonaink' szintén tartanak hasonló évi rendezvényt s aki június 17 körül arra jár, szivesn látják maguk között *(A Szerk.)*

Szerkesztői üzenet: Múlt számunkban közölt kijelentésünket, hogy minden támogatónk 'tiszta lappal indul' 2006-ban, sokan félreértették. Üzenetünk lényege az volt, hogy minden elérhető Sopron Alumni tagnak küldünk folyóiratunkból, ameddig arra van alapunk. Ha elfogyna az alap, akkor nem tudnánk megjelenni, tehát több éves u.n..'előfizetéseket' sem tudnánk honorálni. Megjegyeztem, hogy 100 (minimum összegű) támogatóval megmarad lapunk, amig élünk. Ezideig csak 50 társunk küldte be támogatását 2006-ra, .de szerencsénkre, bőkezű támogatóink révén, meg tudunk jelenni. Jó lenne ha a többi érdklődők is vállalnának a teherből. Nagyon örülünk azon támogatóinknak, akik több éves kihagyás után újra velünk vannak.

A **Sopron Alumni** azon egyének közössége, akik diákjai vagy oktatói voltak a Soproni Erdőmérnöki Főiskola 1956-ban Kanadába vándorolt részének, ami mint a University of British Columbia, Faculty of Forestry-Sopron Division működött 1957 és 1961 között. Szintén a közösséghez tartoznak azon Sopronban végzett erdőmérnökök, akik szoros kapcsolatot tartanak fenn a csoporttal.

KAPOCS. A Sopron Alumni időszakos közleménnye. Szerkesztő: Rétfalvi László (4646-West 5th Ave, Vancouver, BC, V6R 1S8; Tel/Fax: 604-224-3655, e-mail:laszlo@primus.ca, Képszerkesztő: v.Draskóy György: gdraskoy@telus.net

SOPRON ALUMNI

Adamovich László
Ambach Mihály
Andódy Edit 1932-1993
André Béla
Apt Kamill
Apt Ödön 1901-1990
Apt Ödön
Bajzák Dénes
Bakó József
Bakonyi Nándor
Bakos Tibor
Balatinecz János
Balpataki György
Bándi Péter
Barabás József
Baraksó János
Baranyai József 1922-1974
Bátay János
Báthy István
Bella Imre
Benkő Géza
Benyovits Gyula
Bezerédi Gyula 1926-2005
Bige Zsolt 1924-2005
Boa Sándor
Boda Zoltán
Bódig József
Bogyai Elemér
Bölecz Béla
Boncz Ernő
Bordulák Zoltán
Borovits Ferenc
Borsos Zoltán 1935-1979
Budai Géza 1930-2003
Csányi Elek
Csapó Imre
Császár Rudolf
Cserjesi Antal
Csima István
Csizmadia Ferenc
Csizmazia József
Csizmazia Tibor 1932-1979
Deminger Károly
Dibúz Jenő
Dibúz (Bruckner) Jutka
Dobozy Tamás
Domsa Zoltán
Draskóy György
Farkas István 1937-2000
Farkas Mihály
Fazokas Ferenc
Fekete Róbert
Ferdinánd István
Fodor Gyula 1890-1982
Fodor Gyula
Fodor (Tormássy) Erzsébet
Fónagy Sándor
Frey Otto
Fűr Károly
Fülöpp Zoltán
Füstös Árpád 1926-2004
Gáspár József.
Gerencsér László 1914-1976
Gőgös Ferenc 1938-1972
Görgényi Béla
Grátzer Miklós
Grozdits György
Gyöngyösi Sándor
Gyöngyösi (Danczinger) Edit 1937-1989
Háhn Fülöp
Hajdu Csaba
Héder István
Héjja Anna
Héjjas József
Héjjas (Bernsdorfer)Katalin
Herczeg Endre
Hidasi István
Hirczy Béla
Hokhold Ferenc
Homoky István
Horváth Cz.Emil
Horváth István
Horváth Otto 1926-1984
Horváth Sándor
Horváth (Balogh) Izabella
Hudák János 1935-1997
Huszár Károly
Ifjú Géza
Illés István
Jablánczy Sándor 1908-1999
Jagodits (Kundráth) Júlia 1937-1989
Jákóy Endre
Jancsik Károly
Jandó Tibor
Józsa Józaef
Józsa László
Juhász (Gyöngy) Erzsébet
Juhász Gyula 1934-2002
Jutasi Béla
Kafka Péter †?
Kalmár Lajos
Kercsó (Jagodits) Edit
Kapitány Gyula
Kapuszta József
Kassay Viktor 1933-2005
Kémes József
Kenedi (Király) Ilona
Kerekes József
Killán Mária
Kiss-Tóth János 1934-1977
Kiss Gyula
Kiss János
Kiss János
Kiss József
Klíma Imre 1924-2000
Kocsis Tibor
Koczó Mihály
Koller Pál 1894-1972
Koltai István
Komlóssy József
Komondy Gyula
Kondor György
Koós Béla
Korán Zoltán
Kornya Lajos 1917-1979
Kósa Zoltán
Kovács István
Kováts (Erdős) Márta 1934-1967
Kováts Miklós
Kozák Antal
Krajczár Ernő
Krétai Ernő 1933-1995
Kurucz Ferenc
Kurucz János
Leskó György
Leskó (Rácz) Anna
Lovrits (Somogyi-Tóth) Eszter
Magasi László
Major Richárd
Markó Imre
Márkus Gábor 1937-199?
Matolcsi Géza.
Medveczky Lajos 1910-1989
Molnár József
Must (Hankovsky) Éva
Nagy Géza 1933-1991
Nagy (Link) Magda
Nagy Mihály
Nagy Olivér
Nagygyőr Sándor
Németh Lajos
Németh László
Németh Zoltán
Noviczky Zoltán 193?-1992
Nyers Ferenc
Ocskó István
Orlóci László
Orlóci (Mihály) Márta
Orosz Iván
Oroszlán József †?
Ötvös Imre
Pál László
Pálffy Csaba 1927-1999
Pálka László 1937-1995
Palkovics János
Pandák László
Papp Ferenc 1901-1967
Pászner László
Pataki István
Péch Gyula
Pendl Ferenc 1933-1998
Ping Ferenc
Pintér László
Poprádi László
Porpáczi Lehel
Prém Béla
Puskás László
Rab Rudolf 1935-2005
Pénzes László
Rabóczi László
Ravai János
Rédey József
Rétfalvi László
Réthy Sándor
Rikli Olga
Roller Kálmán 1913-2004
Rónay Sándor
Ronyecz József 1935-1998
Rupf László
Safranyik László
Salamon Marion 1911-1990
Sebestyén László 1923-1995
Selmeczy György
Simon József
Sinka Gyula
Sivák Béla 1935-2005
Skorka Mihály 1935-1992
Soós József
Spándli Imre
Spuriga István 1934-1977
Szablya János 1924-2005
Szabó György
Szabó Tivadar
Szalamin Gábor
Szalkai András
Szalkai (Somogyi) Eszter
Szamosi Gábor
Szántai Ferenc
Szanyi László
Szármes Kornél
Szász István
Szász (Kubinyi) Júlia
Szauer János
Szauer (Szikszai) Klára 1935-1999
Székessy László
Sziklai Oszkár 1924-1998
Szy Ferenc
Takács József
Takaró László
Tamási Miklós 1936-1994
Tarnócai Károly
Tőgel Gyula 1938-2001
Tolnai István
Tóth Endre
Tóth (Molnár) Erzsébet
Tóth Géza
Tóth János
Tóth József
Tóth Tibor
Tresó Bertalan
Tresó Ferenc
Túrmezei Zoltán
Tuskó Ferenc 1913-1965
Tutunovszky Koszta
Vadai János
Vajas Jenő 1936-2000
Váradi Béla 1932-2003
Váradi (Fejes) Mária
Varga Pál
Vári Miklós
Veres Gábor
Veres Sándor 1927-1998
Vető László
Viszlai (Delkin)Éva
Viszlai János
Vlaszaty Ödön
Weidinger Imre
Witt Lajos 1898-1994
Zoltay Endre 1935-2006

Akik elmentek, de el nem szakadtak,
Kanadában is magyarok maradtak,
Akik meggyőztek egy messzi világot,
De ma sem mások: soproni diákok,
Az ősi otthont, az Akadémiát,
Szivből köszöntik, Vivát! Vivát!

Vargha Domokos